

LIENDERT

Meer groen van waarde en plek voor ontmoeten

CONCEPT

VISIE OP DE VERNIEUWING VAN DE OPENBARE RUIMTE
concept / mei 2024

INHOUDSOPGAVE

00 INLEIDING

Aanleiding
Ambities voor de wijk
Doel
Strategie
Leeswijzer

01 RUIMTELIJKE OPZET LIENDERT

De ontwikkeling van Liendert
Cultuurhistorische waarden
Huidige wijkstructuur

02 RUIMTELIJKE VISIE

Huidige wijkstructuur
Wat te behouden?
Wat te veranderen?
Inzet voor de komende jaren
a. Versterking Stadsgroengebied
b. Verbetering hoofdstructuur
c. Buurtvernieuwing
d. Beroep op corporaties en
maatschappelijke organisaties
e. Toekomstige ontwikkelingen

03 HOOFDSTRUCTUUR

VISIEKAART

Ontmoeten
Wiekslag als centrale drager
Plek voor ontmoeting
Bomenbestand
Veilige oversteken
Gebiedsontsluiting
Groene Verbindingen
Water
Koele plekken
Biodiversiteit
Verbeteren bomenbestand

04 HERINRICHTING BUURTEN

Principe buurtinrichting
Parkeren
Toekomst
Ontwikkeld parkeerbeleid

05 OPGAVEN

OPGAVENKAART

BIJLAGEN

Gemeente Amersfoort
concept 20 mei 2024

20240520 JD Concept Definitief Visiedocument Openbare Ruimte Liendert 08.indd



00 - INLEIDING

Aanleiding

De openbare ruimte van Liendert is toe aan vervanging. Aan deze wijk is vanaf de jaren 60 gebouwd. Nieuwe woonprogramma's en functies hebben de afgelopen jaren een nieuwe plek in de wijk gevonden en nu is ook de openbare ruimte aan de beurt. De bestaande openbare ruimte is verouderd en voldoet niet meer aan de eisen van de huidige tijd. Dit betekent dat de openbare ruimte in de wijk de komende jaren op grote schaal vernieuwd gaat worden.

Tegenwoordig wordt er veel meer gevraagd van de openbare ruimte dan in de tijd dat deze oorspronkelijk werd aangelegd. Te denken valt aan het toegenomen verkeer, verzwarende van het stroomnet en extra kabels voor de verdere digitalisering. Dit zijn functies die om veel ruimte vragen onder en boven de grond. Ook de klimaatverandering vraagt om meer ruimte voor bijvoorbeeld waterberging, vergroting van de biodiversiteit en het toevoegen van groen met bomen om koele routes en plekken te maken. Voor al deze ruimtevragers in de openbare ruimte kunnen alleen op wijkniveau goede oplossingen worden gevonden, omdat deze altijd als een netwerk aangelegd moeten worden. Tegelijkertijd vragen de bewoners in de wijk om plaats voor samenkomst en ontmoeting en goede verbindingen met de omliggende wijken. De groot-schalige herinrichting van de wijk is dus de kans om de wijk voor te bereiden op de toekomst.

De inrichting van de openbare ruimte niet langer als verkeersruimte voor het autoverkeer, maar (weer) als katalysator voor het stedelijk leven. (zie afbeeldingenreeks Felixx, ontwerpleidraad leefkwaliteit openbare ruimte, Groningen 2021)

Opmaat voor deze visie

Belangrijke ambities voor de herinrichting van Liendert kunnen worden gevonden in het wijkperspectief voor Liendert dat in februari 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin staat aangegeven wat de kwaliteit is van de wijk, wat de kansen zijn en wat er moet gebeuren om de wijk te verbeteren. De wensen zijn opgesteld

samen met inwoners, ondernemers en professionals uit Liendert. De wensen uit het wijkperspectief zijn in Wij-Liendert vertaald naar doelen en activiteiten.



Wijkperspectief Liendert, februari 2022

Wij-Liendert is een tienjarig wijkprogramma gericht op kinderen, jongeren en gezinnen. Het doel is om te zorgen voor meer kansen: meer kans op werk, betere scholing en minder armoede. Maar ook meer en beter groen, met passende woningen en voorzieningen (zoals winkels en scholen).

Voor de openbare ruimte wordt ingezet op meer plekken om te bewegen en elkaar te ontmoeten, minder doorgaand verkeer in de wijk en meer groen voor de vermindering van hitte, beperken van wateroverlast en vergroting van de biodiversiteit. Na vaststelling van het wijkprogramma worden deze principes als definitieve kaders opgenomen in deze Visie voor de openbare ruimte.



Wijkprogramma 'Wij-Liendert, 2024



"People Stading About", schilderij: L.S. Lowry



the Beatles op Abbey Road, foto: Ian Macmillan



Openbare ruimte gedomineerd door de auto, illustratie Karl Jilg

*Afbeeldingenreeks Felixx - de straat als katalysator voor stedelijk leven
ontwerpleidraad leefkwaliteit openbare ruimte, Groningen 2021*

Andere belangrijke opgaven voor de wijk zijn benoemd in de Omgevingsvisie Amersfoort, dat verder is uitgewerkt in het Omgevingsprogramma Groen-Blauw 2040 en het Omgevingsprogramma Parkeren (in de maak). De principes uit deze stukken vormen gezamenlijk de ambities voor de herinrichting van Liendert.

Ambities voor de wijk

De ambities voor de herinrichting van de openbare ruimte in Liendert zijn niet gering. De gemeente wil van Amersfoort een groene, leefbare en gezonde stad maken. Daarom wil de gemeente bij de vernieuwing van de openbare ruimte in Liendert straten anders gaan inrichten.

In plaats van straten die voornamelijk zijn ingericht voor autoverkeer en parkeren zal er ook ruimte moeten komen voor ontmoeting, water(opvang) en groen. Laten we de stad weer inrichten voor de mensen die er leven, in plaats van deze vorm te geven voor de bewegende en stilstaande auto: De straat weer als katalysator voor stedelijk leven, zoals benoemd door Felixx in haar ontwerpleidraad leefkwaliteit openbare ruimte (voor de gemeente Groningen).

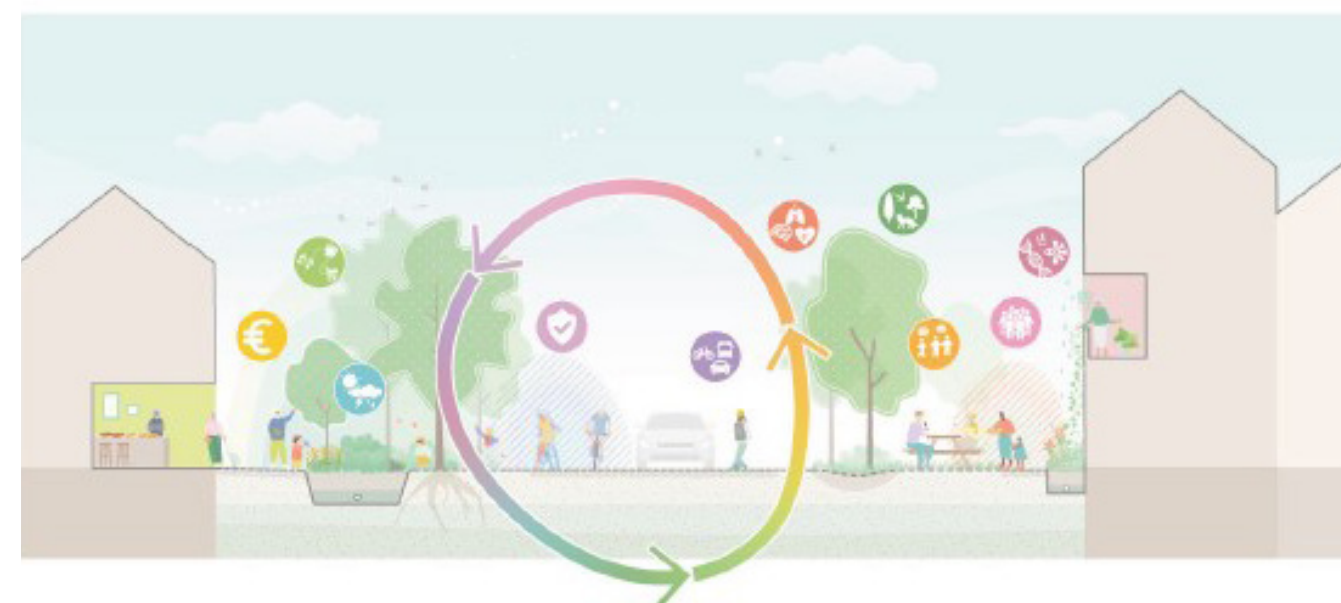
Doel

Met deze visie voor de openbare ruimte wil de gemeente Amersfoort komen tot een toekomstbestendige openbare ruimte voor de wijk Liendert. Zij wil daarbij burgers en politiek meenemen in de afwegingen tussen verschillende sectorale doelstellingen, die bij de totstandkoming van dit stuk gemaakt zijn. Deze visie levert geen panklaar ontwerp op voor de vernieuwing van de openbare ruimte. Het formuleert de opgaven voor uitwerking en kan gebruikt worden als richtinggevend document bij het uitwerken van de verschillende buurt- en inrichtingsplannen.



0] Omgevingsvisie Amersfoort 2030-40

- 1] wijkperspectief + wijkprogramma
= wat we graag willen
- 2] ruimtelijke visie openbare ruimte
= wat we gaan doen
- 3] uitvoering
= hoe we het gaan doen
 - a. beschrijving aanpak hoofdstructuur
 - b. principes uitwerking buurten



*Afbeeldingenreeks Felixx - leef en klimaatstraten, een nieuw perspectief op de straat
ontwerpleidraad leefkwaliteit openbare ruimte, Groningen 2021*

Strategie

Voor de grotere opgaven die in Liendert spelen, bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie, recreatieve routes, biodiversiteit en verkeer, moeten antwoorden worden gevonden op structuurniveau. De bestaande wijkstructuur dient daarbij als basis.

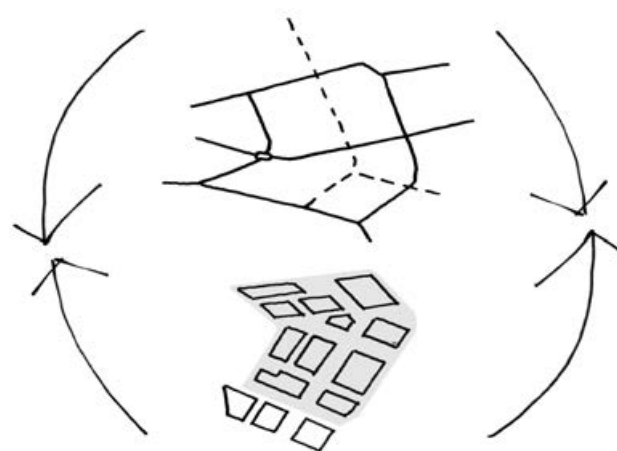
Deze visie benoemt daarom een hoofdstructuur waarin de gemeente de belangrijkste opgaven voor de wijk aanpakt, die om een integrale netwerkoplossing vragen. Andere opgaven spelen meer op het niveau van een enkele straat of de buurt. Zoals bijvoorbeeld het ontbreken van een speelplek of een onveilige situatie. Er is daarom voor gekozen om voor de vernieuwing van de verschillende buurten met de bewoners en ondernemers het gesprek aan te gaan om samen te bekijken waar de behoeften liggen (benoemen en prioriteren van opgaven) en hoe deze vormgegeven kunnen worden (volgens het Amersfoortse principe starten voor de start).

Daarnaast speelt ook het aspect van de tijd. Het is de verwachting dat de komende jaren meer ruimte in de ondergrond nodig is om (extra) kabels en leidingen te leggen voor netverzwaring, digitalisering en aanleg van een warmtenet. Door bij de herinrichting hiervoor reserveringen aan te houden, kan de wijk meegroeien zonder dat daarvoor de vernieuwde inrichting wezenlijk veranderd hoeft te worden.



Wateroverlast in de Horsten, na aanhoudende regenbuien in oktober 2023

hoofdstructuur Liendert gemeente



gemeente en bewoners woonbuurten

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de ontwikkeling en de ruimtelijke opzet van de wijk Liendert kort besproken. Deze opzet dient als basis voor de ruimtelijke visie op de wijk (hoofdstuk 2). De nieuwe hoofdstructuur voor de inrichting en de daarbij behorende 'Visiekaart' worden in hoofdstuk 3 beschreven. De belangrijkste aspecten van de uitwerking per buurt komen in hoofdstuk 4 aan bod. Ten slotte worden in hoofdstuk 5 voor de hele wijk de verschillende sectorale opgaven benoemd, die van belang zijn bij de uitwerking in daadwerkelijke inrichtingsplannen. Deze worden gepresenteerd in de 'opgavenkaart' voor Liendert.

Relatie met de HIOR

In Amersfoort wordt bij uitwerking van plannen gewerkt met het Handboek openbare ruimte (HIOR). Dit is een werkdocument waarin de laatste eisen en ambities voor de inrichting van de openbare ruimte bij elkaar zijn gebracht. Deze aspecten zijn gebundeld in 12 thema's.

In deze visie is per gebied een afweging gemaakt tussen de verschillende thema's. Daarom zijn de kaarten in deze visie voorzien van de symbolen uit de HIOR, die bij de gemaakte keuzen van toepassing zijn. Zo krijgen we op iedere plek de juiste aandacht voor de relevante thema's. In hoofdstuk 05 'opgaven' en in de bijlagen worden de HIOR en de relevante thema's nader toegelicht.



klimaatadaptatie



circulariteit



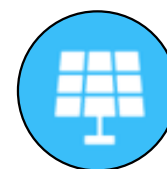
ruimtegebruik



bewegen+ontmoeten



groen+biodiversiteit



energie



identiteit+kwaliteit



gezondheid+milieukwal.



ondergrond



beheerbewust



mobiliteit



vooriedereen/indusief

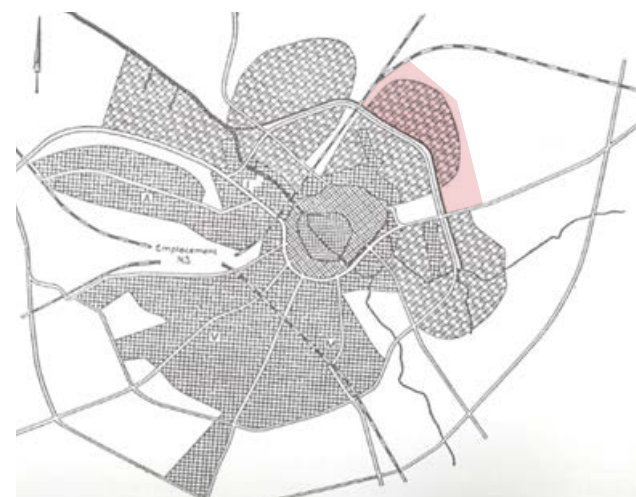
01 - RUIMTELIJKE OPZET LIENDERT

Omdat we de bestaande ruimtelijke structuur van de wijk als basis nemen voor deze Visie wordt in dit hoofdstuk beschreven hoe de wijk is opgebouwd en welke kwaliteiten er terug te vinden zijn

De ontwikkeling van Liendert

Liendert is een wijk in Amersfoort, ten oosten van de binnenstad, die in de jaren 60-70 is gebouwd. De wijk bestaat uit 5 buurten, die samen een duidelijk geheel vormen, maar onderling van karakter verschillen. De wijk Liendert ontleent zijn naam aan de hoeve Liendert of Lienlaer. Een opvolger van deze oude boerderij is nog steeds even buiten de wijk te vinden aan Rodderikweg/Robbeknolterf.

Amersfoort had zich sinds het einde van de negentiende eeuw voornamelijk in zuidelijke en westelijke richting uitgebreid. Naar de mening van stadsarchitect Zuiderhoek was de stad hierdoor behoorlijk scheefgegroeid en daar moest nodig wat aan gedaan worden. In het uitbreidingsplan 'Plan in Hoofdzaak' werd de zogenaamde Bloembladtheorie geïntroduceerd. Drie nieuwe woonwijken werden aan de noord- en oostkant van de stadskern als bloembladen ontworpen; zij moesten als tegenhangers dienen voor wijken als Dorrestein en Soester- en Bergkwartier. De binnenstad zou zo weer het 'hart van de bloem' worden.

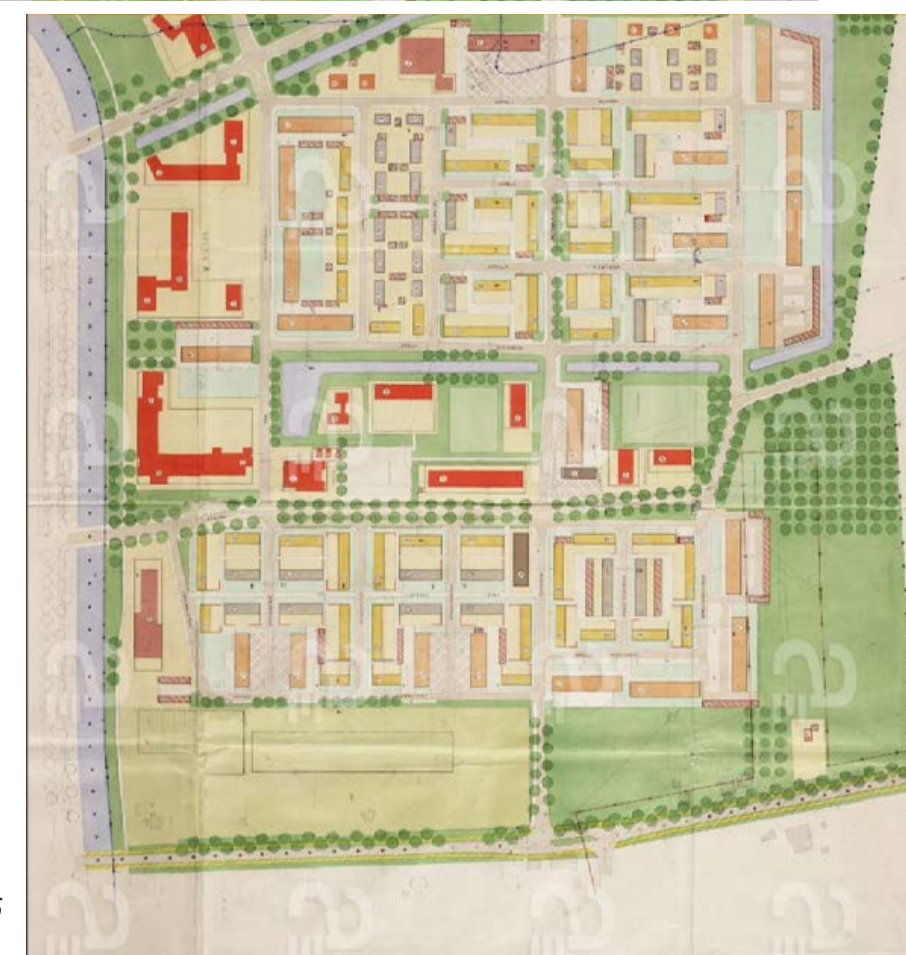


Bloembladmodel Zuiderhoek, met de contouren van het hedendaagse Liendert ingeprojecteerd

Vanaf 1937 werd het Valleikanaal gegraven, waardoor de wateroverlast verminderde en grootschalige woningbouw mogelijk werd. Na de Tweede Wereldoorlog werden de plannen voor woningbouw concreet. De bouwplannen voor de wijk Liendert met ruim 3000 woningen werden eind 1961 door de gemeenteraad goedgekeurd. In april 1964 betrokken de eerste bewoners van de wijk hun nieuwe woningen aan de Geelgorsstraat.

Het rechthoekige wegstelsel (los van de landschappelijke ondergrond), inclusief groenstroken, dat in Liendert werd gerealiseerd, was bij de bouw een voor die tijd nieuwe aanpak, evenals de stedelijke ringweg die werd aangelegd langs het Valleikanaal. Zo werd ervoor gezorgd dat het doorgaande verkeer buiten de woonwijk werd omgeleid. De hoofdwegen in Liendert zijn georiënteerd op de Onze Lieve Vrouwe toren in het centrum van de stad.

De straten in Liendert zijn genoemd naar vogels of dragen namen die op vogels betrekking hebben. Alleen de Liendertseweg, Liendertsedreef (tot 1964 -steeg), van Randwijcklaan, Lageweg en Hogeweg vormen daarop een uitzondering. De meeste van deze wegen bestonden dan ook al lang voor de wijk werd aangelegd, binnen de oorspronkelijke landschappelijke verkaveling.



*Bestemmingsplan Liendert 1966
Amersfoorts Archief*

Cultuurhistorische waarden

Zo jong als de wijk eigenlijk nog maar is staat er al wel een pand op de nominatie om monument te worden. Het gaat om het bijzondere Wijkcentrum De Groene Stee – Wiekslag 92. Het gebouw uit 1976 is een belangrijk voorbeeld van structuralisme in Amersfoort, en het behoort tot één van de belangrijkste werken van stadsarchitect W.B. Dogger. Het gebouw is meegenomen bij inventarisatie voor aanwijzing tot gemeentelijk monument (voorbeschermingslijst Post65). Het gebouw en de inrichting van de directe omgeving is karakteristiek voor deze architectuurperiode en sluit in architectuur aan bij de ontwikkeling van de wijk Liendert.

In de rest van de wijk staat vooral functionele bebouwing kenmerkend voor deze periode. Bij het ontwerp van de wijk (op de eerste delen van Liendert-West na) ging de meeste aandacht uit naar de functionalistische opzet in stempelstructuren en de inrichting ervan. Vandaag de dag is dit nog goed zichtbaar in de wijk.

De woonpaden (verspreid over de wijk) als ontspannen woongebied midden in het bouwblok zijn hier een kenmerkend voorbeeld van.



Woonpaden als kenmerk van Liendert hier IJsvogelpad

De inrichting van de wijk is vooral sober en doelmatig. Toch vallen enkele dingen op: de met gele IJsselsteentjes geklinkerde trottoirbochten (in de tijd op verschillende manieren toegepast) en de met stenen opgemetselde kademuurtjes op de koppen van de watergangen. Zij zijn voor de goede observant een kenmerk van de inrichting van de wijk. Deze aspecten hoeven niet één-op-één terug te worden gebracht in de nieuwe inrichting, maar kunnen hier eventueel wel een bijdrage aan leveren, bijvoorbeeld als inspiratie.



Gele IJsselsteentjes in de bochten van de trottoirs (Liendertsedreef, Fazantenstraat Pelikaanstraat)



*Wijkcentrum de Groene Stee
W.B. Dogger 1976*



*Opgemetseld kademuurtje
bij de Van Randwijcklaan*



*Viking "Björn Järnsida", Calle Örnemark 1978
(tweede versie 1993) bron: Wikipedia*

Tenslotte is de Viking "Björn Järnsida" op de Vogelweide geplaatst. Het is een bijzonder kunstwerk van Calle Örnemark, dat in 1978 geplaatst werd, ter gelegenheid van de jaarlijkse Keistadfeesten, die toen Zweden als thema hadden. Het huidige beeld is een replica. Tegenwoordig is dit een belangrijk herkenningspunt voor de wijk.

Huidige wijkstructuur

Liendert is een duidelijk begrensde wijk, met het Valleikanaal aan de westzijde en het waterwingebied aan de oostzijde en het spoor naar Apeldoorn aan de noordwestzijde en de Hogeweg aan de Zuidzijde. Meerdere gebieden in Liendert behoren tot het Stadsgroengebied van Amersfoort (Groenkaart 2020). Het gaat daarbij om het Waterwingebied, de Spoorzone Liendert, de Valleikanaalzone en enkele losse groengebieden in de wijk.

De wijk wordt drie keer door een flinke oost-westverbinding doorsneden, te weten de Liendertseweg (binnenstad - de Hoef), de Van Randwijcklaan (binnenstad - Rustenburg en verder) en de Lageweg (binnenstad - Rustenburg). Deze wegen vormen de gebiedsontsluitingswegen van de wijk. Daartussenin ligt een aantal buurten met afwisselend stempels met seriematige grondgebonden woningbouw, middelhoogbouw

en zones met 'a-thematische' bebouwing (voor voorzieningen) in een sterke orthogonale structuur, op veelal groene percelen. Aan de oostzijde staat een serie (hoog)bouwblokken die de overgang met het Waterwingebied stevig markeren.

Twee gebieden die zich duidelijk van deze opzet onderscheiden liggen het noordwesten, ten noorden van de Liendertseweg (Liendert-west) en in het zuiden (Hogewegzone). In het noordwesten is het verkavelingspatroon iets onregelmatiger en nog gebaseerd op de oorspronkelijke landschappelijke ondergrond. Dit gebied wordt gekenmerkt door meer traditionele afwisselende grondgebonden woningbouw (er staat zelfs nog een enkele boerderij) in de opzet van het gesloten bouwblok. De zone langs de Hogeweg is de afgelopen jaren getransformeerd tot een op zichzelf staand gebied van hoogstedelijke bouwblokken.

Schematische wijkstructuur Liendert



Waterwingebied
met hoogbouw aan de rand



Valleikanaalzone
met bebouwing in het groen (rood = nieuw)



hoofdwaterstructuur
met een kopvijver op het eind



doorgaande oost-west verbinding
hier de Van Randwijcklaan



woningbouw grondgebonden
seriematige in stempels



zone met a-thematische bebouwing
hier winkelcentrum Vogelplein



Liendert-west
verkaveling in gesloten bouwblokken



Scholeneiland
in aansluiting op de Valleikanaalzone



Hogewegzone
hoogstedelijke bouwblokken



woningbouw gestapeld
middelhoogbouw (in haken)



cultuurhistorie
Viking "Björn Järnsida"



cultuurhistorie
Buurtcentrum de "Groene Stee"



Obliëkfoto Liendert Vogelplein/Horsten 2023
Slagboom en Peeters

Toekomstige ontwikkeling

De afgelopen jaren hebben al diverse gebieds- vernieuwingen plaatsgevonden waar op grote schaal sloop en nieuwbouw heeft plaatsgevon- den, programma is toegevoegd en de openbare ruimte is vernieuwd. Dergelijke ingrijpende ver- nieuwingsopgaven met impact op de gebouwde structuur van de wijk zijn de komende jaren niet aan de orde.

Bij kleinschaliger projecten en initiatieven vanuit de markt de komende jaren, vormt de orthogo- nale opzet van de wijk altijd een belangrijke randvoorwaarde bij de situering en vormgeving van gebouwen. De drie dominante bebouwings- richtingen die de opzet van de wijk bepalen, zijn in de kaart hiernaast weergegeven. Alleen de school in het ABC cluster en bij ontwikke- lingen langs het Valleikanaal is een enkele keer van deze bebouwingsrichting afgeweken. Dat is ruimtelijk ook voorstelbaar omdat het vrijstaan- de bebouwing betreft in een sterk groen kader betreft. Langs de Wiekslag of op de overgangen tussen de dominante verkavelingsrichtingen zijn uitzonderingen voorstelbaar, mits overtuigend vormgegeven.

Binnen deze orthogonale ruimtelijke structuur zijn de komende jaren de volgende ontwikke- lingen te verwachten:

1] De laatste drie grotere woningbouwontwik- kelingen liggen in de Valleikanaalzone: HIER! (opgeleverd), Kop van Liendert (bouw gepland) en De Liendert (in planvorming). Deze ontwik- kelingen voegen zich naar de dominante bebou- wingsrichting.

2] De komende jaren wordt er in Liendert een flink aantal maatschappelijke voorzieningen (gemeentelijk vastgoed) gerenoveerd danwel vernieuwd. In principe is de bestaande bebou- wingsopzet daarbij leidend. Het gaat om het wijkcentrum de Groene Stee en Jongerencent- rum The Game (aan de Wiekslag), Sporthal Midland aan de Zangvogelweg en de velden en het clubgebouw op sportpark Liendert-West.

3] In het wijkprogramma Liendert is ten slotte de mogelijkheid geboden om aan de hoofdstruc- tuur van wegen de garageboxen (al dan niet on- der woonbebouwing) naar kleinschalige bedrij- vigheid te laten transformeren ten gunste van de versterking van de lokale wijk economie. Deze transformatiemogelijkheid beperkt zich tot de bestaande bebouwing in de wijk en is niet van invloed op de bebouwingsstructuur van de wijk.

Stedelijke vernieuwing in de komende jaren



02 - RUIMTELIJKE VISIE

Huidige wijkstructuur

Liendert is vandaag de dag een duidelijk begrensde wijk, met het Valleikanaal aan de westzijde en het Waterwingebied aan de oostzijde als onmiskenbare kwaliteiten, als ontspanning voor de mens en leefgebied voor plant en dier. Los van de specifieke ruimtelijke opzet van de wijk valt vooral het functionele stratenpatroon op en het vele groen tussen de bebouwing. In de loop van de jaren is ook de auto steeds dominantier in het straatbeeld geworden.

Wat te behouden?

Ruimtelijk gezien is Liendert in de basis sterk. De wijk is omringd door de kwaliteiten van het Valleikanaal en het Waterwingebied en is goed ontsloten voor de auto via een drietal radialen met de binnenstad en de omliggende wijken. Er is een busroute die alle buurten aandoet, er zijn voorzieningen en winkels verspreid door de wijk. Verder zijn groen, water, parkeren, bomen en spelen is allemaal aanwezig in de buurt.

Wat te veranderen?

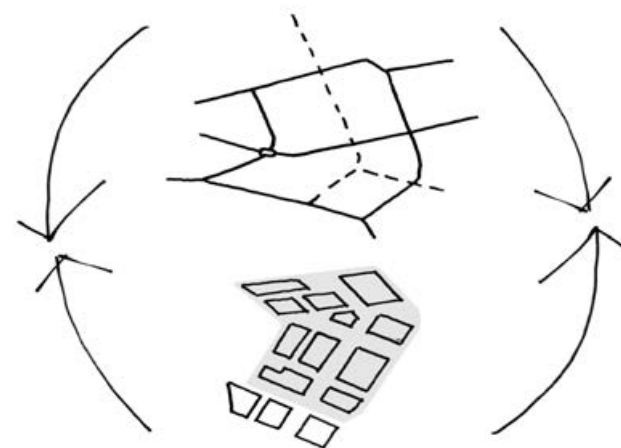
In het wijkperspectief geven bewoners echter ook aan dat deze opzet niet meer aan hun wensen voldoet. Het straatbeeld wordt gedomineerd door parkeren. Er is behoefte aan nieuwe mogelijkheden om te ontmoeten en bewegen, betere verbindingen met Valleikanaal en Waterwingebied en aan een Wiekslag als buurtstraat, waarbij een grotere verblijfskwaliteit en ruimte voor voetgangers en fietsers worden genoemd.

Ook de opgaven die van belang zijn bij een toekomstbestendige openbare ruimte kunnen niet meer worden opgelost bij de vernieuwing van een enkele willekeurige straat. Veel opgaven vragen om verbetering op structuur- of netwerkniveau. Het gaat daarbij onder andere om verzwaring van het stroomnet, extra kabels voor de verdere digitalisering, organiseren van voldoende waterberging, vergroting van de biodiversiteit en het toevoegen van groen met bomen om koele routes en plekken te maken.

Zoals eerder beschreven wordt de invulling van de nieuwe hoofdstructuur van de wijk in deze visie redelijk strak omschreven. Hierin worden de gemeentelijke belangen en verplichtingen

geborgd, die van belang zijn voor de toekomst voor een leefbaar en klimaatadaptief Liendert. Dit biedt de mogelijkheid om voor invulling van de verschillende buurten buurtgerichte ontwerpen te maken met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties uit de wijk zelf.

hoofdstructuur Liendert gemeente



gemeente en bewoners woonbuurten

Inzet voor de komende jaren
Bij de herinrichting van de komende jaren wordt gekozen voor:

- de versterking van het (omliggende) Stads-groengebied
- de verbetering van de hoofdstructuur in de wijk, waardoor de geschetste opgaven een plaats kunnen krijgen.

Daarnaast wordt er:

- een aantal buurten onderscheiden waarvoor in samenspraak met bewoners **buurtplannen** worden gemaakt
- een beroep op corporaties en maatschappelijke organisaties gedaan om samen specifieke delen in de wijk aan te pakken.

Tenslotte houdt de visie ook rekening met:
e.) reserveringen ondergrondse infrastructuur

Deze aspecten worden hierna verder per onderwerp verder besproken.



GROEN EN SPELEN OP VERBORGEN PLEKKEN



NIEUWE GROENINRICHTING VAN WAARDE



OORSPRONKELIJKE KWALITEITEN



VOORZIENINGEN GESPRED OVER DE WIJK

kwaliteiten openbare ruimte versus de problematiek en het ruimtegebruik van het parkeren



HOGHE PARKEERDRUK BESTAANDE STRATEN



VEEL LANGSPARKEREN OP DE RIJWEG



PARKEREN IN KLEINE VAKKEN



HEEL VEEL GARAGEBOXEN

a. Versterking Stadsgroengebied

Het Waterwingebied en de Valleikanaalzone behoren tot het Stadsgroengebied van Amersfoort (zoals deze beschreven zijn in de Groenstructuurkaart Amersfoort) en worden in de visie als de belangrijkste groene dragers voor de wijk beschouwd. De Spoorzone Liendert functioneert meer als groene rand van de wijk en vormt een verbinding tussen beide gebieden.

Waterwingebied

In de visie voor de openbare ruimte wordt het Waterwingebied als een te behouden stedelijk natuurgebied beschouwd (met de nadruk op groen en biodiversiteit). Ook de opzet van de naastgelegen stadsrand, met gestapelde bouw in haken of stroken uitkijkend over het groen is karakteristiek voor het gebied. Dit betekent dat het Waterwingebied vrijwel ongemoeid wordt gelaten en dat er geen entrees worden toegevoegd. Er wordt volstaan met een vernieuwing en verbetering van de bestaande toeleidende routes en bruggen.

Het gebied wordt uitgebreid met een klein groengebied aan de andere kant van de doorfietsroute naar de Hoef. Hier ligt een aantal poelen en greppels, die een belangrijke kraamkamer vormen voor de padden en andere amfibieën in het waterwingebied. Deze worden met een faunapassage verbonden. Door het gebiedje met de poel ook officieel bij het waterwingebied te trekken, valt deze belangrijke plek onder de bescherming en het beheerregime van het Waterwingebied.



Doorfietsroute naar de Hoef

De Valleikanaalzone was (samen met het scholeneiland) in het oorspronkelijke stedenbouwkundige plan een groengebied met enkele alzijdige gebouwen in het groen met betekenis voor de wijk. De scholen en andere voorzieningen in dit gebied, zijn de afgelopen jaren uitgebreid en de bijbehorende terreinen verhard. Enkele percelen zijn groen gebleven en soms met een amfibieënpoel ingericht.

De komende jaren wordt de Valleikanaalzone verder versterkt door terug te grijpen op de oorspronkelijke kwaliteit. Dit betekent dat het feitelijke stadsgroengebied wordt uitgebreid (met de nadruk op bewegen en ontmoeten) door de naastgelegen gebieden tot aan de Zangvogelweg verder aan te planten met bomen, toegankelijk te maken vanuit de wijk (aanleg van paden en verbeteren van oversteken), en van meer (informele) banken en speelaanleidingen te voorzien.

De Valleikanaalzone is eerder in de Amersfoortse Hoogbouwvisie aangewezen als zone voor hoogbouw. Bewoners uit Liendert zijn hiertegen in verweer gekomen, uit vrees dat zij achter een muur van bebouwing zouden eindigen. Vanuit de visie om de Valleikanaalzone als stadsgroen-



Hoogbouwvisie Amersfoort Kaart 10
Valleikanaalzone = Hoogbouw aanmoedigen

gebied verder te versterken, is verdichting van bestaande bouwpercelen in dit gebied nog wel mogelijk, mits het grondvlak afneemt, het bijbehorende perceel kwalitatief groen wordt ingericht en het Valleikanaal met paden (al dan niet openbaar) toegankelijk wordt vanuit de wijk.

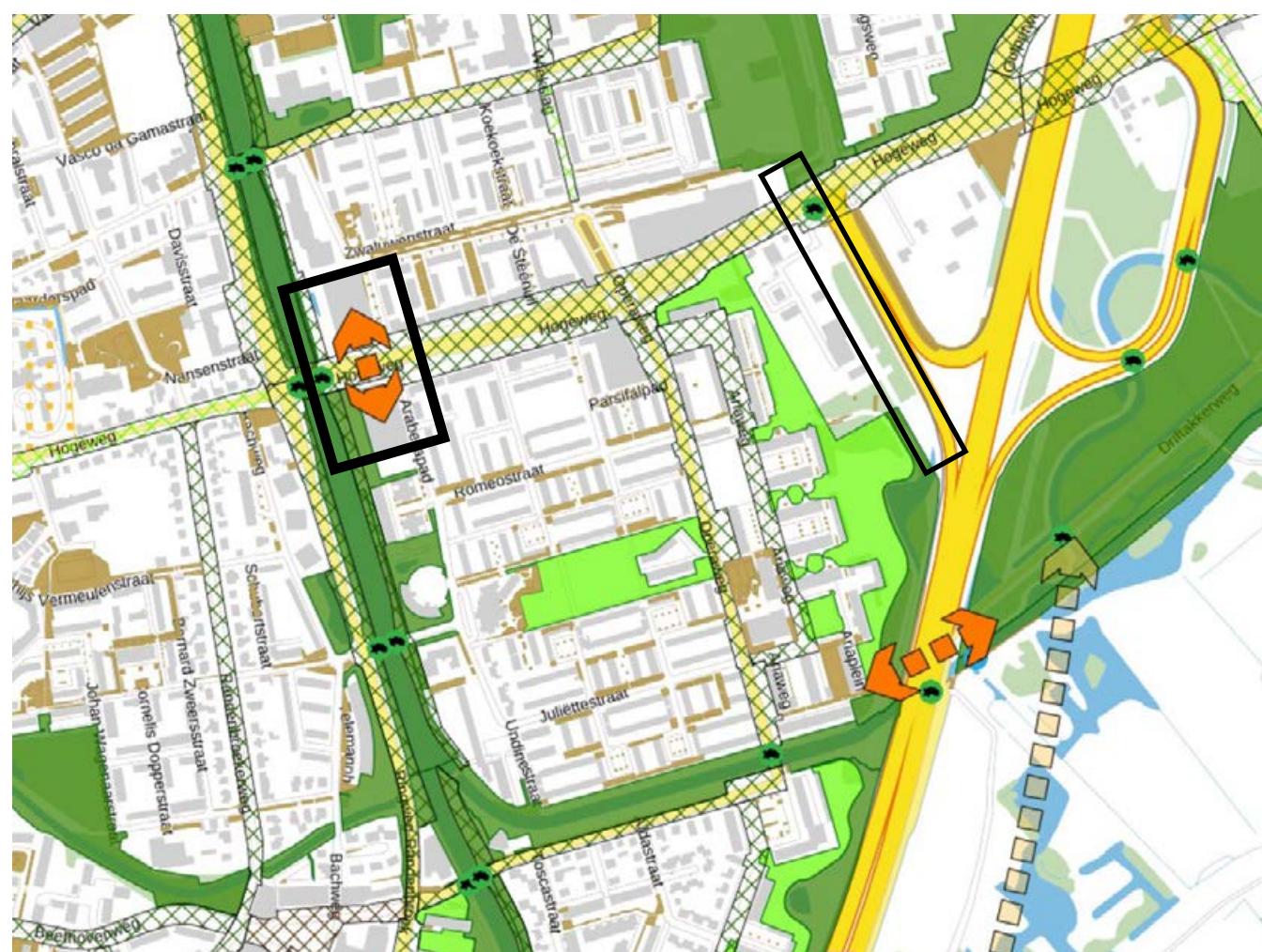
Versterking Stadsgroengebied



Het pad langs het Valleikanaal wordt door buurtbewoners gebruikt om een ommetje te maken. Ook heeft de gemeente hier een beweegroute aangelegd. Door een voetgangersbrug ter hoogte van de Hogeweg te maken, kan de Valleikanaalzone langs Liendert worden aangesloten op de bestaande wandelroute, die aan de zuidzijde van de Hogeweg gelegen is. Zo krijgt het padenstelsel in Liendert betekenis als recreatieve wandelroute door de stad naar het buitengebied. De brug wordt uitgevoerd met een trap. De wandelroute is niet bedoeld voor fietsers en mindervaliden; zij maken gebruik van andere routes naar het buitengebied en gebruiken de bestaande verbindingen over de Hogeweg. Een faunaverbinding tussen Waterwingebied en het buitengebied is inmiddels aangelegd onder de Hogeweg en langs de oprit van de A28.



Hogeweg als onderbreking van groen-recreatieve route langs het Valleikanaal



b. Verbetering hoofdstructuur

In de nieuwe hoofdstructuur voor de wijk worden de gemeentelijke belangen en verplichtingen geborgd, die van belang zijn voor de toekomst voor een vitaal en klimaatadaptief Liendert.

De Wiekslag wordt de levensader van de wijk. Het doorgaande en kruisende autoverkeer wordt geweerd; winkels en woningen blijven normaal bereikbaar. Zo ontstaat er ruimte om de Wiekslag meer in te richten als verblijfsgebied met meer ruimte voor voetgangers en fietsers, water(berging), groen en bomen. Doordat hier ook veel voorzieningen en winkels zijn kunnen hier nieuwe ontmoetingsplekken komen.

In aanvulling op de bestaande gebiedsontsluiting (van Liendertseweg en Lageweg) worden de Trekvogelweg en de Zangvogelweg ingericht als gebiedsontsluitingsweg. Zo ontstaat een geknikte ruit die dienst doet als nieuwe Gebiedsontsluitingsweg door de wijk (30 km/uur). Hier rijdt de bus en vanaf deze wegen zijn de verschillende woonbuurtjes bereikbaar. De Van Randwijcklaan snijdt hier als een verbinding naar Rustenburg dwars doorheen.

Vanaf de Wiekslag worden groene verbindingen (voor mens en dier) gemaakt, door het verbinden van bestaande groengebieden in de wijk. Zij verbinden het hart van de wijk met Waterwingebied en de Valleikanaalzone. Zij vergroten de ecologische waarde van de groengebieden in de wijk, omdat kleine aparte gelegen groengebieden door verbinding onderdeel kunnen uitmaken van een groter leefgebied en uitwisseling tussen populaties in verschillende leefgebieden mogelijk maken. In de toekomst kunnen deze verbonden groengebieden dienen als koele routes / routes met schaduw door de wijk. Na realisatie zullen de groene verbindingen worden opgenomen in de Groenstructuurkaart en benoemd worden als stadgroengebied in aansluiting op Valleikanaalzone en Waterwingebied.

De hoofdstructuren zijn opgenomen in "Visiekaart Hoofdstructuur" in hoofdstuk 3.



1 - Ontmoeten op de Wiekslag
Nolenslaan, Schiedam



2 - Gebiedsontsluiting
GOW30 CROW Hillie Talens



3 - Groene verbindingen
ecologische verbindingzone Zwaluwenstraat

Verbetering hoofdstructuur - de gemeente -



Ontmoeten op de Wiekslag
ruimte voor voetgangers en fietsers, verblijfskwaliteit en groen



Gebiedsontsluiting
hoofdontsluiting voor de verschillende buurten

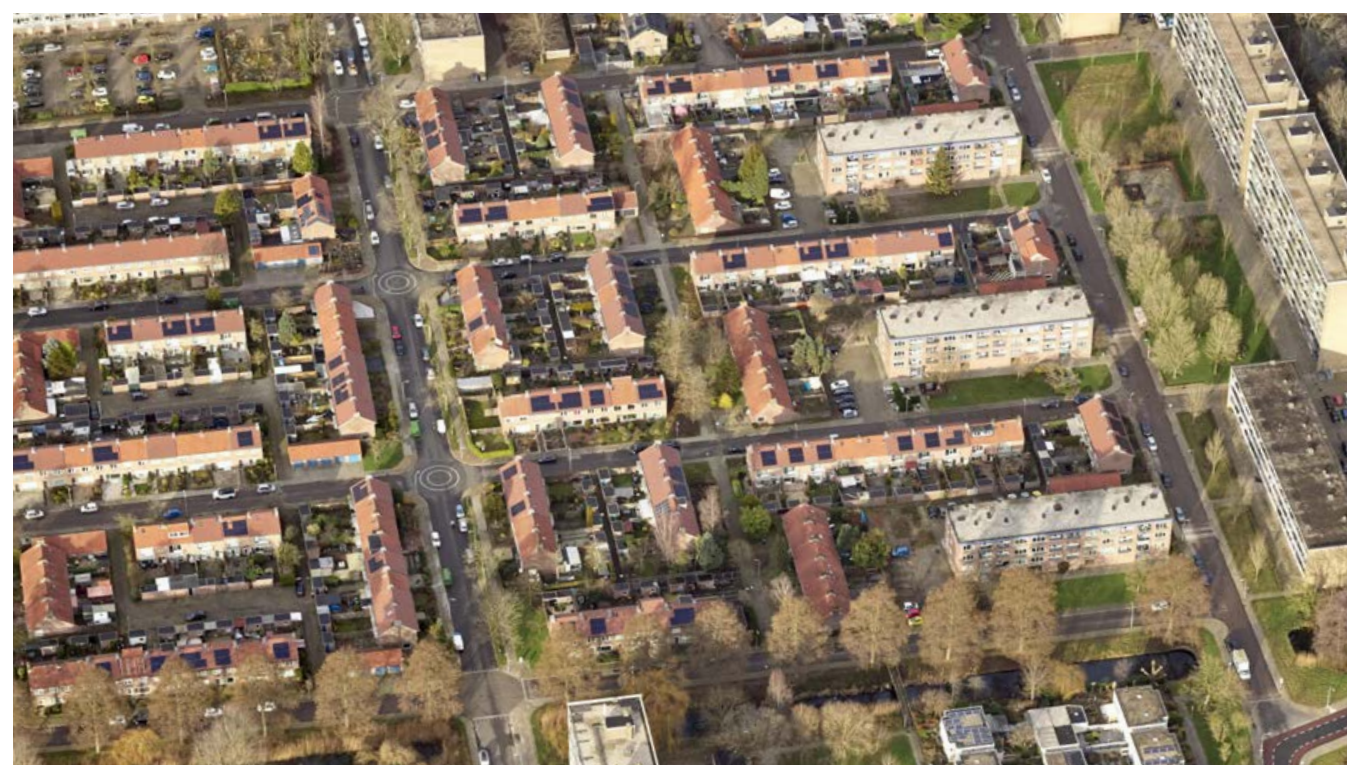


Groene verbindingen
voor mens en dier, van Waterwingebied naar Valleikanaalzone

c. Buurtinrichting

In visie is ruimte opgenomen om, voor buiten de hoofdstructuur gelegen gebieden, buurtgerichte ontwerpen te maken met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties uit de buurt.

Per buurt kunnen verschillende opgaven spelen. In de ene buurt is meer behoefte aan een veilige weginrichting, in de andere meer aan het tegengaan van wateroverlast, een onveilige plek aanpakken of juist het toevoegen van een nieuwe speelplek. De gemeente gaat de precieze opzet van de herinrichting van buurten niet helemaal zelf bedenken, maar ruimt hier een belangrijke plek in voor de buurt. Volgens de principes van 'starten voor de start' gaat gemeente het gesprek aan met bewoners en andere partijen om, met de basiskwaliteiten als vertrekpunt, de prioriteiten bepalen en de wensen op tafel leggen voor een verdere (her)inrichting.



buurtje IJsvogelpad
met hoogbouw aan de rand

Herinrichting openbare ruimte - in samenspraak met bewoners -



Buurten
als basis voor de herinrichting in samenspraak met bewoners

IJsvogel buurt
buurtje rondom IJsvogelpad
als voorbeeld van een buurtje met een zekere ruimtelijke eenheid

d. Beroep op bedrijven, winkels, corporaties en maatschappelijke organisaties

De bestaande kwaliteiten staan centraal voor de vernieuwing van de openbare ruimte in de wijk. Maar niet alle kwaliteiten liggen in de beoogde hoofdstructuur of zijn niet altijd in gemeentelijk eigendom. De gemeente doet daarom ook een beroep op bedrijven, winkels, corporaties en maatschappelijke organisaties om ook op of rond hun percelen bij te dragen aan de herinrichting en vergroening van de wijk.

Er zijn drie onderdelen van de vernieuwingsopgaven waar ook bedrijven, winkels, corporaties en scholen een belangrijke bijdrage kunnen leveren:

1- Herinrichting met groen/bomen, inrichting van gebieden voor ontmoeting en verblijf langs de Wiekslag.

Voor bewoners is de herinrichting van de Wiekslag met meer ruimte voor ontmoeting en verblijf een van de belangrijkste wensen bij de vernieuwing van de buurt. De belangrijkste investeringen zullen bij winkels en voorzieningen plaatsvinden.

Bij de herinrichting doet de gemeente dan ook een beroep op bedrijven, winkels en maatschappelijke organisaties om hierin mee te denken en om hieraan bij te dragen door hierop aan te sluiten op eigen terrein en in de directe omgeving.

2- Vergroenen, ontharden en toegankelijk maken van de Valleikanaalzone en het 'scholeneiland'.

De Valleikanaalzone en het 'scholeneiland' waren in het oorspronkelijke stedenbouwkundig plan groenstedelijke gebieden met alzijdige bebouwing (wijkvoorzieningen en scholen), die buurten van elkaar scheidden en ruimte boden aan groen en ontmoeting.

Bij de aanpak van de openbare ruimte in deze gebieden zal veel geïnvesteerd worden om het gebied verder te vergroenen en te ontharden en de toegankelijkheid te verbeteren.

De gemeente zal een beroep doen op scholen en andere partijen in dit gebied om bij te dragen aan deze doelstellingen op hun eigen terrein en in de directe omgeving.

3- Vernieuwing inrichting en verder uitbouwen van de kwaliteit van de woonpaden.

Verspreid door Liendert liggen enkele woonpaden. Het gaat om Kemphaanpad, Mezenpad, Mussenpad, Kievitspad, IJsvogelpad en Kwikstaartpad. Kenmerkend zijn de autovrije inrichting, de grote groene voortuinen en de vaak lage bebouwing (een laag met flauwe kap). De woonpaden liggen altijd als een doorsnijding in een groter bouwblok. En doordat het daarbij altijd gaat om een serie van opeenvolgende woonpaden, zijn het groene informele routes door de buurt geworden. De woonpaden zijn erg geliefd bij bewoners en de inrichting ervan sluit aan bij de gedachte om de directe woonomgeving meer in te richten voor groen en verblijven. Zij kunnen op sommige plekken het vertrekpunt vormen voor een groter netwerk van prettige (autoluwe) routes door de buurt.

De gemeente bezit bijna in alle gevallen alleen de grond onder de (verharding van de) woonpaden zelf. Bij de herinrichting wordt een beroep gedaan op de betreffende corporaties, die hier veel woningbezit hebben. Zo kunnen de zo kenmerkende groene erfscheidingen worden meegenomen (in ere worden hersteld) en de naastgelegen kavels worden betrokken. Gemeente en corporatie zijn bij het opstellen van deze visie voornemens het gebied rondom het Kwikstaartpad integraal op te pakken.



Kwikstaartpad

Herinrichting - in samenspraak met andere partijen -

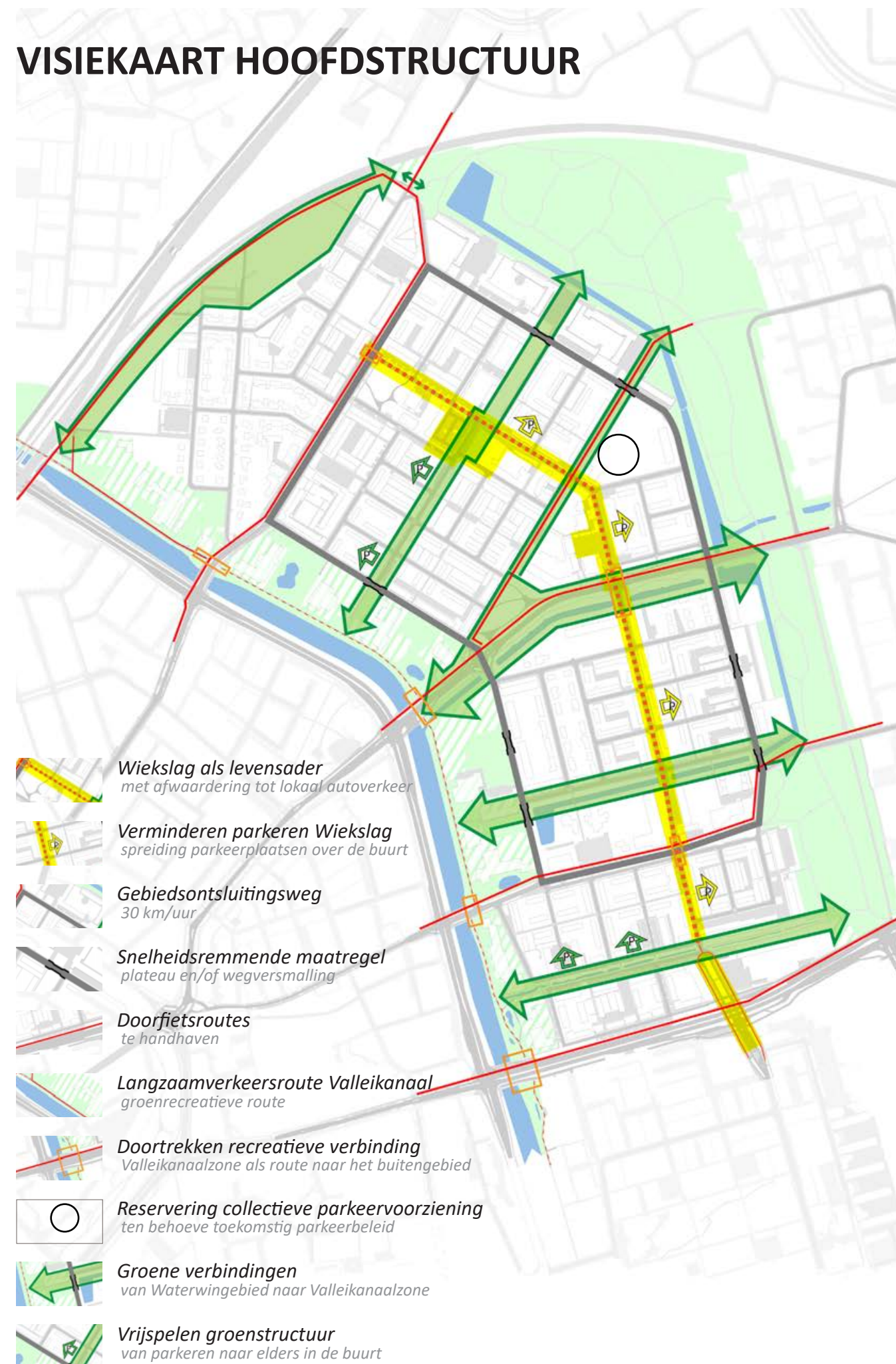


03 - HOOFDSTRUCTUUR

De gemeente is aan zet voor het op orde krijgen van een toekomstbestendige en vitale hoofdstructuur van de wijk. In deze hoofdstructuur worden de gemeentelijke belangen en verplichtingen geborgd, die randvoorwaardelijk zijn voor de herinrichting van de openbare ruimte van de hele wijk.

De toekomstige hoofdstructuur is opgebouwd uit 3 onderdelen: de Wiekslag als ontmoetingsplek van de wijk, de nieuwe Gebiedsontsluiting voor het opvangen van de extra verkeersbewegingen en de Groene verbindingen voor mens en dier naar de omliggende groengebieden. Deze wordt in dit hoofdstuk verder toegelicht en uitgediept.

VISIEKAART HOOFDSTRUCTUUR



Ontmoeten - Wiekslag

Bewoners hebben in het wijkperspectief aangegeven veel waarde te hechten aan ruimte voor ontmoeting en recreatie in het hart van de wijk. Zij noemen daarvoor zelf vaak de Wiekslag als locatie, omdat deze straat centraal in de wijk ligt en vrijwel alle buurten met elkaar verbindt. In de omgevingsvisie 2030-40 is de Wiekslag reeds benoemd als levensader van de wijk. De vijf basisprincipes van de levensaders worden verderop verder benoemd. In dit hoofdstuk is beschreven hoe de Wiekslag verder ontwikkeld wordt als hart van de wijk, zodat hier meer plek ontstaat voor ontmoeten.

Wiekslag als centrale drager

Door de aanwezigheid van verschillende winkels en voorzieningen heeft de Wiekslag in de huidige situatie op een aantal plekken al de functie van ontmoetingsplek en het kloppend hart van de wikeconomie. Nieuwe functies en programma's worden uitgenodigd zich hier te vestigen [omgevingsvisie 2030-40 : basisprincipe levensaders II – levendig programma], uiteraard conform de gebouwopzet en inrichtingseisen die horen bij de gestelde basisprincipes. Echte ruimte voor ontmoeting en recreatie in de openbare ruimte ontbreekt vaak nog, omdat de Wiekslag zelf vooral is ingericht als functionele wijkstraat. De straat is grotendeels opgebouwd rondom het verkeer en het parkeren. Ruimte voor fietsen, lopen/wandelen, groen en verblijven, spelen een ondergeschikte rol bij de huidige inrichting. Inzet is om in ieder geval een belangrijk deel van het verkeer van de Wiekslag af te halen, zodat er meer ruimte ontstaat voor deze functies.

In de huidige situatie is de Wiekslag voor bewoners de kortste weg (met de auto) van of naar hun huis. Bovendien vormt de Wiekslag voor veel woningen de erfontsluiting/toegang alsmede de parkeerplaats. Tenslotte vormt de Wiekslag voor de meeste winkels en voorzieningen de entree(-zijde) en de logistieke aanvoerroute [basisprincipe levensaders III – oriëntatie]. Omdat deze functies ook in de toekomst belangrijk zijn, kan de Wiekslag niet autovrij worden gemaakt, maar wordt de mogelijkheid voor doorgaand en kruisend autoverkeer er wel uitgehaald. Dit wordt gedaan door sommige delen enkel nog als fiets-

en voetpad uit te voeren en indien nodig enkele zijstraten op handige plaatsen voor autoverkeer af te sluiten. Hierdoor wordt de Wiekslag aantrekkelijker als centrale route voor fietsers en voetgangers. Daarnaast wordt een deel van het parkeren rond de belangrijkste voorzieningen meer in de zijstraten van de Wiekslag opgelost, zodat langs de Wiekslag zelf de verblijfskwaliteit kan worden vergroot, door een deel van het huidige (naar de zijstraten verplaatste) parkeren in te richten voor bijvoorbeeld extra groen of vergroting van een verblijfsgebied.

Door de oplossing van de geknipte Wiekslag kan deze nog steeds gebruikt worden voor het lokale autoverkeer (bewoners en bezoekers van winkels en voorzieningen) en de logistiek van de winkels, maar ontstaat ook op enkele plekken ruimte voor een andere, meer autoluwe inrichting. Verkeersonderzoek (zie bijlagen) toont aan dat door het doorgaande autoverkeer zo te weren, het autoverkeer op de Wiekslag significant afneemt. De omliggende doorgaande/verbindende straten (met name Zangvogelweg en Trekvogelweg) krijgen echter wel meer verkeer te verwerken. Hier zullen dan extra maatregelen genomen moeten worden, omdat de capaciteit van deze wegen in de huidige situatie ook niet altijd toereikend is.

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt onder 'Gebiedsontsluiting' een nieuwe (bijbehorende) hoofdontsluiting voor de wijk toegelicht en in het hoofdstuk voor de 'Buurtuitwerking' is een nieuwe buurtstratenstructuur rond de Wiekslag voorgesteld welke invulling geven aan deze principes. Een verkeerskundige doorrekening is opgenomen in de bijlagen.

Plek voor ontmoeting

Er zijn in Liendert langs de Wiekslag nu al een aantal functies waar veel bewoners uit Liendert naar toe gaan, zoals bijvoorbeeld de supermarkten, de moskee of het buurthuis. Ook ligt de Wiekslag aan een aantal groene plantsoenen en buurtinitiatieven. Toch voelen deze plekken nu nog niet echt als eigen. Als de huiskamer van de buurt; als plekken van betekenis. De functionele inrichting van de wijk maakt dat een trottoir ei-



Bestaande parkeerplaatsen Wiekslag

langsparkeren Wiekslag	= 286	pp
parkeerterrein Vinkenbaan	= 81	pp
parkeerterrein Vogelplein	= 61	pp
parkeren Wiekslag totaal	= 428	pp

parkeren Liendert totaal = 3421 pp

bron: parkeeronderzoek Liendert Amersfoort
Bureau De Groot Volker, 4 juli 2023



Identiteit van Liendert
Liendert op een boodschappentas!

2.3 Levensaders onder de loop

Hoe ziet zo'n levensader er dan uit van dichtbij? Niet elke levensader is hetzelfde. Het is juist de diversiteit aan levensaders die het geheel tot een rijk palet aan routes maakt die de Amersfoortse wijken en de Amersfoorters met elkaar verbinden. De levensaders voldoen echter in verschillende maten wel altijd aan vijf basisprincipes. Het ene basisprincipe komt meer terug bij de ene levensaders dan bij de andere. De basisprincipes komen ook afwisselend terug binnen een afzonderlijke levensader. De vijf basisprincipes zijn:



I – ONTMOETING

De levensaders verbinden ontmoetingsplekken. Ze omvatten een wisselwerking van inclusieve en toegankelijke voorzieningen en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte zoals pleinen, brede stoepen, parken en groengebieden.



II – LEVENDIG PROGRAMMA

Delen van de levensaders vormen ervaringsroutes en plekken van activiteit en reuring. Onder de noemer 'levendig programma' wordt verstaan: al het stedelijk programma dat interactie, wisselwerkingen en levendigheid bevordert. Dit omvat winkels, horeca, bedrijven, maatschappelijke voorzieningen, sport en alles wat mensen trekt. Levendig programma kan ook wonen zijn, met als ontwerpdoel om de verblijfskwaliteit te versterken.



III – ORIËNTATIE

Aan de levensaders zijn de deuren, openingen, ramen, vlaggen zoveel mogelijk strategisch georiënteerd. De identiteit van de plek wordt versterkt vanuit het pluriforme beeld van gebruikers, panden en plekken.



IV – CONTINUÏTEIT

Op de levensaders wordt langzaam verkeer geprioriteerd. Dat betekent ruim baan en continuïteit voor fietser en voetganger. De levensaders zijn de logische slagaders voor langzaam verkeer. De interactie van buurt en stad vindt daar plaats. Levensaders zijn niet per definitie de snelste, maar vooral de meest aangename routes.



V – IDENTITEIT

Aan de levensaders wordt op verschillende manier gewerkt aan herkenbaarheid. De levensaders vormen als sociaal-programmatische routes bakens van karakter, van betekenis voor buurt, wijk en stad.

genlijk altijd breed genoeg is voor het passeren van twee voetgangers met een kinderwagen en het plaatsen van een lantaarnpaal, maar vrijwel nooit breder dan dat. Geen plek om even stil te staan en bij te praten of even te gaan zitten; laat staan een plek om even af te spreken.

Dit is een van de belangrijkste opgaven waar de vernieuwing van de openbare ruimte voor staat: Het toevoegen van verblijfsplekken van betekenis langs de Wiekslag [basisprincipe levensaders V - Identiteit]. Enerzijds gebeurt dit door het verplaatsen van een deel van de bestaande parkeerplaatsen naar naastgelegen zijstraten, zodat er meer ruimte ontstaat voor voetgangers en fietsers en groen op de belangrijkste plekken waar nu al veel bewoners naartoe gaan. Anderzijds komt er meer aandacht voor de inrichting op plekken waar de Wiekslag andere wijkstructuren kruist. Op de kruising met de groene verbindingen van Valleikanaal naar Waterwingebied wordt de openbare ruimte ingericht als verblijfsgebied, anders dan alleen gras met bomen.

Aan het Vogelplein zal de monumentale waarde van de Groene Stee worden in gezet om de identiteit en de beleving van de inrichting verder te versterken. Ook gebruik van een afwijkend materiaal, bijvoorbeeld geïnspireerd op de karakteristieke gele IJsselsteentjes uit de wijk, kan bijdragen aan de herkenbaarheid van de inrichting [basisprincipe levensaders V - Identiteit].

Bomenbestand

Hoewel het bomenbestand in Liendert over het algemeen goed is, moeten de bomen over de hele lengte van de Wiekslag worden vervangen. De bomen hebben ernstig te leiden van Essentaksterfte. De takken vallen er langzaam een voor een uit, totdat de boom sterft. Dit brengt risico's met zich mee ne vraagt om extra monitoring en onderhoud. Er zijn geen middelen beschikbaar om de bomen in het stedelijk groen en het landschap tegen essentaksterfte te beschermen. Ook is er geen behandeling waardoor de bomen kunnen genezen.

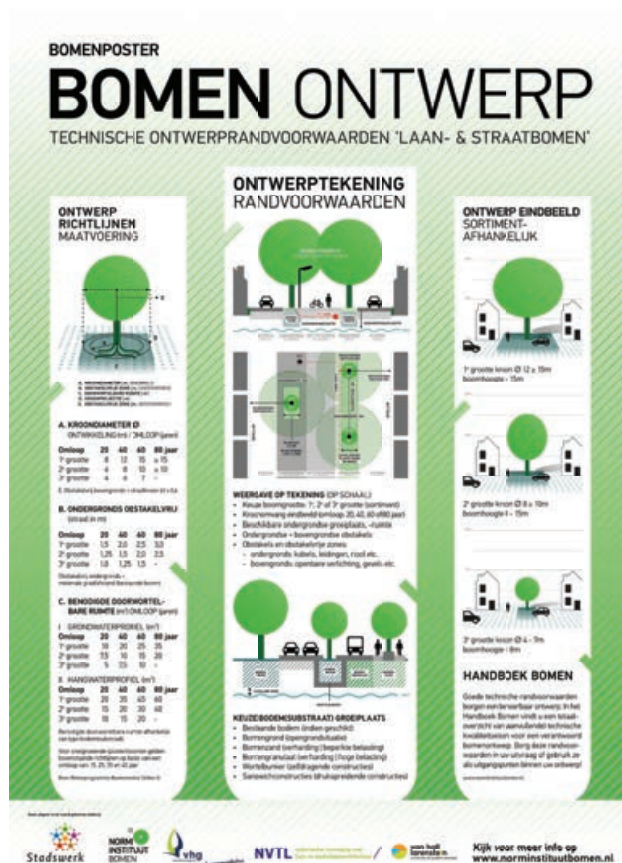
Inzet is voor de hele Wiekslag tot een nieuwe boomaanplant te komen [basisprincipe levensaders V - Identiteit]. Het gaat om een nieuw areaal 1e orde bomen aan te planten met toekomstwaarde. Aandachtspunt daarbij is dat de uiteindelijke verkoelende werking van de boom wordt niet bepaald door de potentiële omvang van de boom, maar de mogelijkheden die de groeiplaats biedt. Voor de Wiekslag gaan we uit van minimaal 24 m3 grond per 1e orde boom.

In het kader van een vitaal bomenbestand dat bijdraagt aan een grote biodiversiteit in de wijk, wordt een heterogene beplanting met diversiteit aan bloeitijden nagestreefd. De daadwerkelijke vervanging van de bomen kan ineens of per wegdeel. Hiervoor wordt in een latere fase een bomenplan opgesteld. In het meest noordelijke deel van de Wiekslag, zijn bij de parkeerkoffers al grote groeiplaatsen voorbereid tussen de parkeerplaatsen. Voor de rest van de Wiekslag worden de bestaande groenstroken verbreed (van zo'n 2 naar 4m) en wordt de bodem verbeterd, daardoor kunnen bomen in de straat dichter op elkaar geplant worden. In het zuidelijk deel van de Wiekslag tussen Lageweg en Zwaluwenstraat heeft het profiel van de Wiekslag nog geen groenstrook met bomen. Hier wordt een aantal parkeerplaatsen vrijgespeeld om toch volwaardige bomen langs de weg in te kunnen passen.



boom met Essentaksterfte
noordzijde Wiekslag

paragraaf 2.3 Levensaders onder de loop
omgevingsvisie Amersfoort 2030-40



Bomenposter - ontwerp
Norminstituut bomen



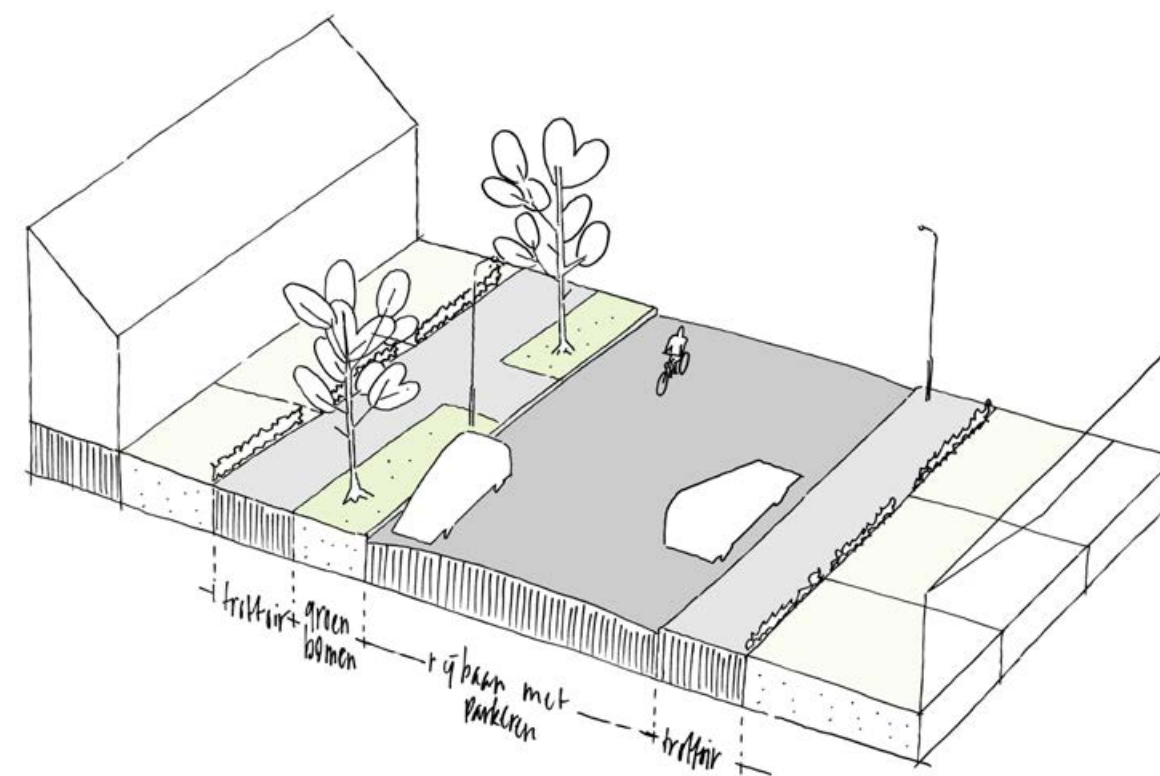
Klimaatstraat - Grotestraat centrum Hellendoorn
ontwerp Okra, bron hierinsalland.nl



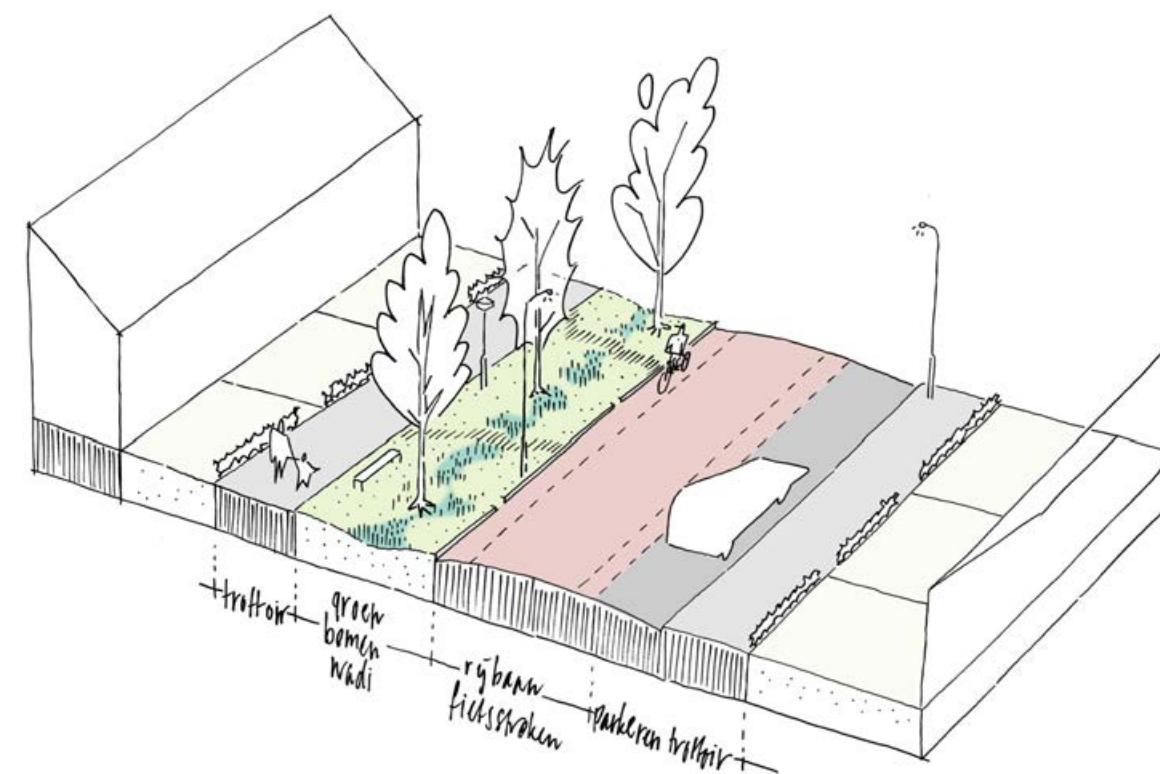
bestaande situatie Wiekslag
vanuit het noorden

Veilig oversteken

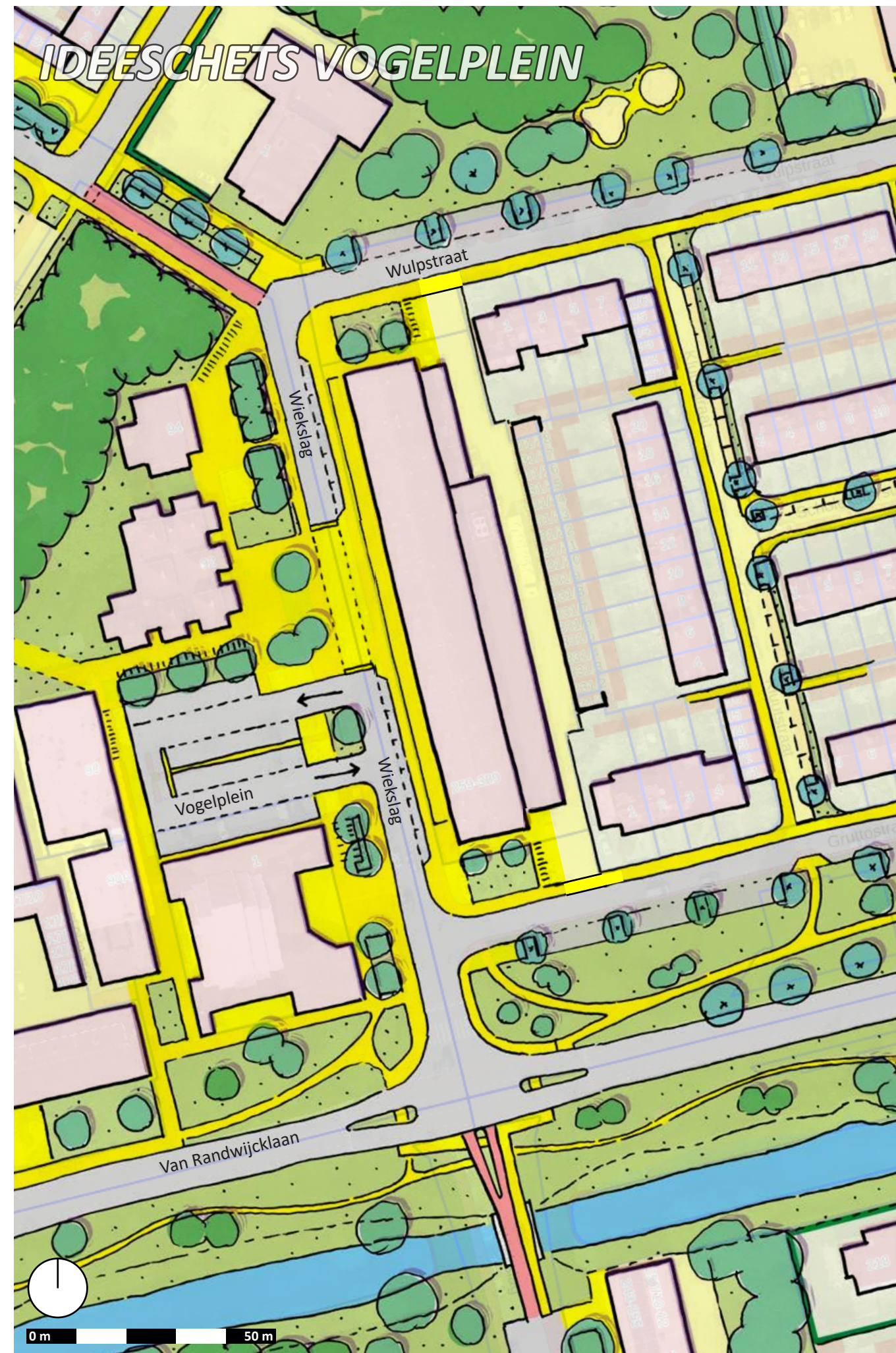
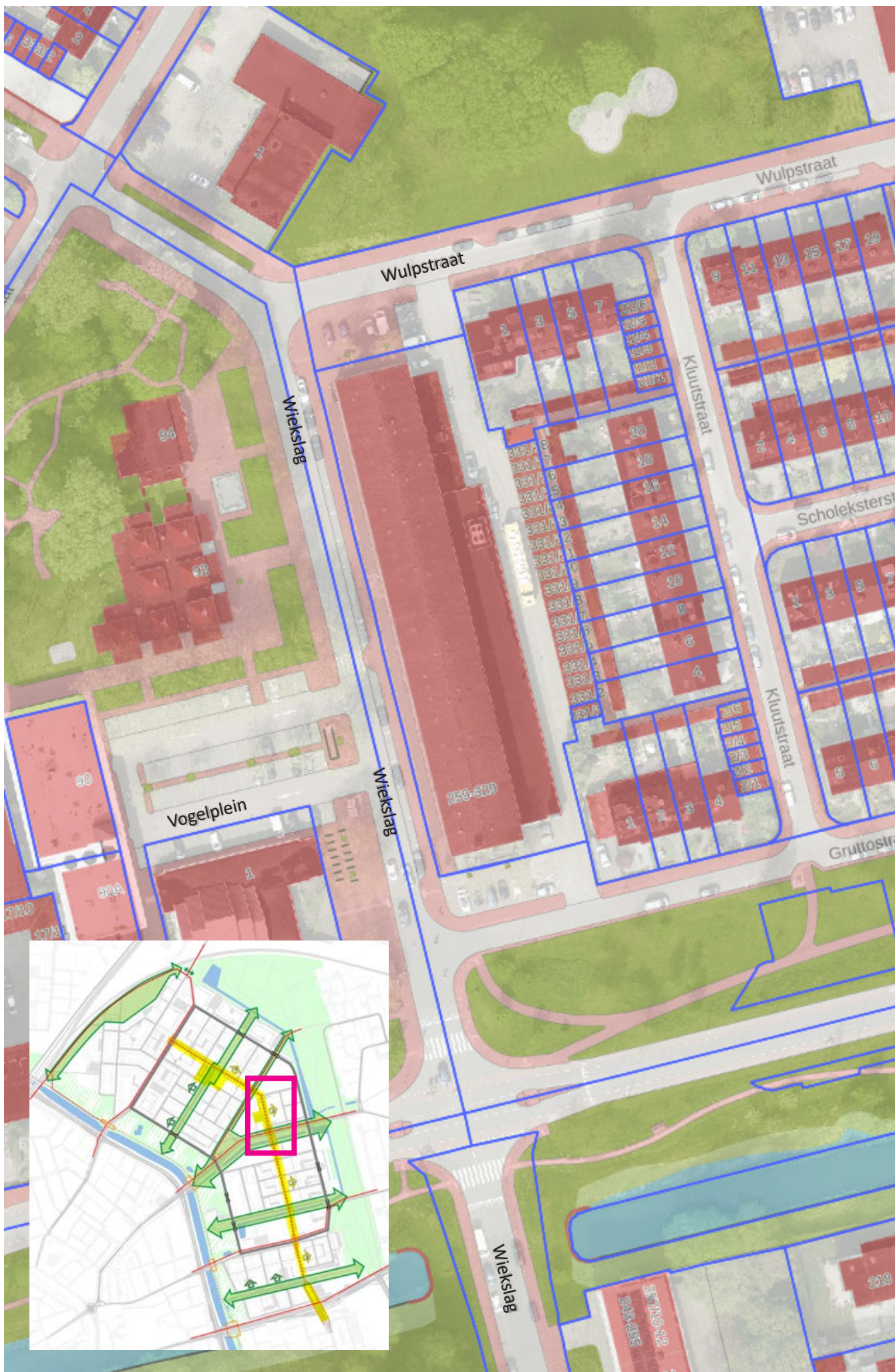
De andere wijkstructuren waar de Wiekslag mee kruist zijn de doorgaande routes van de Ringweg-Kruiskamp naar Rustenburg en de Hoef. Op de kruising van deze wegen wordt de ontsluitingsstructuur vereenvoudigd en beter oversteekbaar gemaakt (veiliger inrichting), zodat de continuïteit van voetgangers en fietsers over Wiekslag verbeterd wordt [basisprincipe levensaders IV – continuïteit].



bestaand profiel woongebied Wiekslag
naar het zuiden toe bekeken, tussen Plevierstraat en Meeuwenstraat



inspiratiebeeld toekomstig profiel woongebied Wiekslag
naar het zuiden toe bekeken, tussen Plevierstraat en Meeuwenstraat



Gebiedsontsluiting

Actieve mobiliteit in Liendert staat voorop. Als het doorgaande en kruisende verkeer van de Wiekslag afgehaald wordt, ten gunste van meer ruimte voor wandelen, fietsen, ontmoeten, verblijven en groen, zullen de omliggende wegen meer verkeersbewegingen moeten verwerken. De huidige verkeersstructuur is hier niet één op één op ingericht. In dit deel van de visie wordt beschreven hoe de Gebiedsontsluiting van de wijk hier op aangepast wordt.

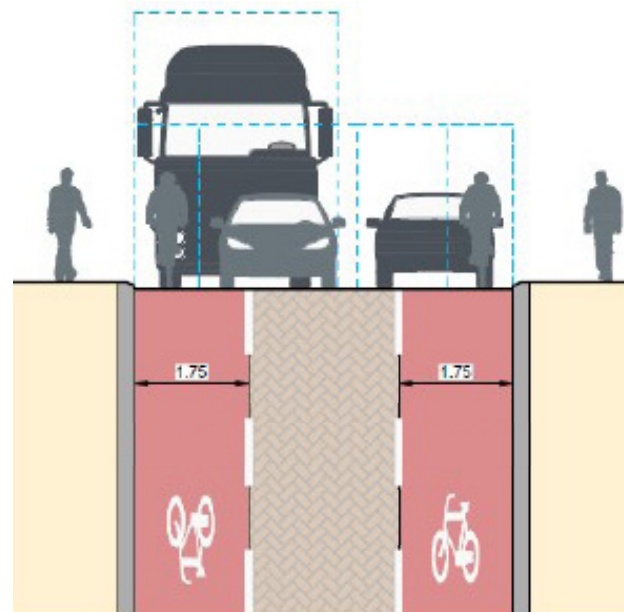
Aangepaste gebiedsontsluiting

De huidige ontsluitingsstructuur van Liendert kan het best omschreven worden een als goed ontsloten gridstructuur, opgebouwd uit enkele doorgaande wegen en een veelheid aan korte gelijkwaardige woonstraatjes. De Liendertseweg, Van Randwijcklaan en Lageweg vormen de belangrijkste gebiedsontsluitingswegen van de wijk. De meest ingrijpende aanpassing in deze verkeersontsluiting betreft de nieuwe gebiedsontsluiting. Deze wordt uitgebreid met de Zangvogelweg en Trekvogelweg, zodat er een nieuwe gebiedsontsluiting (een circuit) ontstaat. Hier rijden de bussen en van hieruit worden de verschillende woonbuurtjes voor het autoverkeer ontsloten. Deze nieuwe gebiedsontsluiting wordt net als de rest van de wijk ingericht als 30 kilometer gebied.

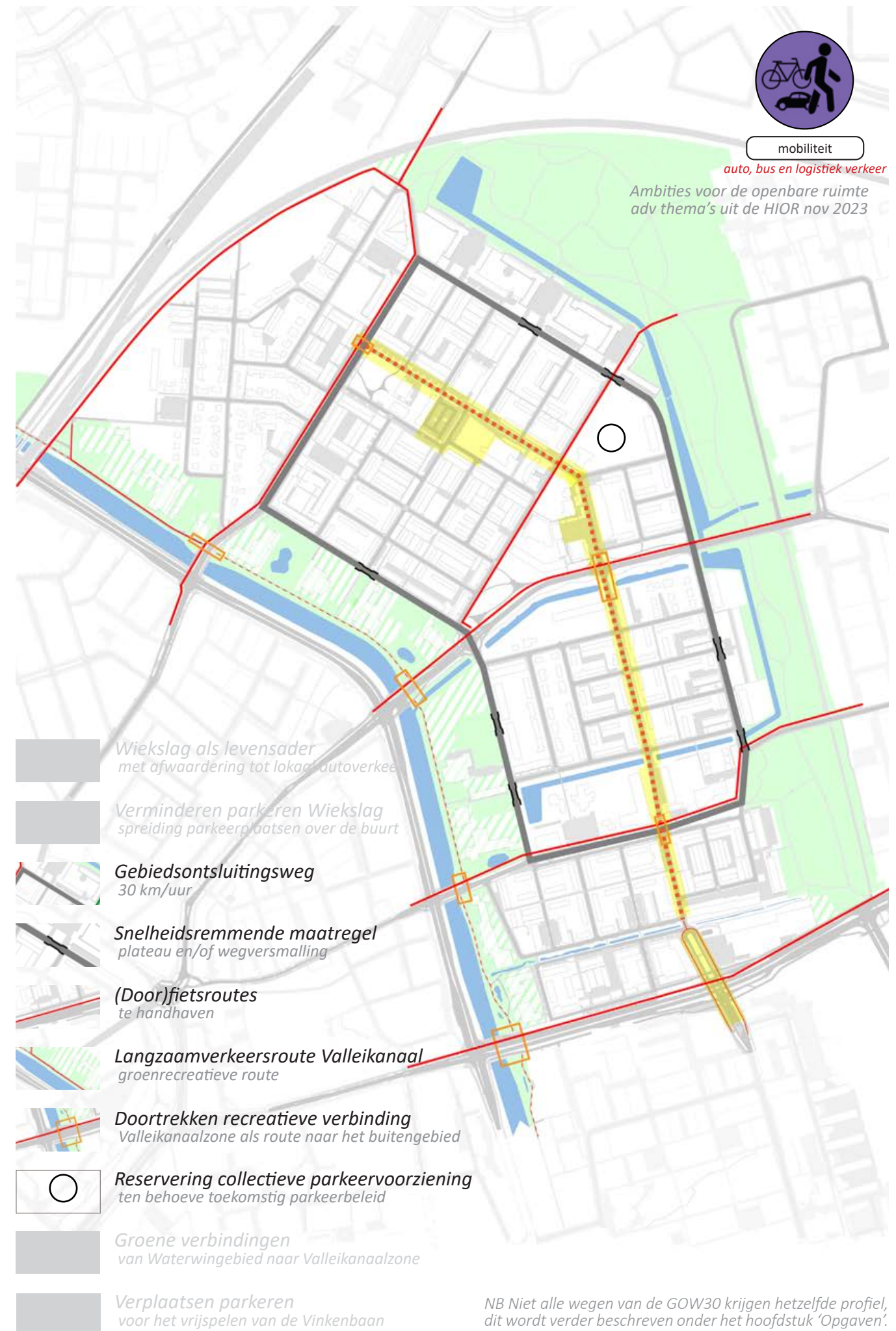
In de huidige situatie zijn de Zangvogelweg en de Trekvogelweg redelijk krap bemeten en hebben zij op grote delen aan een of twee zijden langsparkeren. Deze wegen zullen verbreed worden om als gebiedsontsluitingsweg met een 30 kilometerregime (GOW30) de veranderde verkeersstromen in Liendert goed te kunnen verwerken. Volgens recente richtlijnen voor het wegontwerp moet dit wegprofiel minimaal 5m80 breed zijn. Omdat in Liendert ook de bus over deze route rijdt (en daarbij bijvoorbeeld wel een vrachtwagen normaal moet kunnen passeren) is een minimale rijbaanbreedte van 6m00 (tussen de banden of het parkeren) nodig. Deze bredere rijbaan nodigt echter ook uit tot hogere snelheden. Daarom zijn op een aantal plaatsen waar de GOW30 belangrijke routes en structuren kruist snelheidsremmende maatregelen voorzien in de vorm van drempels en/of plaatselijke wegversmallingen.



bestaande wegprofiel Zangvogelweg
exclusief het parkeren 5m10



min. profiel GOW30 met fietsstroken in asfalt
Gereedchapskist GOW30, Goudappel 10 mrt 2022



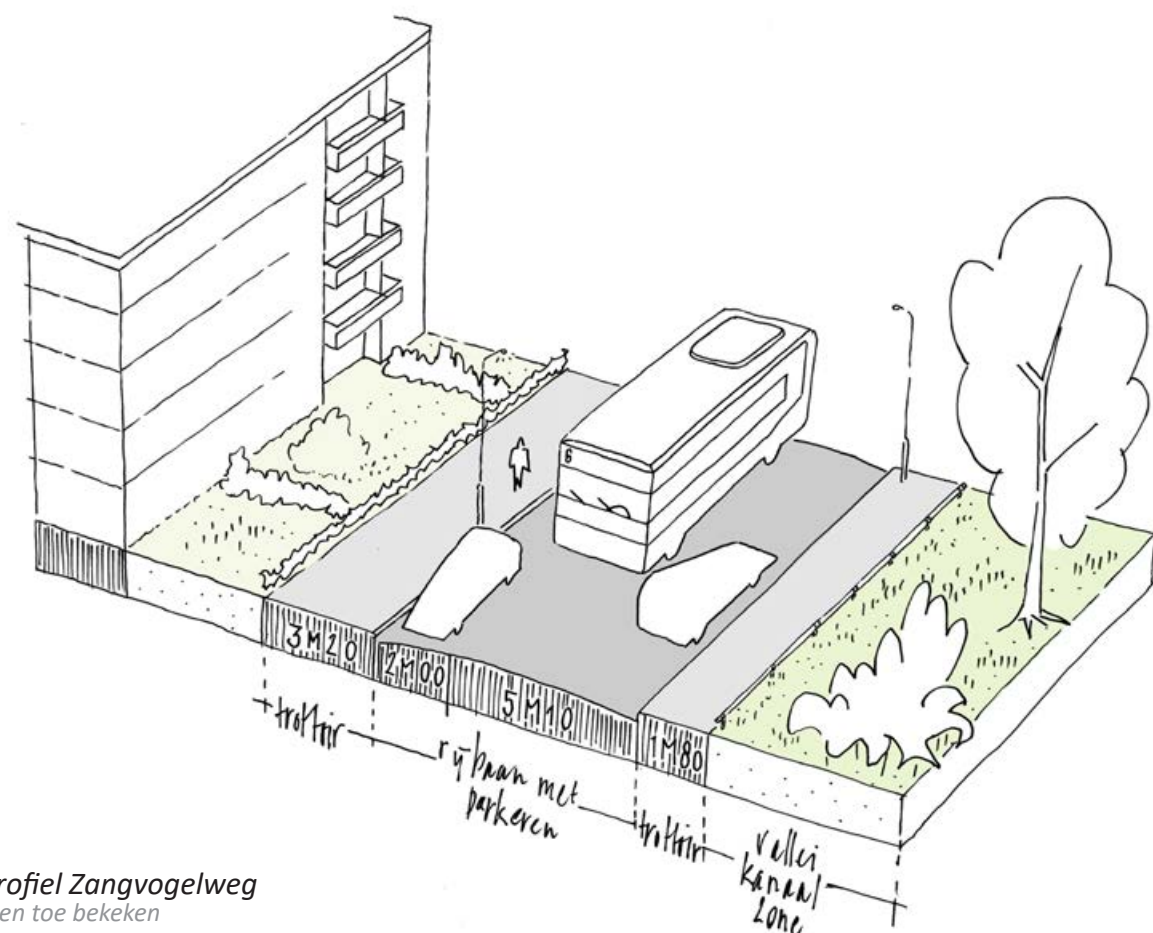
Overige wegen

De Van Randwijcklaan vormt de belangrijkste route van het centrum en de Ringweg naar Rustenburg en is een duidelijk doorrijdroute. Vooral nog wordt de inrichting niet aangepast. Deze verbinding is als 30 kilometergebied opgenomen in de Amersfoortse wegcategorisering. De bestaande fietsroutes in oostwest-richting (Liendertseweg - van Randwijcklaan – Lageweg) langs de hoofdwegen liggen gescheiden of zijn als strook gemarkeerd op de rijbaan. Hoewel dit in een 30 kilometerinrichting normaliter niet voorkomt, worden deze fietsroutes toch als zodanig opgenomen in de uitwerking van het plan, omdat dit belangrijke doorfietsroutes zijn van het centrum naar de achterliggende wijken.

Daarnaast wordt op enkele plekken in de wijk de ontsluiting van buurtstraten verbeterd. Dit geldt vooral voor 'Liendert-West', het noordwestelijk deel van de wijk. Hier zijn de straten soms smal en niet goed verbonden met de rest van de wijk. De verkeersveiligheid en bereikbaarheid worden als slecht ervaren in vergelijking met de rest van

Liendert. Hier wordt de Liendertseweg tussen Trekvogelweg en de Fazantenstraat verwijderd en komt een directe autoverbinding tussen de Liendertseweg en de Fazantenstraat (over de Sperwerhorst). Bij de uitwerking van de openbare ruimte voor deze buurt zal met de bewoners verder naar oplossingen gekeken worden.

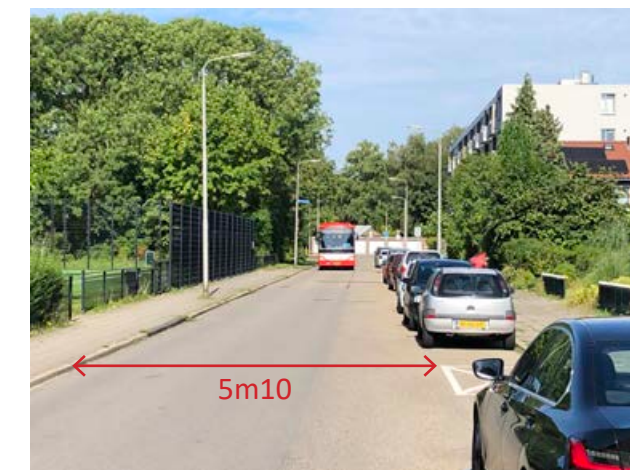
In het zuidelijk deel van de wijk is er bij de ontwikkeling van het Hogekwartier bewust voor gekozen dit gebied op zichzelf staand te ontwikkelen en af te ronden met een groene zone, welke functioneert als ecologische verbinding. Zodoende is dit gebied, met een andere dichtheid en verkeersintensiteit, bewust verkeerskundig gescheiden gehouden van de bestaande woonbuurten ten noorden van de Zwaluwenstraat. Alleen de Wiekslag is als fietsverbinding met de Velduil (en het viaduct over de Hogeweg) verbonden. Deze verkeerskundige scheiding voor autoverkeer sluit aan bij de hoofdgedachte van de individueel ontsloten buurtjes in de wijk en wordt in de visie overgenomen.



bestaand profiel Zangvogelweg
naar het zuiden toe bekeken

Oversteken en kruisingen

Ten slotte worden alle oversteken en kruisingen van de nieuwe Wiekslag met de wijkontsluiting en van het Valleikanaalpad met de kruisende wegen herontworpen met als doel de oversteken voor het langzaamverkeer meer als vanzelfsprekend zijn plek te geven langs deze verbindingen en waar mogelijk het groen dichterbij elkaar te brengen.

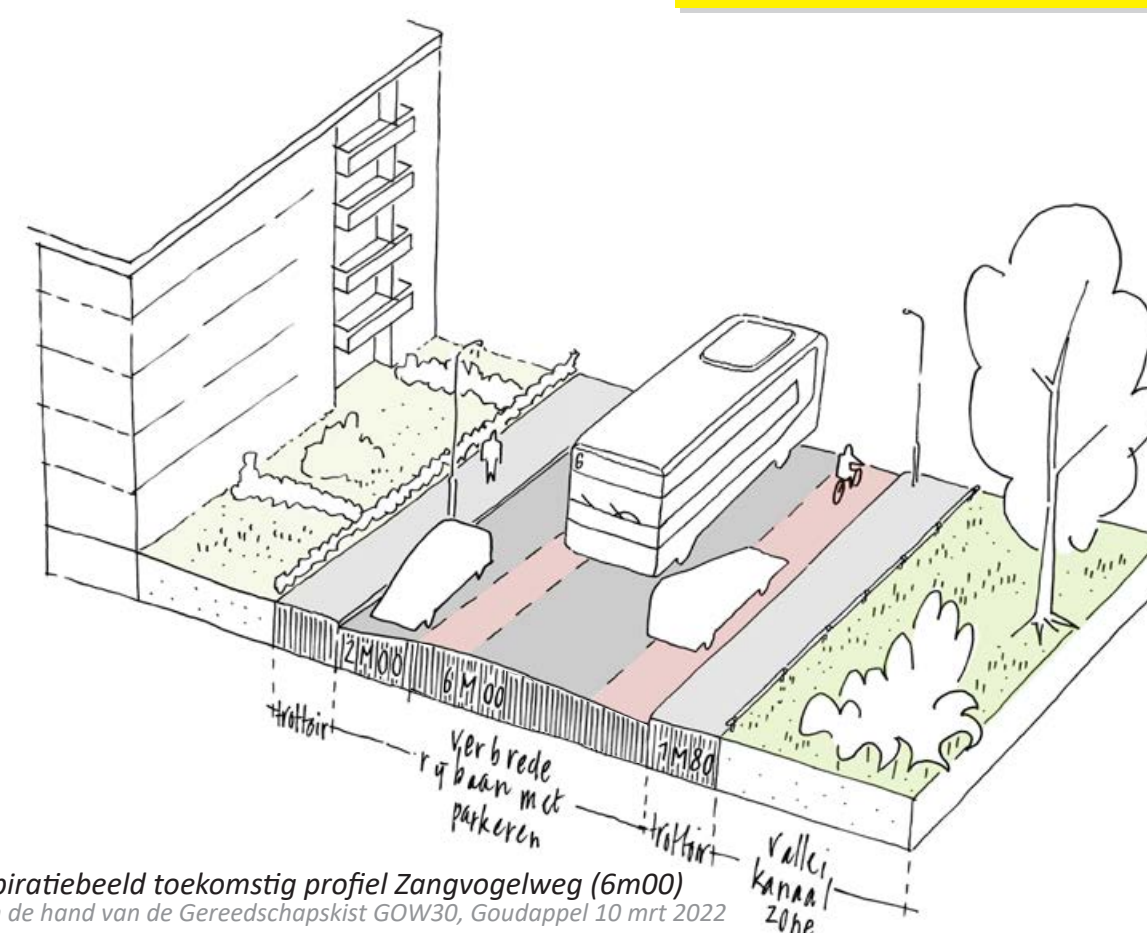


bestaand profiel Zangvogelweg
exclusief het parkeren 5m10

Bestaande breedte excl pp = 5m10

GOW30 5m80 > 6000 mv/e

minimale breedte GOW30
5m80 (Gereedchapskist GOW30, Goudappel)
hier 6m00 (busroute in een richting)



inspiratiebeeld toekomstig profiel Zangvogelweg (6m00)
aan de hand van de Gereedchapskist GOW30, Goudappel 10 mrt 2022

Groene Verbindingen

Het derde onderdeel van de hoofdstructuur betreft de Groene Verbindingen. Hierin worden de groene en blauwe aspecten van het gemeentelijk beleid verankerd en meer recreatieve routes door de wijk aangelegd. Op de plek waar de groene verbindingen de Wiekslag kruisen zijn kansen om geslaagde ontmoetingsplekken te maken. Een en ander wordt hier verder toegelicht.

Met het (thematische) programma Groen-Blauw 2024 in ontwikkeling geeft de gemeente Amersfoort uitwerking aan de klimaatambities van het omgevingsplan en het collegeprogramma. De hoofdoplossingen die hier worden aangedragen hebben betrekking op: 1] vergroting van de hoeveelheid groen, 2] betere verbinding van groenstructuren, 3] verbreding van de groenfunctie en 4] deze ook uitnodigend maken voor gebruik door bewoners en bezoekers.

Wanneer we dit vertalen naar Liendert, is de wijk in vergelijking met andere wijken in de stad niet onderbedeeld voor wat betreft de hoeveelheid openbaar groen (71 m2 per woning; we streven naar 75 m2) en de hoeveelheid bomen. Uit een nadere beschouwing blijkt dat de inrichting van de buurt wel kwetsbaar is voor de toekomstige klimaatverandering. Voor Liendert ligt daarom de nadruk bij de herinrichting op a) water(kwaliteits)beheersing, b) het aanbieden van voldoende koele routes en verblijfsplekken en c) vergroting van biodiversiteit (door het toevoegen van d) bomen op de juiste plaatsen).

De groene verbindingen zijn in het kaartbeeld ruim gemarkeerd en hebben geen vaste contour. Op sommige plekken kunnen deze worden versterkt door het verplaatsen van parkeerplaatsen uit het groen naar de directe omgeving of verder worden opgedikt/uitgebreid door verbinding met lokaal buurtgroen. Op sommige plekken hebben de groene verbindingen in de huidige wijkopzet juist nog weinig ruimte, bijvoorbeeld waar deze tussen twee gebouwen doorloopt. Als in de toekomst herinrichting of transformatie van bebouwing plaatsvindt dan zullen voor de gemeente het verbreden van de groene verbinding en het vergroenen van het aanpalende perceel belangrijke toetsingseisen zijn.

Water

De wijk Liendert heeft een maaiveld hoogte van variërend van 2m00 +NAP in het hart van de wijk tot 3m00 +NAP tegen het Waterwingebied aan (Hogeweggebied is ongeveer 3m50 +NAP hoog). Liendert is van oudsher een erg nat gebied; het water kan er de bodem niet in en er zijn erg hoge grondwaterstanden.

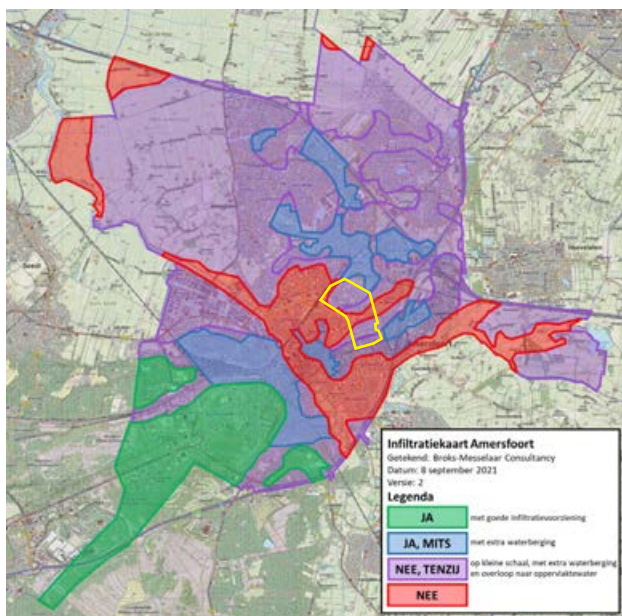


Algemeen Hoogtebestand Nederland
dynamische kaartweergave voor Liendert

De bodem in Liendert is beoordeeld als niet geschikt voor het infiltreren van hemelwater (Infiltratiekaart Amersfoort 2021). In de wijk is dit ook goed zichtbaar. Zo staan groengebieden regelmatig blank na een flinke regenbui en zakt het water in de wadi aan de Zwaluwenstraat niet weg). Dit kan bij langere perioden van regen tot wateroverlast leiden op straat en in het groen. De mate waarin wateropvang een urgent vraagstuk is verschilt per gebied.



NB Niet alle groene verbindingen hebben dezelfde functie, dit wordt verder beschreven onder het hoofdstuk 'Opgaven'.



Liendert in principe niet geschikt voor infiltratie
Infiltratiekaart Amersfoort, Broks-Messelaar 8 sept 2021

Het open water in de wijk wordt gevoed door kwelwater en plaatselijke regenval. De waterlopen staan in verbinding met het open water in het Waterwingebied. De waterkwaliteit ervan is echter beperkt, omdat het niet door de wijk kan stromen, met stuwtjes gescheiden is of met lange duikers is verbonden. Het gebied maakt onderdeel uit van een groter gecompartmenteerd watersysteem (Rustenburg, de Hoef, de Wieken en Vinkenhoef). Omdat het beleid van de gemeente Amersfoort is om het water steeds meer vast te houden komt er steeds minder water de wijk in vanuit deze andere gebieden. Dit kan leiden tot verdroging (in de zomer). In het verleden is een enkele keer water van buiten ingelaten om dit te voorkomen. Dit is vanuit ecologisch perspectief niet wenselijk, omdat het om nutriëntrijk water gaat met een negatieve invloed op (oever)beplanting in de wijk.

Middels peilbuizen worden de grondwaterstanden gemonitord. Het grondwater mag niet te hoog komen (maximaal 70 cm onder het maaiveld) om schade aan panden en bomen te voorkomen. Voor zover bekend zijn er nu enkele gebieden met incidentele wateroverlast op straat en in enkele gevallen onder de woningen. Met name in de noord- en oosthoek van de wijk (Fazantenstraat - de Horsten - Wulp-, Scholekster- en Gruttostraat) kan het goed nat zijn.

In het kader van het basisrioleringsplan van de gemeente Amersfoort is berekend in welke gebieden wateroverlast op straat is na een theoretische piekbui van 74mm/uur. Deze hoeveelheid is bepalend voor de wateroverlast bij een veranderend klimaat met meer en heftiger piekmomenten (extreme momenten met een extreem grote hoeveelheid neerslag). Deze gebieden moeten bij een herinrichting anders worden ingericht om te voorkomen dat er teveel water op straat blijft staan of dat woningen onder water lopen.



Rioleringsopgave in Arcadisviewer
water op straat bij een piekbui van 74mm in 1 uur

Toekomst

Aan het huidige watersysteem van de wijk wordt geen open water toegevoegd. Omdat doorverbinden van open water met omliggende wijken (Schothorst) ruimtelijk ingrijpend is en als beperkt effectief wordt beoordeeld, wordt ingezet op verbetering van het bestaande (open)watersysteem.

In het toekomstig watersysteem van de wijk wordt meer ingezet op het (tijdelijk) vasthouden van (gebieds)eigen water. Vooral de noord- en oostzijde van de wijk zijn erg nat. Oplossingen worden gezocht in het tijdelijk vasthouden in verlaagde openbare ruimte en vervolgens in de bestaande watergangen. De groene verbindingen kunnen daarbij een belangrijke (verbindende) rol spelen. De variatie in hoogteverschillen (microniveau) moet daarbij in ogenschouw worden genomen.

Drainage is nodig in de natste gebieden (dit biedt ook kansen bij dreigende verdroging). Er is onderzoek gewenst naar verbetering van de grondwateromstandigheden (in de winter).

Wat de mogelijkheden hiervoor zijn binnen het bestaande (open)watersysteem moet verder onderzocht worden (opstuwen van het waterpeil / aanbrengen van regelbare stuwen). Voorkomen moet worden dat het grondwater te ver zakt en dat (in de zomer) gebiedsvreemd nutriëntrijk water moet worden ingelaten om verdroging te voorkomen of juist dat het water (in de winter) bij een piekbui niet (snel genoeg) wegkomt, zodat bij een daarop volgende piekbui alsnog wateroverlast ontstaat.

Een meer concrete verbetering van het watersysteem betreft de afwatering van de omliggende straten op (met name) de kopsloten van

het watersysteem. Specifiek voor Liendert-West (Liendertsedreef eo) betekent dit dat het bestaande greppelsysteem uit de Legger van het Waterschap (zie opgavenkaart) moet worden hersteld en mogelijk opgewaardeerd om het hemelwater bij toekomstige piekbelasting uit de buurt af te voeren naar de kopsloot van het openwatersysteem achter de Valkenhorst.

Aangezien de grondwaterstand in Liendert vaak erg hoog is en infiltratie in de bodem niet mogelijk is, wordt bij het inrichten van parkeerplaatsen geen gevolg gegeven aan de motie om dit in grasbeton of open verharding te doen.





Inventarisatie koele plekken in Liendert
bron: Klimaat-effectatlas, nabewerking: gem Amersfoort

Koele plekken

De kwaliteit van het huidige bomenbestand in Liendert is redelijk goed. De wijk heeft een groen beeld. Bij metingen, zoals weergegeven in de klimaat-effectatlas, blijken de nodige plekken in de wijk aangemerkt te kunnen worden als koele plekken. Dit is van belang voor de leefbaarheid in de wijk. Bij oplopende temperaturen in de toekomst is koelte in de directe leefomgeving van belang voor de gezondheid van mensen. Een inventarisatie van koele plekken in de wijk leert dat niet al deze plekken even toegankelijk zijn of niet goed zijn ingericht als geschikte verblijfsplek. En dit is extra belangrijk bij een steeds verdere vergrijzende bevolking.

Bij vernieuwing van de openbare ruimte ligt wel een gevaar op de loer: bij vernieuwing moeten bestaande bomen vaak wijken voor aanpassingen in de ondergrond. Voor nieuwe bomen in een straat is vanwege de ruimer omschreven eisen aan de groeiplaats (24m³ voor een 1e orde boom) per definitie minder ruimte om (grote) bomen terug te planten in een straat. Nieuwe

bomen worden in volgroeide toestand dus ook uiteindelijk vaak kleiner van omvang, waardoor het gewenste verkoelende effect in de toekomst uit zou kunnen blijven.

Toekomst

Aangaande koele plekken en routes worden verschillende uitgangspunten en waarden gehanteerd. De gemeente heeft het convenant "afspraken klimaatadaptief bouwen" van de provincie Utrecht ondertekend en moet daarmee aan bepaalde verplichtingen voldoen. Ook hanteert de gemeente in het programma Groen-Blauw diverse criteria, die worden gesteld aan de omvang van koele plekken en het percentage kroonbedekking van bomen op een koele plek en in de routes ernaar toe.

Bij het opstellen van dit visiedocument is nog niet zeker hoe aan al deze bepalingen kan worden voldaan. Dit zal bij uitwerking van de visie verder moeten worden bekeken. Wel is het zo dat door de opzet van de wijk, met het koele Waterwingebied aan een kant en de transformatie van de Valleikanaalzone tot groen en koel gebied aan de andere kant van de wijk, vrijwel alle bewoners automatisch op maximaal 300m wonen van een koele plek. Door het bomenareaal op alle openbare plekken in het hart van de wijk te vergroten ontstaan er extra koele plekken in het hart van de wijk zelf. Het is daarbij wel van belang dat deze plekken ook goed toegankelijk zijn en ingericht worden als verblijfsgebied, zodat deze ook daadwerkelijk als koele plek voor de buurt te kunnen functioneren. De Wiekslag als hoofdontsluiting, geflankeerd door (laan)bomen en de groene verbindingen dwars door de woonbuurten vormen de koele routes die verschillende buurten met deze koele plekken verbinden.

Vergroting biodiversiteit

Liendert kent in de huidige situatie al een paar interessante plekken van grotere ecologische betekenis. Naast het Waterwingebied gaat het dan om de Valleikanaalzone (die steeds verder wordt vergroend en ontwikkeld) en enkele kleinere gebieden langs bijvoorbeeld de van Randwijcklaan en de singel langs de Albatrosstraat. In deze de-

Koele plekken geschikt als koele verblijfsplek:

- minimaal 200m²,
- luchttemperatuur op warme dag max 35°C
- niet nabij grote/drukke wegen
- toegankelijk vanuit de wijk (minder validen)
- ingericht als verblijfsplek (zitgelegenheid en/of spelaanleidingen)
- tenminste 40% schaduw op de hoogste zonnestand (21 juni), 30 % schaduw buurniveau.

len is spraken van meer bomen, meer struiken, ecologische oevers en bijbehorend beheer. In de rest van de wijk is nog steeds veel groen terug te vinden, maar dan veelal ingericht als gras met bomen. Soms ligt dit groen verscholen tussen de woonbebouwing dan weer in de openbare ruimte, maar is het niet verbonden met andere groengebieden. De ecologische waarde van dergelijk groen is beperkt omdat het gaat om een



vistrap Uden
Martien van Dooren



amfibiepassage
Arfman Hekwerk BV

beperkte variatie aan planten en bomen en omdat het niet aaneengesloten groen maar moeilijk kan functioneren als (compleet) leefgebied voor dieren.

In de groenstructuurkaart van de gemeente Amersfoort (amersfoort-in-beeld.nl) zijn in een eerder stadium al ontbrekende schakels aangegeven in bestaande groenstructuren. Het gaat daarbij om missende boombeplanting langs de Wiekslag en de ontbrekende groenrecreatieve verbinding over de Hogeweg.

Uit meldingen is naar voren gekomen dat rond de fietstunnel naar de Hoef veel padden dood worden gereden tijdens de jaarlijkse trek. Door de keerwanden aan weerszijden komen de padden de tunnel niet meer uit bij het oversteken richting het Waterwingebied.

Toekomst

In deze visie worden de Valleikanaalzone en het Waterwingebied met elkaar verbonden door verschillende groene verbindingen voor mens en dier. Het gaat primair om de verbinding van bestaande en nieuwe groengebieden in de wijk, zodat een groter leefgebied voor planten en dieren ontstaat. Daarbij worden ook paden voor de mens aangelegd, zodat deze groene verbindingen ook de toekomstige koele routes door de wijk kunnen worden.

Binnen deze groene verbindingen worden nieuwe bomen en struiken toegevoegd, ecologische oevers gemaakt, faunapassages aangelegd en wordt water beter (met grotere duikers of door aanleg van bruggen) doorverbonden. De inrichting van groengebieden zal ruimte moeten bieden aan voedsel, veiligheid, variatie, voorplanting en verblijfplaatsen voor dieren. Voor de precieze inrichting wordt gewerkt met een aantal gidssoorten, die representatief zijn voor een veelheid van planten en dieren in een bepaald type leefgebied. Voor Liendert zijn de volgende gidssoorten benoemd: wilde bij, icarusblauwtje, huismus, egel en watervleermuis. Voor enkele specifieke gebieden wordt met de

kleine watersalamander, het bittersvoortje en de ringslang als gidssoort gewerkt. Voor de gebieden grenzend aan het stadsgroengebied van het Waterwingebied en het Valleikanaal wordt aangesloten bij de gidssoorten, die voor deze gebieden zijn aangewezen. Voor de groene randen van Liendert tegen het Waterwingebied is de eekhoorn als gidssoort aangewezen (dit sluit ook aan bij de inrichting van de Hoef). En voor de bestaande inrichting van de Valleikanaalzone is de ringslang als een belangrijke gidssoort in het beheerplan genoemd. Bij uitbreiding van het groenareaal in de Valleikanaalzone kan naast de ringslang ook gekozen worden voor een inrichting die aansluit bij de andere gidssoorten voor Liendert.

In het opgavenhoofdstuk zijn deze soorten verder toegelicht en voorzien van een infoblad voor uitwerking.

Het assortiment van beplantingen wordt uitgebreid. Inzet is een meer heterogene beplanting met diverse bloeitijden. Bij herinrichting van gebieden wordt gezocht naar plekken om de tussen/struiklaag toe te voegen aan de huidige gebiedsinrichting met gras en bomen om de biodiversiteit te vergroten. Hiervoor zijn de groene verbindingen en de Valleikanaalzone de meest geschikte plekken. In de meer directe woonomgeving van de straat of het achterpad, is dit niet altijd voor de hand liggend, omdat aanwezigheid van struikgewas de sociale veiligheid negatief kan beïnvloeden.

Verbeteren en vergroten bomenbestand

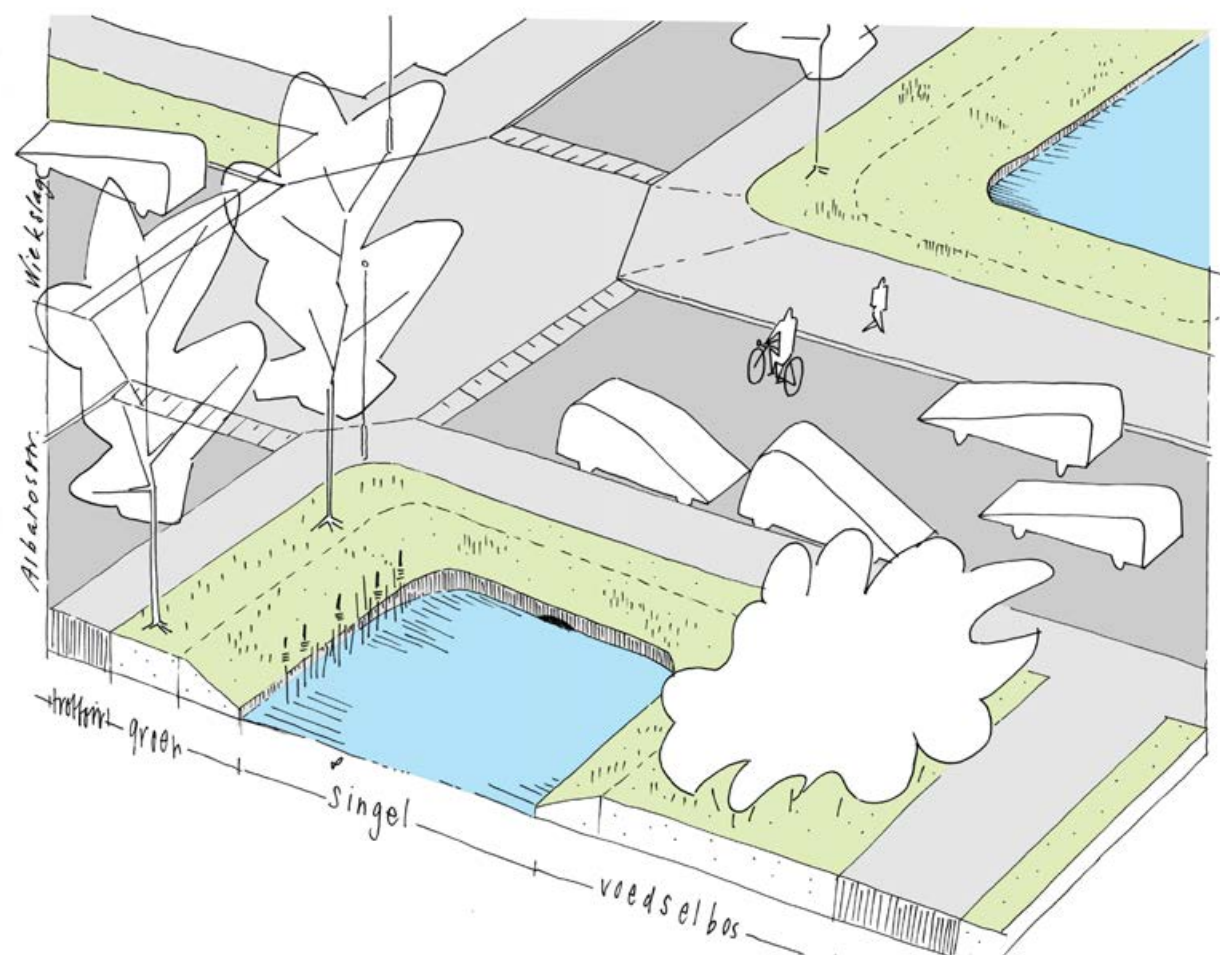
Bomen leveren veel ecosysteemdiensten. Ze verkoelen, werpen schaduw, ze filteren de lucht, leggen CO₂ vast, dempen de hitte en vormen de leefomgeving voor vele dieren, groot en klein. Voor wat betreft de uitbreiding van het bome-

nareaal in Liendert wordt primair gezocht naar extra bomen in grotere boomspiegels, groenvakken en groenstroken: in de Valleikanaalzone en bij bestaande groene plekken langs de Wiekslag en elders in de wijk. Daarnaast is een inventarisatie nodig van de vrijgekomen plekken in de bestaande laanbeplanting van wegen alsmede de ontbrekende laanbeplantingen.

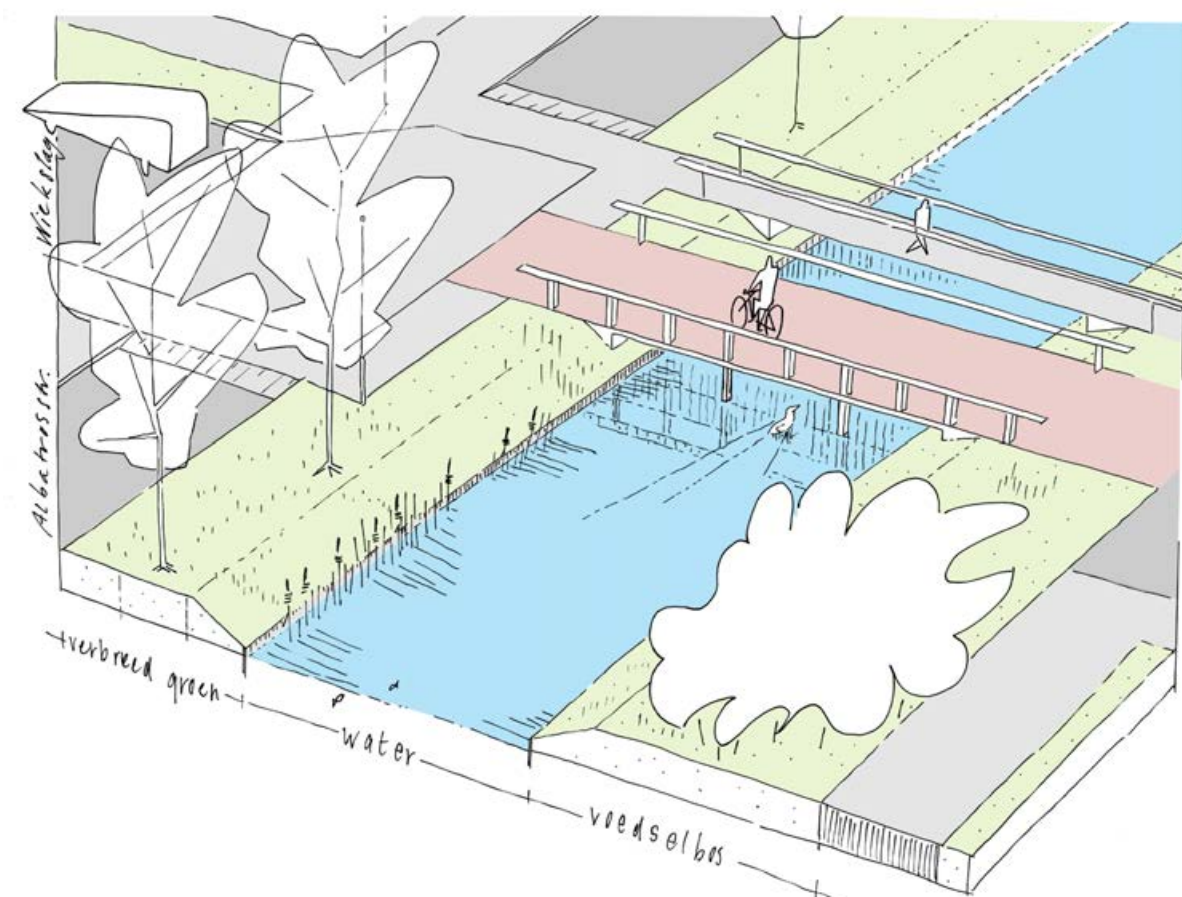
Bij de herinrichting van wegen en straten in de wijk is groeiplaatsverbetering en vergroting van de groeiplaatsen van bestaande bomen een belangrijk uitgangspunt, omdat zo grote bomen met schaduw voor een straat behouden kunnen blijven en verder kunnen uitgroeien. Voor wat betreft nieuw te planten bomen moet rekening worden gehouden met voldoende groeimogelijkheden (24m³ voor een eerste orde boom). Uiteindelijk bepaalt de groeimogelijkheid de omvang van de boom en de hoeveelheid schaduw in de straat.



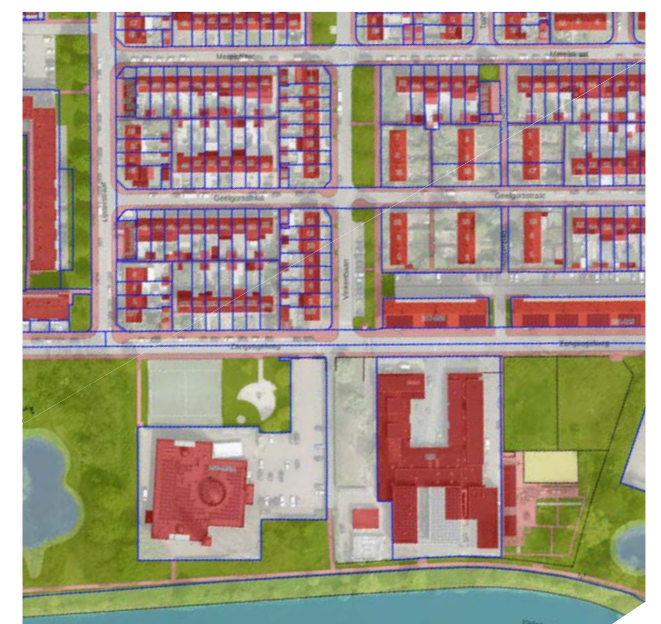
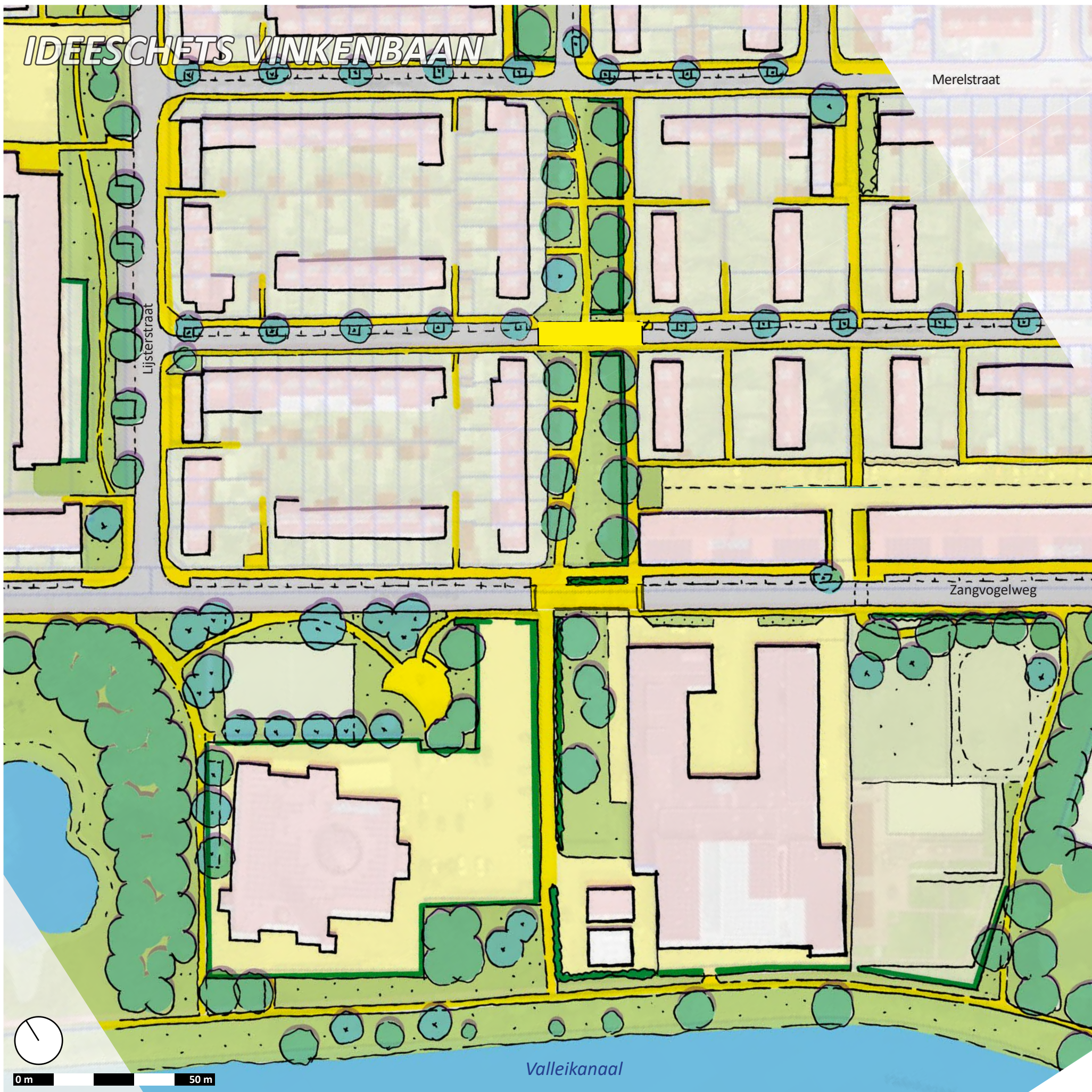
bestaande situatie Wiekslag-Albatrosstraat vanuit het Oosten



bestaande situatie Wiekslag-Albatrosstraat vanuit het zuidwesten



inspiratiebeeld toekomstige situatie Wiekslag-Albatrosstraat met een verkeersknip / fietsbrug ter hoogte van de Singel



04 - BUURTINRICHTING

Voor de herinrichting van de verschillende buurten zal, anders dan bij de hoofdstructuur, de gemeente veel meer de samenwerking met de bewoners worden gezocht, volgens het Amersfoorts principe starten voor de start. Buurtbewoners kennen zelf hun buurt het best. Zij kunnen belangrijke opgaven aandragen en deze prioriteren. Hiernaast spelen er ook in de buurten bepaalde opgaven, die alleen op structuurniveau kunnen worden opgelost (bijvoorbeeld de waterproblematiek). Deze opgaven zijn in deze visie geïnventariseerd en opgenomen in de opgavekaart in hoofdstuk 5.

Liendert wordt in zijn geheel ingericht als 30 kilometer per uur gebied. Dit draagt bij aan de verkeersveiligheid van de wijk en draagt bij aan een inrichting met meer ruimte voor verblijfskwaliteit in de directe woonomgeving.

De specifieke gebieden waarvoor een buurtuitwerking wordt gemaakt, zijn gebaseerd op de onderscheidende ruimtelijke eenheden binnen de hoofdstructuur, met elk van hun eigen aansluiting op de gebiedsontsluitingsweg. Iedere buurt wordt vanaf de Gebiedsontsluitingsweg ontsloten met een eigen buurtstraatje, dat zich laat lezen als hoofdontsluiting van de buurt. Hier komt alleen nog lokaal buurtverkeer, omdat het doorgaande verkeer over de Wiekslag niet langer mogelijk is door de genomen maatregelen op de Wiekslag. Zo'n buurtstraatje zou ingericht kunnen worden vergelijkbaar met de bestaande straten in Liendert, met tweerichtingverkeer, aparte trottoirs en parkeren langs een kant van de weg.

Binnen elk van de buurten zal de gemeente samen met bewoners de belangrijkste opgaven voor de wijk bepalen. Deze komen voort uit de opgavenkaart bij de visie en buurtgesprekken met bewoners. Bewoners worden betrokken bij de uitwerking van de plannen. In dit hoofdstukje worden een aantal principes besproken, die in ieder geval onderdeel zullen zijn van de vernieuwing.

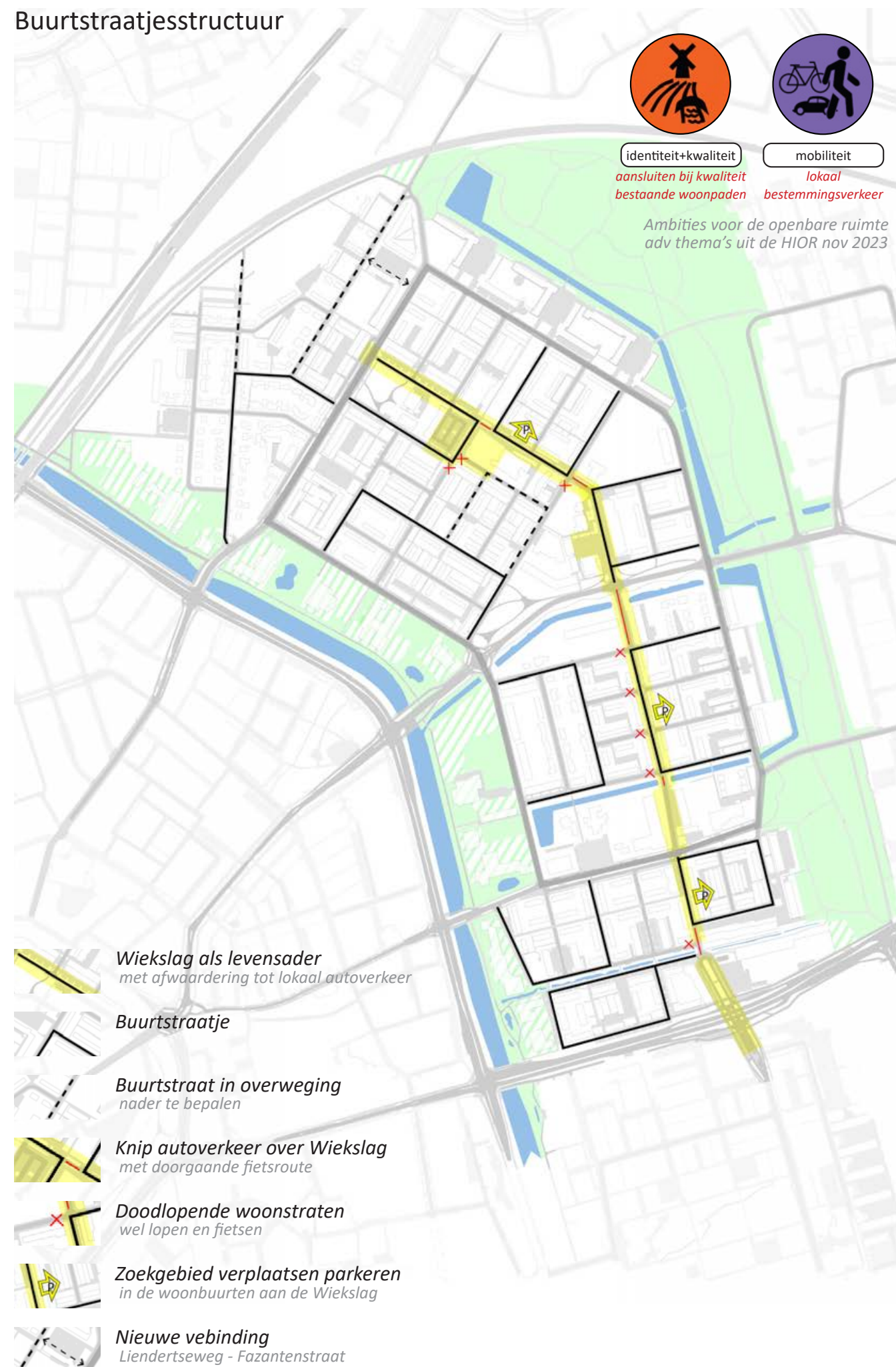
Principe buurtinrichting

Bij de feitelijke inrichting van woonstraten is er altijd een zeker spanningsveld tussen de ruimte voor groen, parkeren en verblijven. De huidige functionele inrichting van de meeste woonstraatjes, met trottoirs aan weerszijden en een brede (of minder brede) rijbaan met daarop langsparkeren (al dan niet) aan weerszijden, heeft zijn beperkingen voor de combinatie van deze functies. Iedere functie heeft zijn eigen plek binnen het straatprofiel. Er is niet direct ruimte over voor extra groen, ten behoeve van extra bomen en waterberging, dat we, vanuit het programma groen-blauw, zo graag willen toevoegen aan de directe woonomgeving van mensen.

In de toekomstige opzet kan ruimte gewonnen worden door voetgangers en automobilisten dezelfde ruimte in de staat te laten gebruiken (de rijloper). Dit zou kunnen door de woonstraatjes op één (maaiveld)niveau uit te voeren, in aansluiting op het niveau en de kwaliteit van de bestaande woonpaden. Zo ontstaan aangename woonstraatjes met extra ruimte voor groen en bomen, aangesloten op het omliggende groen. Dit is mogelijk omdat er alleen nog maar lokaal verkeer door de straatjes rijdt en het doorgaande verkeer in de wijk over de gebiedsontsluitingsweg wordt geleid.

In de eerder genoemde buurtstraatjes (de hoofdroutes per buurtje ontsloten vanaf de gebiedsontsluitingsweg rondom) blijft het onderscheid tussen rijbaan en voetgangersgedeelte behouden, zodat deze als belangrijkste buurtontsluiting afleesbaar blijft voor bewoners en bezoekers. Volgens bovenbeschreven principe ontstaat er langs deze buurtstraatjes geen ruimte voor extra groen en verblijven, omdat hier geen ruimte kan worden vrijgespeeld. Op plekken waar de buurtstraatjes over de Wiekslag lopen, wordt gekeken of extra ruimte kan worden gewonnen door het verplaatsen van parkeerplekken naar elders binnen de wijk. Zodat de kwaliteit van de Wiekslag ook in de woonbuurtjes zelf kan verbeteren. In de visie zijn deze plekken aangewezen als 'Zoekgebied verplaatsen parkeren'.

Buurtstraatjesstructuur





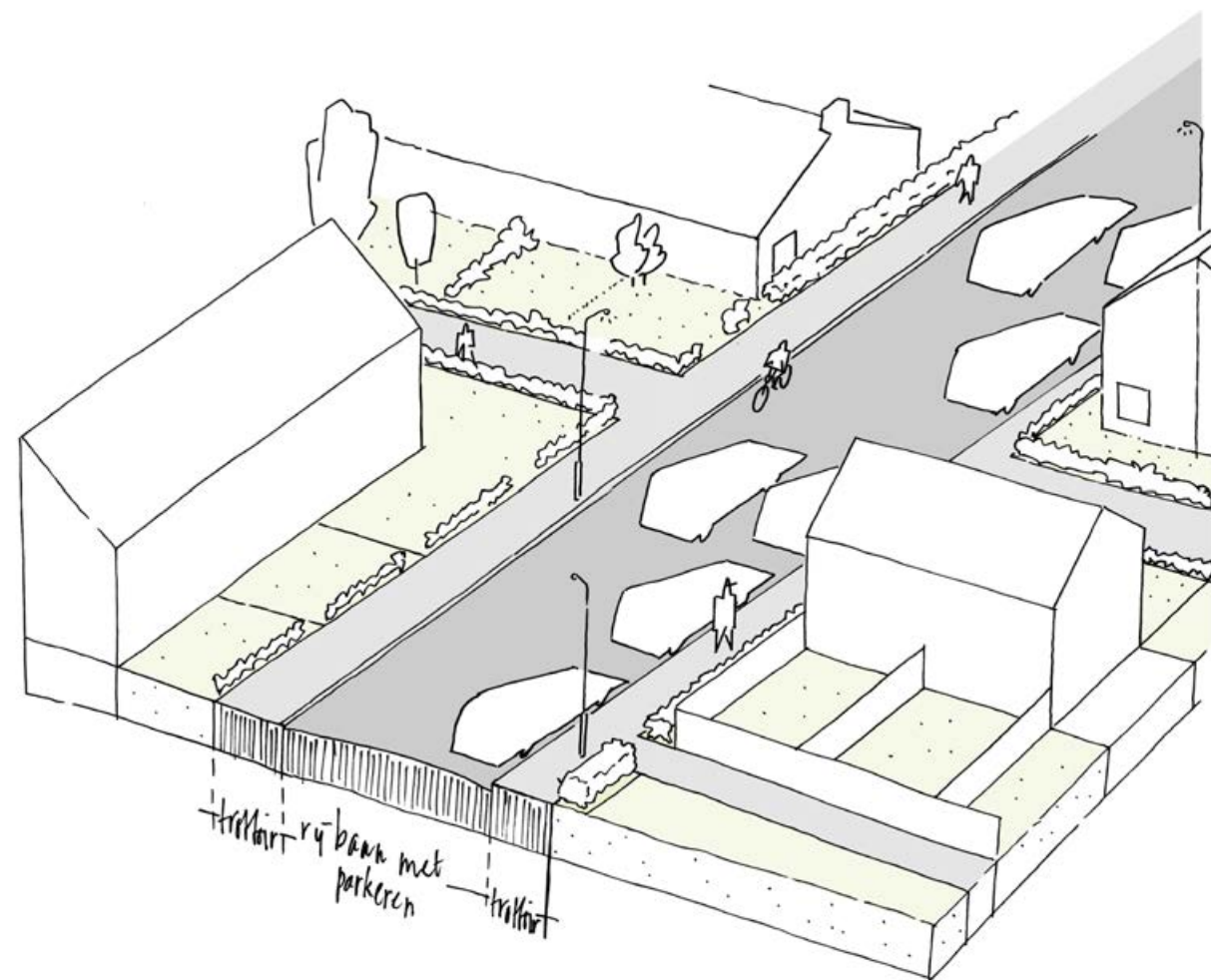
referentie woonstraat op één niveau
gemeente Deventer



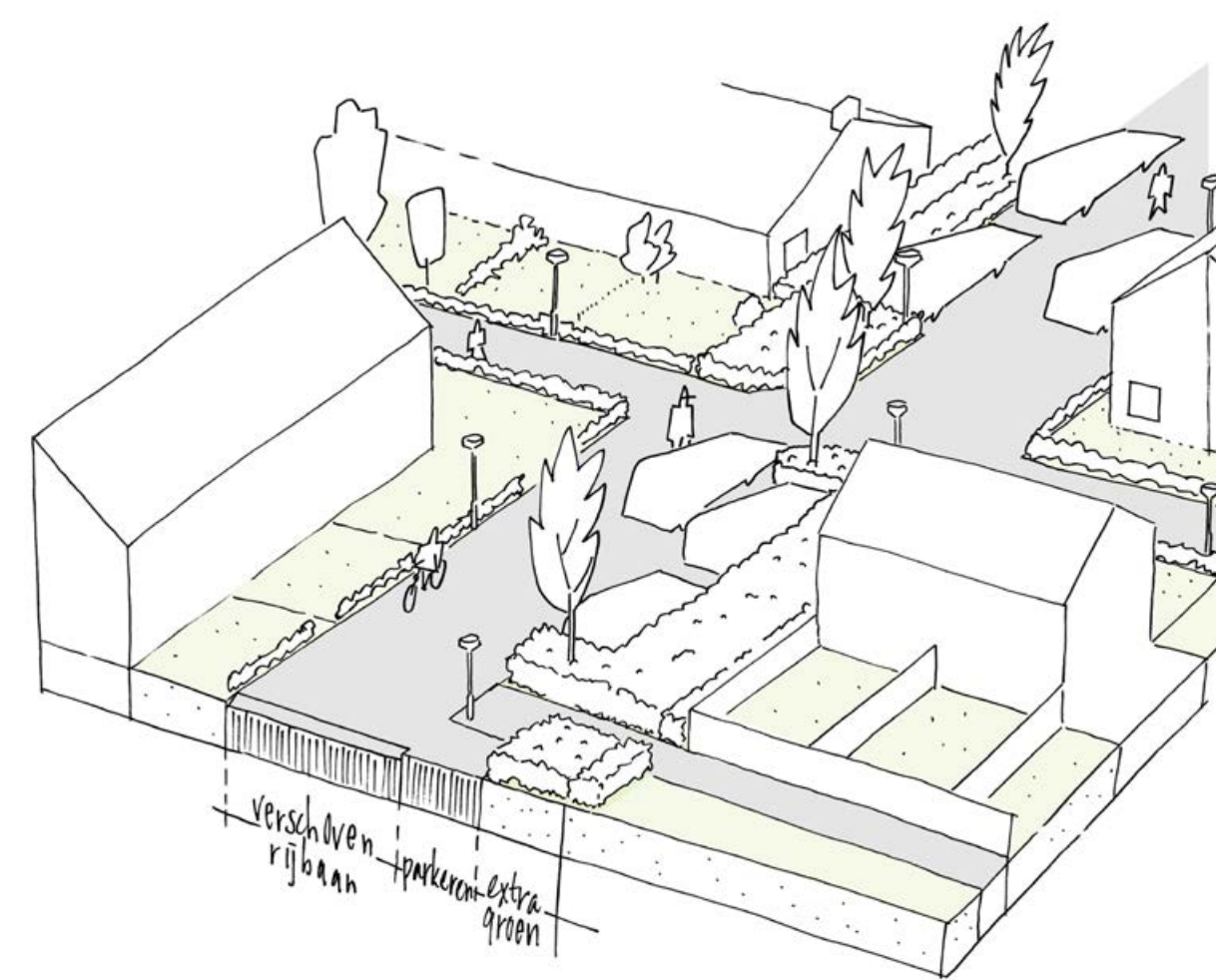
referentie Wiekslag richting het zuiden
als buurtstraatje (buurtontsluitingsweg)



IJsvogelpad
bestaand woonpad als hart van de buurt



bestaande situatie Meeuwenstraat-IJsvogelpad
vanuit het zuidwesten



inspiratiebeeld toekomstige situatie Meeuwenstraat-IJsvogelpad
met voetgangers, fietsers en auto's op rijloper en de trottoirs vergroend met struiken en bomen

parkeren

Grootste uitdaging op het aspect verkeer is zonder twijfel het parkeren. Bewoners willen verblijfskwaliteit en ruimte voor ontmoeten in de directe woonomgeving, maar geven ook aan dat het parkeren voor de deur belangrijk is. In de visie voor de openbare ruimte voor Liendert blijft dit een belangrijk gegeven. Relatief veel bewoners in Liendert werken namelijk in nachtdiensten of op bedrijventerreinen aan de rand van de stad. Bereikbaarheid van werk is een basisbehoefte/vereiste. De auto is daarmee de manier om bij het werk te komen, omdat redelijke alternatieven voor fiets op openbaar vervoer ontbreken.

parkeerdruk

Parkeren is echter ook een vrij dwingend onderdeel bij de inrichting van de openbare ruimte. Het gaat niet alleen om de ruimte die de parkeerplaats zelf inneemt, maar ook de ruimte voor het indraaien, het uitstappen of het trottoir (in het groen) dat er soms naast ligt. Terwijl de opgave bij de inrichting van woonstraten veel breder is dan het parkeren alleen.

Om meer inzicht te krijgen in het parkeren heeft de gemeente een eerste parkeeronderzoek laten uitvoeren voor de wijk Liendert. Dit onderzoek gaat uit van een totaal van 3421 parkeerplaatsen, uitgesplitst naar 2129 plaatsen in parkeervakken en 1240 parkeerplaatsen langs de rijbaan (52 overig). Er is geconcludeerd dat er voldoende parkeercapaciteit aanwezig is in de wijk als geheel. Per straat of buurt kunnen de verschillen echter groot zijn.

Bij de herinrichting zullen per buurt de benodigde parkeerplaatsen worden teruggebracht. Het precieze aantal zal worden bepaald op basis van tellingen van de daadwerkelijk geparkeerde auto's per buurt. De resterende ruimte zal worden ingezet voor groen en ontmoeten/verblijven.

Parkeercapaciteit Liendert

parkeerplaatsen parkeerterreinen	= 2.129
parkeerplaatsen langs de rijbaan	= 1.240
parkeerplaatsen overig	= 52
totaal parkeerplaatsen	= 3.421

parkeerbezetting piek dinsdagnacht = 2.682

bron: parkeeronderzoek Liendert Amersfoort
Bureau De Groot Volker, 4 juli 2023

geregistreerde personenauto's	= 3.435
geregistreerde bedrijfsauto's	= 308
voertuigen totaal	= 3.743

bron: kentekenregister RDW oktober 2023

woningaantal Liendert	= 3.755
-----------------------	---------

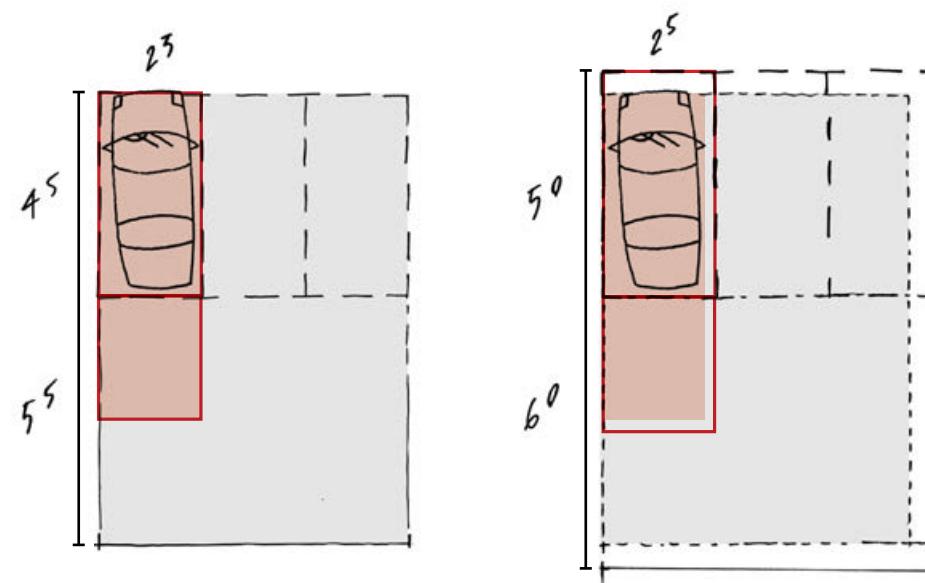
bron : www.AlleCijfers.nl 2022

Parkeerregime

Bij vaststellen van het Parkeerverbod op de Hoef door de Raad in mei 2022, is bepaald dat ook voor omliggende wijken gereguleerd parkeren zou worden ingevoerd.

Met de bestaande parkeerdruk vanuit Liendert-Zuid (Amerena), de toenemende parkeerdruk vanuit de Hoef en de te verwachten parkeerdruk vanuit het schilgebied om het centrum (na invoering eerste fase betaald parkeren) is de verwachting dat de parkeerdruk op Liendert verder vergroot wordt. Een herinrichting waarbij het aantal parkeerplaatsen wordt teruggebracht naar het gebruik op de daadwerkelijke (huidige) piek kan zodoende kwetsbaar worden voor toekomstige ontwikkelingen.

Het wordt daarom geadviseerd om met de herinrichting ook voor heel Liendert betaald parkeren in te voeren. Dit draagt bij aan de onderbouwing van de feitelijke reductie van aangeboden parkeerplaatsen.



verouderde afmetingen

De inrichting met parkeren is nog op veel plekken als ten tijde van de wijkoplevering. In die tijd werd er minder geparkeerd in de wijk dan nu. Het is goed om te realiseren dat de oorspronkelijke maatvoering van de parkeervakken (op de parkeerterreinen) kleiner was dan vandaag de dag gebruikelijk. Ook voor het meer informele langsparkeren op straat geldt dat bewoners de auto's dichter op elkaar zetten als er weinig ruimte is.

Dit is goed om te realiseren bij vernieuwing van de inrichting. De grotere maatvoering van parkeerplaatsen is nodig vanwege de grotere afmetingen van auto's (maar ook in verband met de gestelde maatvoering behorende bij toekomstig vergunningparkeren). Wordt een bestaand parkeerterrein met 100 parkeerplaatsen vernieuwd dan kunnen er getalsmatig in hetzelfde oppervlak nog maar 83 worden teruggebracht. Doordat deze nieuwe parkeerplaatsen wel de huidige maatvoering hebben, kunnen deze plekken wel allemaal goed gebruikt worden.

Oppervlakte parkeren bestaand:

parkeerplaats + halve rijbaan =
 $2,3 \times 4,5 + 0,5 \times (2,3 \times 5,5) =$
 $10,35 + 6,325 = 16,675 \text{ m}^2$

Oppervlakte parkeren huidige maatvoering:

parkeerplaats + halve rijbaan =
 $2,5 \times 5,0 + 0,5 \times (2,5 \times 6,0) =$
 $12,50 + 7,50 = 20 \text{ m}^2$

terugbrengen parkeervak met hedendaagse maatvoering vraagt om een toename van grofweg 20% verharding

Voorbeeld:

bestaand parkeerterrein
 $1668 \text{ m}^2 / 16,675 \text{ m}^2 = 100 \text{ pp}$
 vernieuwd parkeerterrein (eisen 2023)
 $1668 \text{ m}^2 / 20 \text{ m}^2 = 83 \text{ pp}$

Toekomst

Belangrijkste ingreep in het parkeren is het verschuiven van parkeerplaatsen uit de hoofdstructuur van de Wiekslag naar de zijstraten ervan, zodat er ruimte ontstaat voor wandelen, fietsen, verblijven en groen in het hart van de wijk. Dit geldt ook voor de hoofdstructuur van groene verbindingen tussen Valleikanaalzone en Waterwingebied. Van hieruit worden parkeerplaatsen verschoven binnen de wijk voor het maken van robuuster groen. Deze verschuivingen van parkeerplaatsen zijn concreet aangegeven in de visiekaart. Waar dat op de Wiekslag niet mogelijk is wordt gekeken of extra ruimte kan worden gewonnen door het verplaatsen van parkeerplekken naar elders binnen de wijk en het afstemmen (terugbrengen) van de parkeercapaciteit op de parkeerbehoefte op het piekmoment (overeenkomstig de huidige werkafspraken parkeren in herinrichtingen). In de visie zijn deze plekken aangewezen als 'Zoekgebied verplaatsen parkeren'.

Nieuwe parkeerterreinen worden aangelegd conform de huidige maatvoering, waarbij soms minder parkeerplaatsen worden gerealiseerd. En voor het langsparkeren aan de straat wordt gewerkt met parkeerstroken (die geen precieze parkeervakken afbakenen), zodat de hogere parkeerdruk langs de kant van de woonstraten mogelijk blijft als het nodig is. Om gebieden met hoge parkeerdruk toch te kunnen ontlasten wordt bij uitwerking bekeken of slimme koppelingen kunnen worden gemaakt door gebieden met hoge en lage parkeerdruk met elkaar te verbinden of parkeerplaatsen te verschuiven.

Ontwikkeld parkeerbeleid

De visie op de vernieuwing van de openbare ruimte loopt voor op de vaststelling van het nieuwe mobiliteitsbeleid. Vergunningparkeren en het werken met parkeerhubs neemt hier een belangrijke rol bij in. Verwachting is dat de invoering van dit beleid slechts een beperkte invloed heeft op de uiteindelijke inrichting in Liendert, omdat gebleken is dat het gemiddelde huishou-

den in de wijk de minder dan één auto heeft, terwijl de het nieuwe parkeerbeleid met hubs zich in (eerste instantie) richt op het op afstand parkeren van tweede (en derde) auto's.

In de visiekaart is voornamelijk een reservering voor één wijkhub opgenomen tussen de twee belangrijkste voorzieningencusters in. Hier is het, afhankelijk van de toekomstige opgave, mogelijk om een geclusterde parkeervoorziening te maken voor het eventueel verder vrijspelen van parkeren uit woonstraten voor groen en verblijven. Daarnaast is de parkeergarage onder het zwembad Amerena aangemerkt als parkeergarage voor Liendert-Zuid om de parkeerdruk daar het hoofd te bieden.

Relatie tot de opgaven

- ruimte voor wensen uit de buurt
- verblijfskwaliteit en groen optimaliseren per buurt
- minder verharding en meer bomen in woonstraten

Uit te voeren onderzoeken

- uitgebreide parkeerdrukmeting
- > inrichting tbv verblijfskwaliteit en groen optimaliseren per buurt

Toetsing SO

- vergroten hoeveelheid 'open' grond
- toevoeging aantal bomen



Parkeerterrein Spechtstraat
groot verhard parkeerterrein tussen de appartementen



Kwikstaartpad
centraal groen woonpad



Spechtstraat
parkeerstraatje tussen de laagbouw



IDEESCHETS LIENDERT-ZUID

22 pp

10pp

Lageweg

Lageweg

Koekoekstraat

Kwikstaartpad

Wiekslag

Zwaluwenstraat

Spechtstraat

Kwikstaartpad

Ekstersstraat

Koekoekstraat

Zwaluwenstraat

De Veldui

Zwaluwenstraat

De Velduil

238 parkeerplaatsen
175 bezet bij piek
63 overcapaciteit
217 woningen

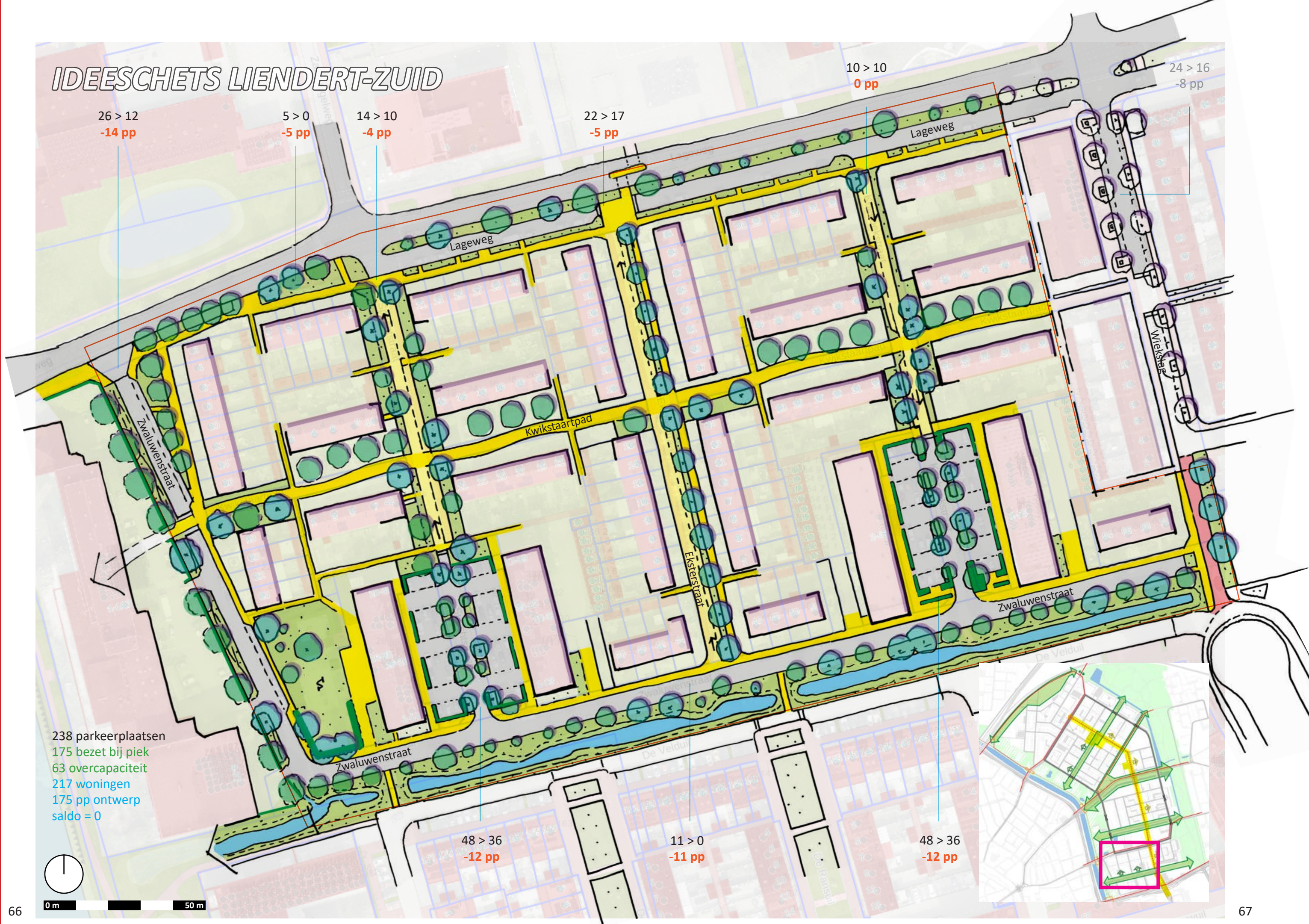
48 pp

11 pp

48 pp



IDEESCHETS LIENDERT-ZUID



05 - OPGAVEN

In dit opgavenhoofdstuk zijn de belangrijkste onderdelen van de hoofdstructuur verder uitgewerkt en omschreven: *Ontmoeten op de Wiekslag, de Gebiedsontsluiting GOW30 en de Groene Verbindingen voor mens en dier.* Het ontwerp voor de hoofdstructuur vormt de eerste stap in het ontwerp voor de nieuwe inrichting van Liendert. Omdat deze hoofdstructuur het raamwerk vormt van de wijk en omdat de gemeente hier concreet voor aan de lat staat worden hier nu al heldere doelen geformuleerd als voorbereiding voor de uitwerking. Verder bevat het hoofdstuk losse themakaarten, die de andere belangen en ontwikkelingen beschrijven, maar die buiten de hoofdstructuur liggen. Deze moeten ook worden meegenomen in de verschillende buurtplannen, die de gemeente samen met bewoners en andere belanghebbenden gaat opstellen. Alle themakaarten zijn samengevoegd in de (concept) opgavenkaart op de volgende pagina. Zij dient als ondersteuning bij het verdere ontwerpproces.

In de inleiding is reeds beschreven dat de openbare ruimte steeds meer doelen dient, dan enkel die van de verkeersafwikkeling. Om tot een daadwerkelijke herinrichting van een straat of plek te komen dienen er afwegingen te worden gemaakt tussen verschillende thema's die in deze visie genoemd zijn. Want een straatprofiel is altijd te klein om alle ambities hierin te verwezenlijken. Daarom zijn bij de thematische visiekaarten in dit document de afwegingssymbolen uit het Handboek Inrichting Openbare Ruimte genoteerd, zij geven aan op welke thema's bij uitwerking de nadruk moet komen te liggen voor een bepaald gebied. Zij helpen gewogen keuzes te maken tussen verschillende inrichtingsoplossingen in een gebied. Deze thema's zijn in de bijlage nader verklaard.

Ten slotte is in de bijlagen bij deze visie een eerste set met KPI's benoemd. Deze Kritische Prestatie Indicatoren, omschrijven een paar praktische meetbare prestatiedoelen, waar de ontwikkeling van de openbare ruimte van de wijk door de tijd kan worden bijgehouden. De KPI's zijn minder geschikt voor het beoordelen van een individueel project, omdat met een project voor de vergroting van een watergang nu eenmaal niet

ook meer bomen geplant kunnen worden. Tegelijkertijd helpt een tussentijdse beschouwing van (de ontwikkeling van) het aantal bomen in de wijk wel om de doelen voor de (heerst)volgende projecten scherper te stellen om het lange termijn doel niet uit het oog te verliezen.



1 - Ontmoeten op de Wiekslag
Nolenslaan, Schiedam



2 - Gebiedsontsluiting
GOW30 CROW Hillie Talens



3 - Groene verbindingen
ecologische verbindingzone Zwaluwenstraat

Groene Verbindingen



OPGAVEN

Versterking Stadsdroengebied

-  **Waterwingebied**
met beschermde waarden
-  **Uitbreiding Waterwingebied**
ecologische verbinding, maar ook beheer
-  **Valleikanaalzone**
Valleikanaal met aangrenzend groengebied
-  **Doortrekken recreatieve verbinding**
Valleikanaalzone als route naar het buitengebied

Ontmoeten op de Wiekslag

-  **Wiekslag als levensader**
met afwaardering tot lokaal autoverkeer
-  **verplaatsen parkeren**
voor het vrijspelen van de Wiekslag
-  **zoekgebied verplaatsen parkeren**
in de woonbuurten aan de Wiekslag

Gebiedsontsluiting

-  **Gebiedsontsluitingsweg**
30 km/uur
-  **Doorfietsroutes**
te handhaven
-  **Langzaamverkeersroute Valleikanaal**
groenrecreatieve route
-  **Doortrekken recreatieve verbinding**
Valleikanaalzone als route naar het buitengebied

-  **Reservering coll. parkeervoorziening**
ten behoeve toekomstig parkeerbeleid

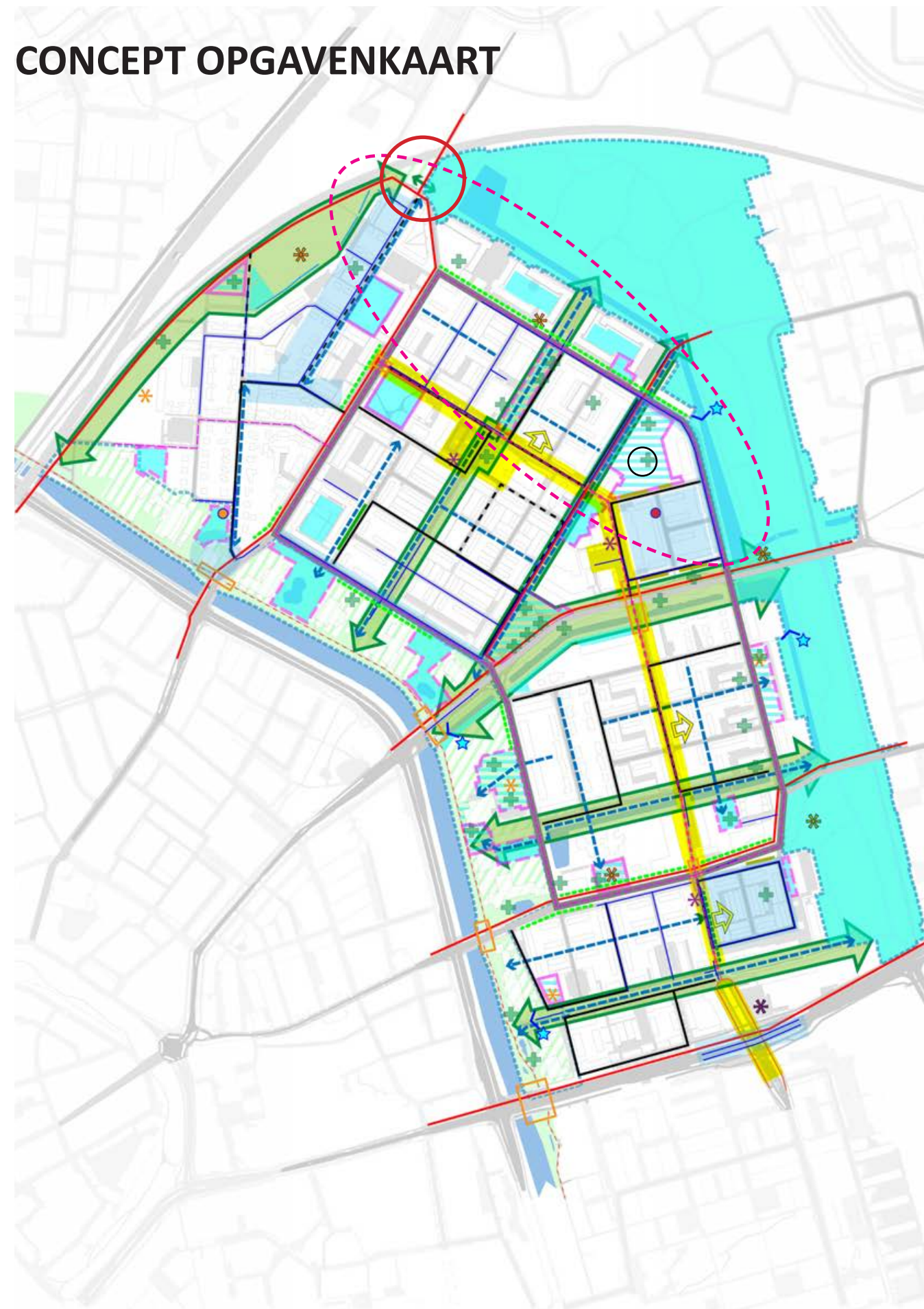
Groene verbindingen

-  **Groene verbindingen**
van Waterwingebied naar Valleikanaalzone
-  **verplaatsen parkeren**
voor het vrijspelen van de Vinkenbaan

Reserveringen

-  **Reservering grootschalige ondergrondse infrastructuur**
(bovengrondse) inrichting afstemmen op mogelijkheden toekomstig ondergronds gebruik

CONCEPT OPGAVENKAART



Ontmoeten - beschrijving op onderdelen



Typering: Bestaand gemengd gebied
 > verbeteren groen en verblijfskwaliteit en toevoegen goede aansluitingen omliggende structuren
 -aansluiten veilige kruising met Liendertseweg
 -onderzoeken oversteek fietspaden naar noordzijde van de Liendertseweg
 -kap laatste Essen (ivm Essentaksterfte) en nieuwe aanplant bomen in daarvoor voorbereide delen aan de ventweg.
 -groene onderbeplanting toevoegen aan parkeerterrein Wiekslag en groenstroken met bomen
 -ontharden en vergroenen rond Rietzangerflat
 -parkeren voor Zonneparel verwijderen en meenemen als dubbelgebruik op parkeerterrein ten behoeve van groenverbinding Vinkenbaan-Ibisstraat met onderbeplanting en bomen.
 -vergroten verblijfskwaliteit voor winkelstrip Rietzangerstraat
 -verbeteren fysieke verbinding groenstrook Lijsterstraat en parkeerterrein Wiekslag aan de overzijde van de Rietzangerstraat.



Typering: Woonbuurtje met school
 > verbeteren aansluitingen op omliggende groenstructuren
 -(auto)knip Wiekslag tussen Vinkenbaan en Ibisstraat
 -aansluiting groenstructuur Ibisstraat op de groenstructuur Vinkenbaan
 -kap Essen (ivm Essentaksterfte) en nieuwe aanplant bomen in verbrede groenstroken.
 -parkeerstrook langs zijde school ten behoeve van te verbreden groenstructuur noordzijde
 -groene onderbeplanting toevoegen aan groenstroken met bomen
 -vergroten boomspiegels schoolzijde
 -fietsparkeren uitvoeren op halfverharding
 -(auto)knip kruising Wielewaalstraat (met groen)
 -vormgeven doorgaande fietsroute langs Kraanvogelweg



Typering: Belangrijkste centrumgebied
 > herinrichten als levendig centrumgebied van de wijk
 -(auto)knip Wiekslag tussen Kraanvogelstraat en Wulpstraat
 -verbreden bestaande groenstroken met bomen
 -groene onderbeplanting toevoegen aan groenstroken met bomen
 -deel parkeren naar haaksparkerstroken Wulpstraat en Gruttostraat
 -herinrichting/vergroening koppen winkelflat
 -toevoegen fietsparkeren op (al dan niet op) half(open)verharding
 -Groene Stee (toekomstig) post65 monument
 -sharedspace buurtcentrum en supermarkt

ontmoeten A - Wiekslag in delen



- zitgelegenheid / verblijfsplek buurtcentrum
- oplossen hoogteverschil maaiveld voor winkelplint tbv extra fietsparkeren
- aanpassing parkeerplein tbv vergroting voorruimte voor apotheek/huisartsen tbv kwaliteit entrees/ groen/fietsparkeren
- voetpad Wielewaalstraat – Vogelplein recht-trekken / overzichtelijk maken tbv sociale veiligheid
- standplaatsen kramen aanwijzen/meeontwerpen
- vergroten boomspiegels zijde kerk
- containers herverdelen over het plein
- veilige oversteek Van Randwijcklaan (fietsers en voetgangers)



04 Van Randwijcklaan - Albatrosstraat

- Typering: Woonbuurtje tussen groenstructuren
> vergroenen omliggende groen- en waterstructuur, herorganiseren parkeren
- (auto)knip Wiekslag ter hoogte van groenstructuur Van Randwijcklaan, al dan niet uit te voeren als fiets/voetgangersburg
 - vergroenen voorruimte flatgebouw, toevoegen verblijfskwaliteit
 - parkeerstrook westzijde ten behoeve van te verbreden groenstructuur oostzijde
 - kap Essen (ivm Essentaksterfte) en nieuwe aanplant bomen in verbrede groenstroken.
 - groene hoeken verkaveling inrichten met bomen met onderbegroeiing
 - (auto)knip (met groen) kruisingen Wiekslag met Ganzenstraat, Plevierstraat en Albatrosstraat
 - (auto)knip Wiekslag ter hoogte van groenstructuur Albatrosstraat, al dan niet uit te voeren als fiets/voetgangersburg



05 Albatrosstraat - Lageweg

- Typering: Klein gemengd gebied
> verbeteren groen en verblijfskwaliteit
- vergroenen voorruimte flatgebouw, toevoegen verblijfskwaliteit
 - parkeerstrook westzijde Wiekslag



06 Lageweg - Zwaluwenstraat

- Typering: Kleinschalig woongebied
> verbeteren verblijfskwaliteit winkelplint en toevoegen laanboomstructuur
- deel parkeren naar haaksparkerstroken ventweg Lageweg
 - parkeerstrook westzijde ten behoeve van laanboomstructuur oostzijde
 - ontwerpopgave aansluiting Wiekslag Kwikstaartpad
 - heroverweging containers hoek Spreeuwenstraat
 - verbreding (auto)knip Wiekslag ter hoogte van Spreeuwenstraat - Zwaluwenstraat



07 Zwaluwenstraat - Hogeweg

- Typering: Stedelijk gebied
> vergroening voorruimte zwembad
- onderzoek vergroeningsmogelijkheden voorruimte zwembad

Relatie tot de opgaven

- verblijfskwaliteit en mogelijkheden tot ontmoeting vergroten
- meer ruimte voor voetganger en fietser
- vergroting biodiversiteit
- verbinden koele routes en verblijfsplekken in het hart van de wijk
- vergroten wateropvang piekberging

Uit te voeren onderzoeken

- bomenplan voor de Wiekslag / Liendert

Toetsing SO

- vermindering aantal parkeerplaatsen
- toevoeging aantal eerste orde bomen
- toevoeging verblijfsplekken

Ontmoeten – overige plekken

In en rond Liendert zijn buiten de Wiekslag ook nog de verschillende andere ontmoetingsplekken en speeltuinen voor verschillende doelgroepen. Ten noorden van de Van Randwijcklaan lijkt het aanbod van verblijfsplekken in de buurten te voldoen, ten zuiden van de Van Randwijcklaan, is dit aantal duidelijk te kleiner en zijn de afstanden groter. Hier wordt geïnvesteerd in de verbeterde inrichting ten behoeve van verblijven en ontmoeting en bereikbaarheid van de bestaande groengebieden. Het gaat daarbij met name om a) groengebied Midland, b) groengebied voor de flats aan de trekvogelweg en c) de Buitenkast Zuid. Andere buitenruimten zijn al op niveau. Onder het aspect koele plekken worden meer ruimten benoemd, die als koele plekken ingericht zullen gaan worden en die daarbij een bepaalde verblijfsfunctie krijgen.

Groengebied Sporthal Midland

>doelgroep bewegen en sporten

- buitenruimte Sporthal
 - toegankelijk maken
 - (jaarrond) bruikbaar buitensport/bewegen
- Programma
- droog sport/speelveld
 - meubilair ook voor diverse oefeningen
 - aansluiting bij sport en bewegen sporthal

Speelplek Lageweg

>doelgroep scholen en jongeren (12-18)

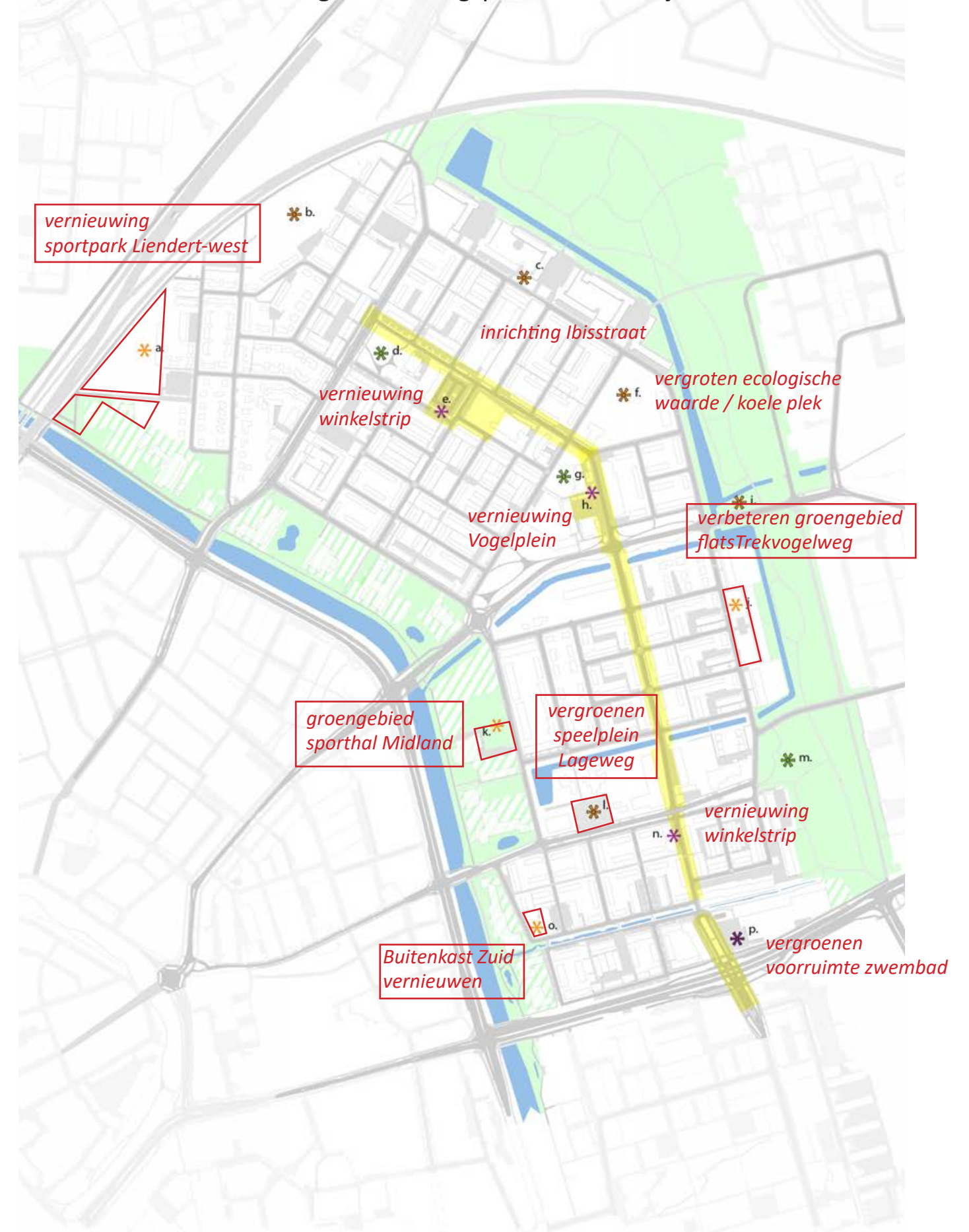
- herinrichten
 - vergroenen
- Programma
- freerun vernieuwen
 - basketbal vernieuwen
 - dancevloer toevoegen?
 - eventueel prov. Sportsubsidie?

Buitenkast-Zuid

>doelgroep kleine kinderen (0-4/6)

- vergroenen
- vernieuwen

ontmoeten B - vernieuwing ontmoetingsplekken in de wijk



Gebiedsontsluiting - beschrijving op onderdelen



Typering: Gebiedsontsluitingsweg (50)
 -onlangs vernieuwd
 -erftoegangsweg/voordeuren (vanaf of woonpad)
 -buslijn 6 (in één richting)
 -gescheiden fietspaden, soms met een ventweg of woonpad voor de huizen of garageboxen
 -indicatie ruimte tussen de banden 6m10
 > ontwerpogave (grotendeels onveranderd) wordt 30km/uur regime, aansluitingen op Zangvogelweg, Wiekslag en Trekvogelweg



Typering: Gebiedsontsluitingsweg (50)
 -onlangs vernieuwd
 -gebiedsontsluitingsweg/geen voordeuren
 -fietsstroken op de rijbaan, paden door het groen
 -indicatie ruimte tussen de banden 8m80
 > ontwerpogave (grotendeels onveranderd) wordt 30km/uur regime, oversteek/kruising met Wiekslag

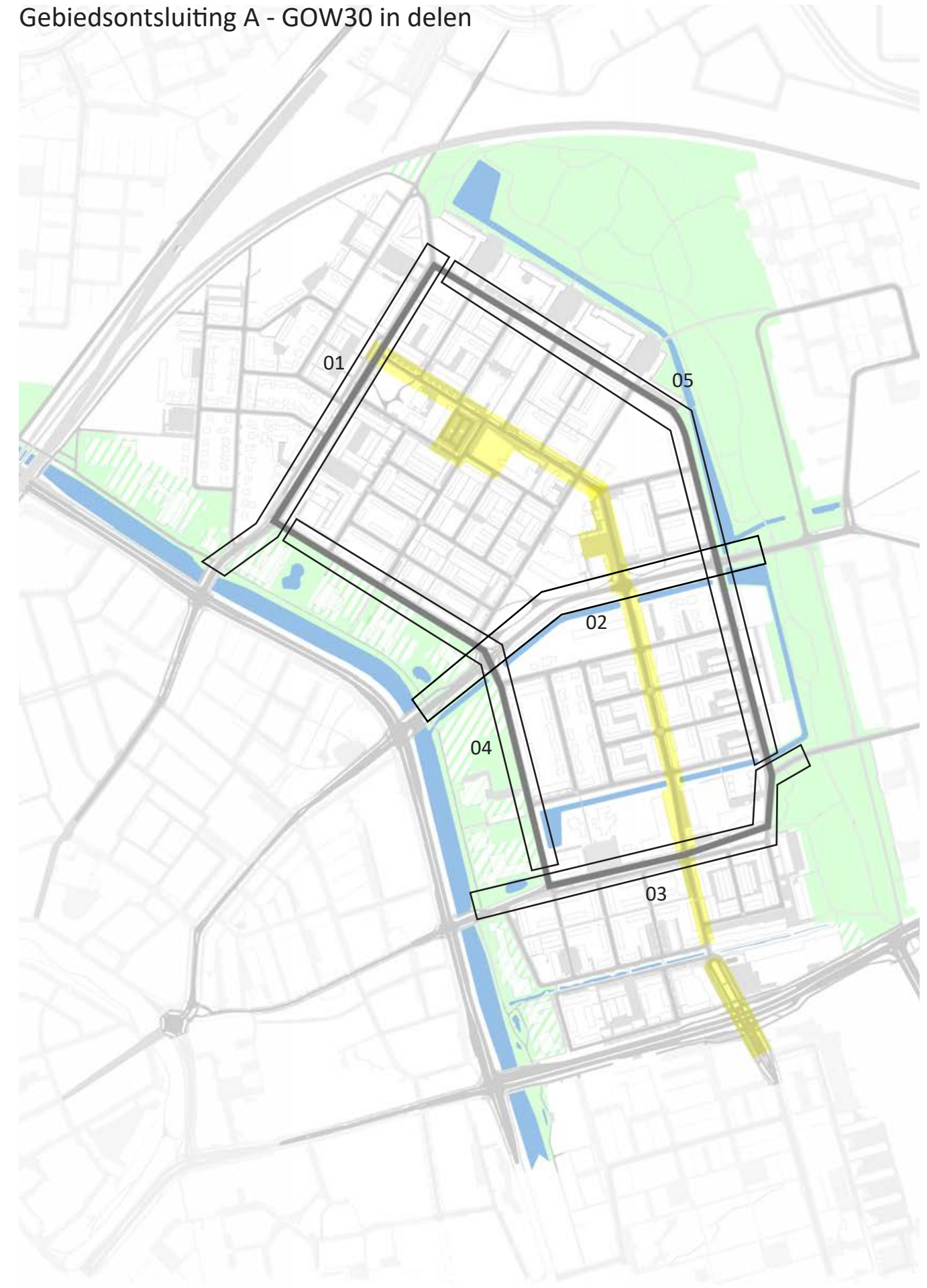


Typering: Gebiedsontsluitingsweg (50)
 -onlangs vernieuwd
 -erftoegangsweg/voordeuren (vanaf de ventweg)
 -buslijn 6 (in één richting)
 -fietsstroken op de rijbaan, trottoirs en ventweg voor de woningen
 -indicatie ruimte tussen de banden 8m10
 > ontwerpogave (grotendeels onveranderd) wordt 30km/uur regime, aansluitingen op Zangvogelweg, Wiekslag en Trekvogelweg



Typering: Erftoegangsweg (50)
 -zuidelijk deel onlangs vernieuwd
 -erftoegangsweg/voordeuren
 -buslijn 6 (in één richting)
 -trottoirs en twee zijden langsparkeren
 -indicatie ruimte tussen de banden (hier veelal tussen het parkeren) 5m10
 > ontwerpogave: profielverbreding tot 6m00, inrichting tot GOW30 met fietsstroken in asfalt aan weerszijden, wegversmallingsplateaus ter hoogte van groene verbindingen

Gebiedsontsluiting A - GOW30 in delen





Typering: Erftoegangsweg (50)
 -erftoegangsweg/voordeuren
 -buslijn 6 (in één richting)
 -trottoirs en (soms aan) twee zijden langsparkeren
 -indicatie ruimte tussen de banden (hier veelal tussen het parkeren) 5m10
 > ontwerpogave
 -profielverbreding tot 6m00,
 -inrichting tot GOW30 met fietsstroken in asfalt aan weerszijden
 -wegversmalling/plateaus ter hoogte van groene verbindingen en Onderduikerspad/Arendshorst

Relatie tot de opgaven

-verruiming wegprofiel (rijloper naar 6m00)
 -inrichten GOW30
 -verminderen (doorgaand) autoverkeer op de Wiekslag / hart van de wijk

Uit te voeren onderzoeken

-uitgebreide parkeerdrukmeting
 > inrichting tbv verblijfskwaliteit en groen optimaliseren per buurt

Toetsing SO

-ontwerp profielen GOW30
 -logische plaatsing versmallingen/plateaus
 -toevoegen bomen(laanstructuur)

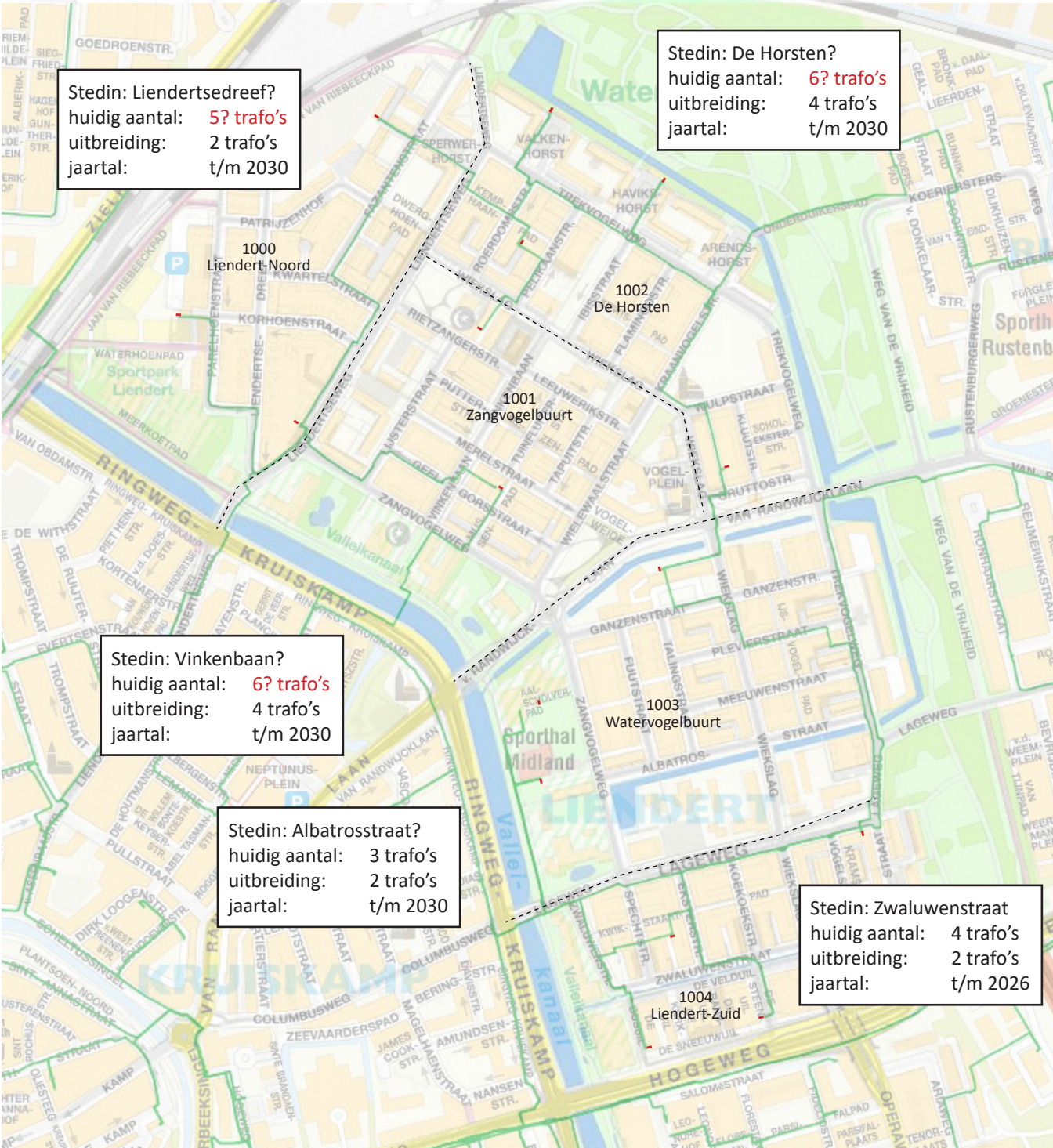
Gebiedsontsluiting B - Buurtstraatjesstructuur

-  **Wiekslag als levensader**
met afwaardering tot lokaal autoverkeer
-  **Buurtstraatje**
-  **Buurtstraat in overweging**
nader te bepalen
-  **Knip autoverkeer over Wiekslag**
met doorgaande fietsroute
-  **Doodlopende woonstraten**
wel lopen en fietsen
-  **Zoekgebied verplaatsen parkeren**
in de woonbuurten aan de Wiekslag
-  **Nieuwe verbinding**
Liendertseweg - Fazantenstraat

Gebiedsontsluiting C - Reserveringen

-  **Reservering ondergrondse infrastructuur**
bijvoorbeeld warmtenet
-  **Reservering grootschalige wijkgebonden parkeervoorziening**
conform mobiliteitsbeleid

Middenspanningnet en distributiestationen



- Gemeentelijke buurtindeling
begrenzing en codering
- Middenspanningsnet Liendert
indicatieve ligging, bron Stedin
- Bestaand Distributiestation
nader af te stemmen met Stedin
- Opgave netverzwaring Stedin
conform lijst buurtaanpak Stedin 2023

Groene verbindingen - beschrijving op onderdelen



Typering: Wijkrandgroen (stedelijke hoofd-groenstructuur)

- sociale problematiek rond garageboxen en achterkanten woningen
- wateroverlast (noord)oostelijk deel
- knelpunten padden en amfibieën bij spoortunnel

> ontwerpogave: aansluiten op kop van Liendert en Valleikanaalzone, terugdringen sociale onveiligheid, wateroverlast en vergroten groenwaarde van dit gebied (Liendert-West), (inrichten en) verbinden paddepoelen noordoostzijde met waterwingebied

> gidssoorten algemeen: egel, huismus, wilde bij en icarusblauwtje
> gidssoorten specifiek: kleine watersalamander

> beheeropgave: vergroten beheergebied Waterwingebied (noord)oostzijde gebied, inzetten op meer ecologisch extensief beheer



Typering: Buurtgroen met ecologische waarde

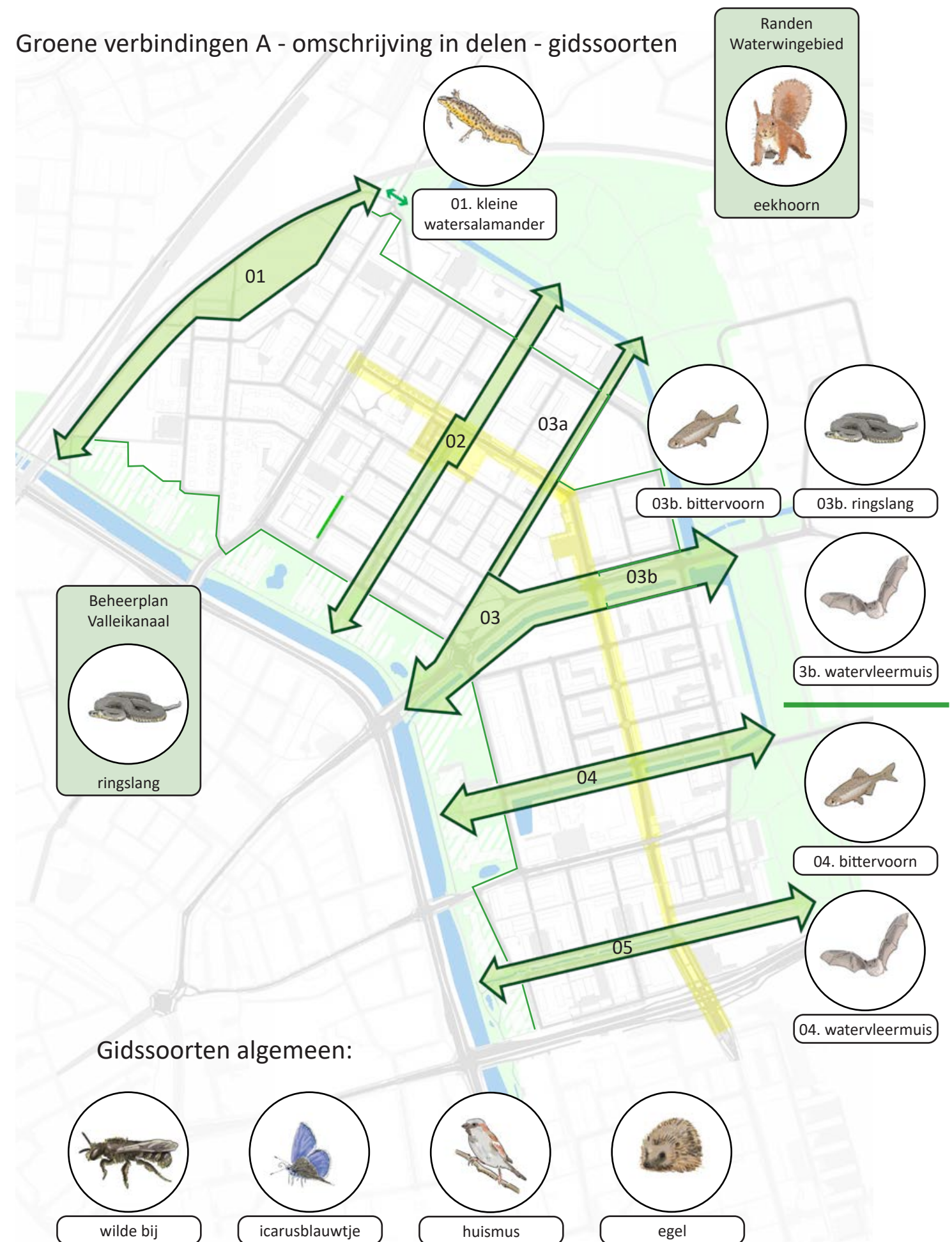
- hoge parkeerdruk Havikshorst (parkeerplaats)
- wateroverlast (noord)oostelijk deel

> ontwerpogave: onderzoek noodzakelijkheid faunapassages (egels), toevoegen kruid- en struiklaag ter vergroting biodiversiteit, verbetering aansluitingen op Waterwingebied en Valleikanaalzone, oversteek/vernauwing Zangvogelweg en Trekvogelweg, vergroenen ter hoogte van Vinkenplein.

> gidssoorten algemeen: egel, huismus, wilde bij en icarusblauwtje
> gidssoorten specifiek: (vooralsnog) nvt
> beheeropgave: aanpassen beheerregime

Voor het Waterwingebied en het Valleikanaal wordt aangesloten bij de gidssoorten die voor deze gebieden eerder zijn aangewezen. Voor de groene randen van Liendert tegen het Waterwingebied is dit de eekhoorn en voor de bestaande inrichting van de Valleikanaalzone is dit de ringslang. Bij uitbreiding van het groenareaal in de Valleikanaalzone kan daarnaast ook gekozen worden voor een inrichting die aansluit bij de andere algemene gidssoorten voor Liendert.

Groene verbindingen A - omschrijving in delen - gidssoorten





03a Kraanvogelstraat

Typering: Groene lijn ter verbinding centrale groengebieden en begeleiding (koele) (fiets) route door de wijk naar het Onderduikerspad

- hoge parkeerdruk Arendshorst
- wateroverlast (noord)oostelijk deel

> ontwerpogave: onderzoek noodzakelijkheid faunapassages, toevoegen kruid- en struiklaag ter vergroting biodiversiteit, verbetering aansluitingen op Waterwingebied en Valleikanaalzone, oversteek/vernauwing Trekvogelweg, vergroenen ter hoogte van winkels/voorzieningen Wielewaalstraat.

- > gidssoorten algemeen: egel, huismus, wilde bij en icarusblauwtje
- > gidssoorten specifiek: (vooralsnog) nvt

> beheeropgave: stedelijk gebied, onveranderd



03b Van Randwijcklaan

Typering: Wijkgroen (stedelijke hoofdgroenstructuur)

- doorstroming in waterpartijen is beperkt
- duikers van 25 tot 35m lengte, vrijwel in zijn geheel vol met water (geen lucht)
- migratie dieren tussen verschillende groen-, oever- en waterpartijen vrijwel niet mogelijk vanwege doorkruising met breed opgezette infrastructuur en verharding

> ontwerpogave: goede vispassage mogelijk maken en terugbrengen duikerlengte of verwijderen ervan

- > gidssoorten algemeen: egel, huismus, wilde bij en icarusblauwtje
- > gidssoorten specifiek: bittervoorn, ringslang

> beheeropgave: inzetten op ecologisch extensief beheer, conform huidige situatie



04 Albatrosstraat

Typering: Wijkgroen met ecologische waarde

- doorstroming in waterpartijen is beperkt
- duikers van 25 tot 35m lengte, vrijwel in zijn geheel vol met water (geen lucht)
- migratie dieren tussen verschillende groen-, oever- en waterpartijen vrijwel niet mogelijk vanwege doorkruising met breed opgezette infrastructuur en verharding

> ontwerpogave: goede vispassage mogelijk maken, terugbrengen duikerlengte of verwijderen ervan, onderzoeken opzetten waterpeil

- > gidssoorten algemeen: egel, huismus, wilde bij en icarusblauwtje
- > gidssoorten specifiek: bittervoorn

> beheeropgave: inzetten op ecologisch extensief beheer, conform huidige situatie



05 Zwaluwenstraat - De Velduil

Typering: Buurtgroen met ecologische waarde

- oorspronkelijk opgezet als wadi
- water blijft vaak en te lang staan
- doorkruisingen groenzone breed en onderwerp voor discussie in de wijk

> ontwerpogave: afwatering op Valleikanaal

> gidssoorten algemeen: egel, huismus, wilde bij en icarusblauwtje

> beheeropgave: inzetten op ecologisch extensief beheer, conform huidige situatie

Relatie tot de opgaven

- tegengaan verdroging ondergrond
- ruimte voor wateropvang piekmomenten borgen
- vergroting biodiversiteit (in netwerken)
- inrichten als koele routes naar Valleikanaalzone en Waterwingebied

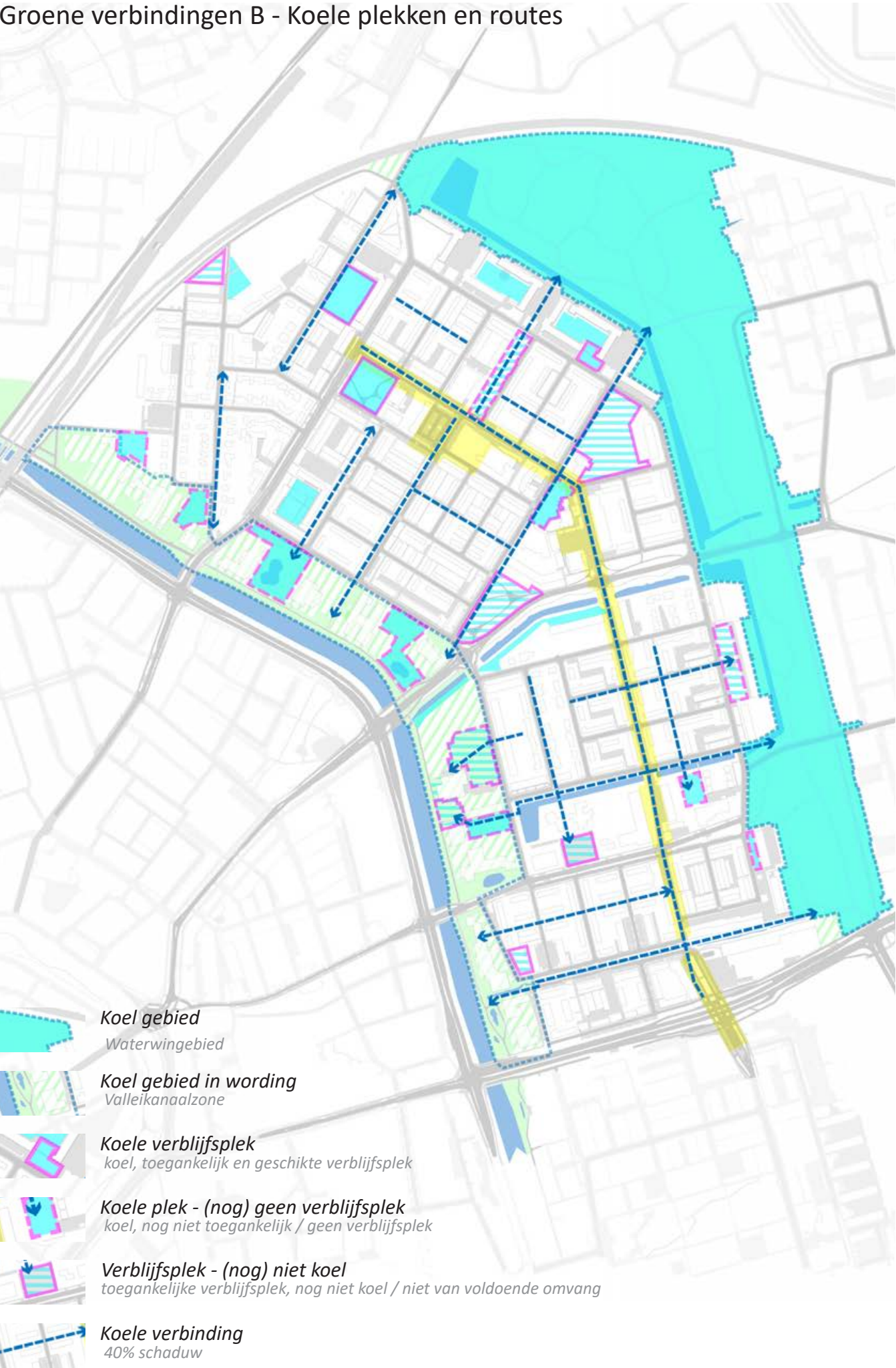
Uit te voeren onderzoeken

- onderzoek grondwatersysteem (in de winter)
- vergroten afwatering natte gebieden

Toetsing SO

- ecologische footprint
- kwantificatie grondgebruik
- elementen tbv doelsoorten

Groene verbindingen B - Koele plekken en routes



Groene verbindingen C - Waterproblematiek



Groene verbindingen D - boomstructuren



Groene verbindingen E - Zoekgebied extra bomen



BIJLAGEN

- samenvatting verkeersonderzoek buurtstraatjesstructuur
- informatiebladen toegepaste gidssoorten (ecologie/biodiversiteit)
- 12 thema's Handboek Inrichting Openbare Ruimte
- eerste set KPI voor monitoring/bijhouden van beoogde doelen

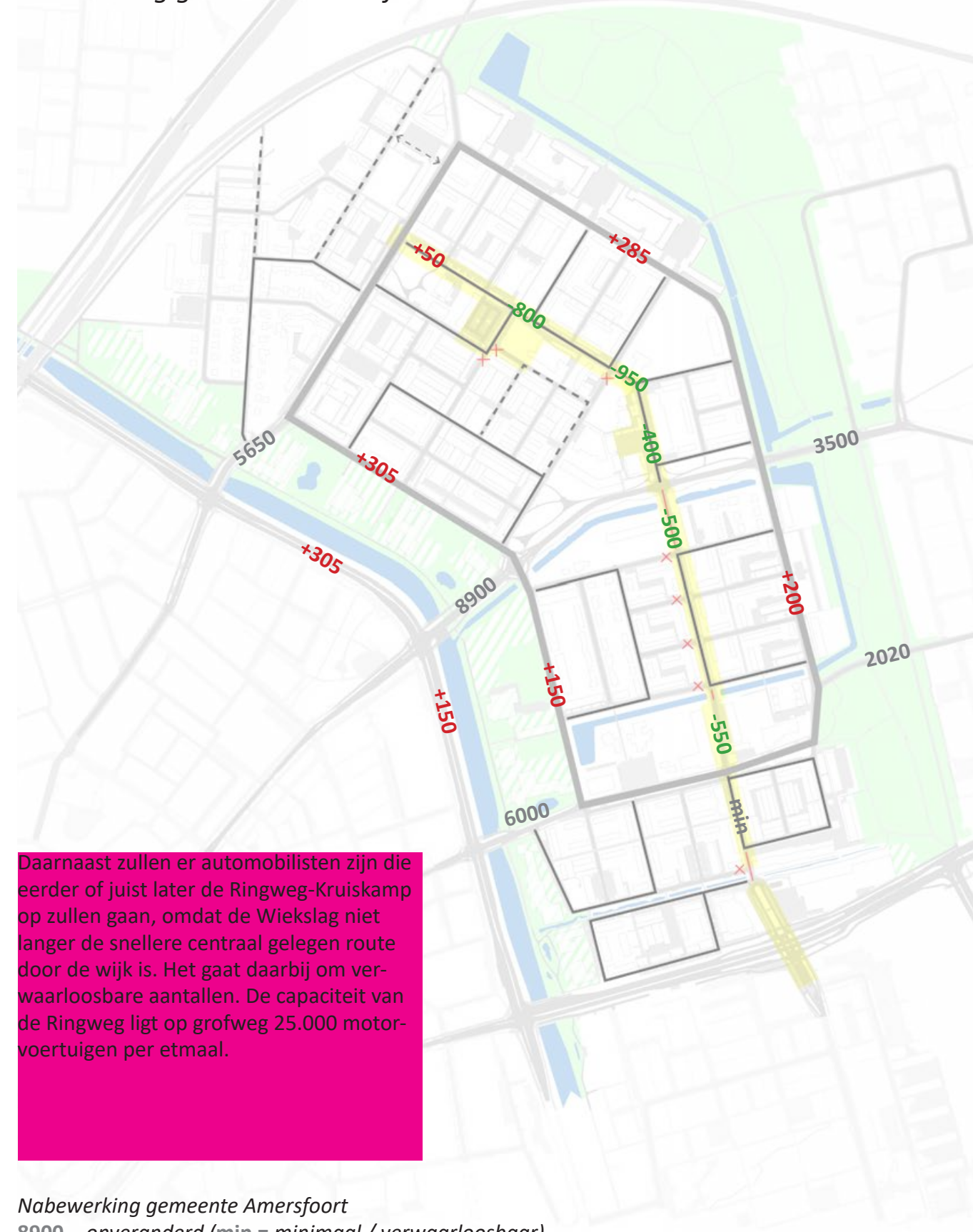


Verkeersonderzoek buurtstraatjesstructuur

-  **Wiekslag als levensader**
met afwaardering tot lokaal autoverkeer
-  **Buurtstraatje**
-  **Buurtstraat in overweging**
nader te bepalen
-  **Knip autoverkeer over Wiekslag**
met doorgaande fietsroute
-  **Doodlopende woonstraten**
wel lopen en fietsen
-  **Zoekgebied verplaatsen parkeren**
in de woonbuurten aan de Wiekslag
-  **Nieuwe verbinding**
Liendertseweg - Fazantenstraat

Saldo motorvoertuigen per wegvak
op een gemiddelde werkdag
na maatregelen Wiekslag

- bewerking gemeente Amersfoort -



Daarnaast zullen er automobilisten zijn die eerder of juist later de Ringweg-Kruiskamp op zullen gaan, omdat de Wiekslag niet langer de snellere centraal gelegen route door de wijk is. Het gaat daarbij om verwaarloosbare aantallen. De capaciteit van de Ringweg ligt op grofweg 25.000 motorvoertuigen per etmaal.

Nabewerking gemeente Amersfoort

8900 onveranderd (**min** = minimaal / verwaarloosbaar)

+150 toename verkeersbewegingen motorvoertuigen per etmaal

-500 afname verkeersbewegingen motorvoertuigen per etmaal

informatiebladen toegepaste gidssoorten PM nog niet compleet / in ontwikkeling

Handboek Inrichting Openbare Ruimte - 12 thema's



klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie

- A. Verminder wateroverlast
- B. Verbeter kwaliteit oppervlaktewater
- C. Verminder watertekort en droogte
- D. Maakt hittebestendige buitenruimte
- E. Bescherm tegen overstroming

!



groen+biodiversiteit

Groen en biodiversiteit

- A. Vergroot hoeveelheid groen
- B. Versterk biodiversiteit
- C. Versterk ecologische verbindingen
- D. Voorkom verstoring flora en fauna
- E. Stad als fijne plek voor dieren
- F. Versterk kwaliteit groen

!



ondergrond

Ondergrond

- A. Stuur op ondergronds ruimtegebruik
- B. Behoud archeologische waarden
- C. Herstel natuurlijk systeem
- D. Verbeter grondwaterkwaliteit

alg



circulariteit

Circulariteit

- A. Ontwerp, realiseer, beheer 100% circulair

alg



energie

Energie

- A. Verminder energiegebruik
- B. Ontwerp, realiseer, beheer 100% CO2 neutraal
- C. Ondersteun de energietransitie

alg

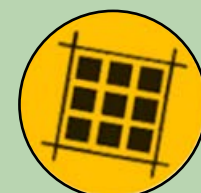


beheerbewust

Beheerbewust

- A. Eenduidige eigendomssituatie
- B. Beheerbare openbare ruimte tegen aanvaardbare kosten

alg



ruimtegebruik

Ruimtegebruik

- A. Maak meer ruimte voor verblijven
- B. Vergroot meervoudig ruimtegebruik
- C. Reserveer ruimte voor toekomstige functies

V



identiteit+kwaliteit

Identiteit en ruimtelijke kwaliteit

- A. Bewust openbare beleving beleven
- B. Zet in op herkenbare ruimtelijke identiteit
- C. Cultuurhistorische waarde
- D. Gebruik landschapstypen

V



mobiliteit

Mobiliteit

- A. Maak verkeersveilige openbare ruimte
- B. Maak ruimte fietser en voetganger
- C. Minder ruimte voor stilstaande auto
- D. Faciliteer openbaar vervoer

!

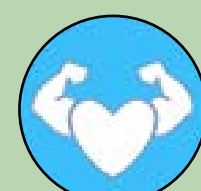


bewegen+ontmoeten

Bewegen en ontmoeten

- A. Ruimte om te sporten, ontspannen, bewegen en spelen
- B. Groen en water toegankelijk en bruikbaar
- C. Sociaal veilig

!



gezondheid+milieukwal.

Gezondheid en milieukwaliteit

- A. Voorkomen negatieve effecten milieu tijdens uitvoering werk
- B. Verbeter leefmilieu

alg



voor iedereen/inclusief

Voor iedereen / Inclusief

- A. Zelfstandig verplaatsen van en naar iedere
- B. bestemming
- C. Samenwerking en draagvlak
- D. Maak ontmoeten mogelijk

V

Eerste set KPI's (voorstel)

Ontmoeten

- KPI > aantal verplaatste parkeerplaatsen van de Wiekslag af
- KPI > aantal toegevoegde m2 verblijfsgebied aan de Wiekslag
- KPI > aantal nieuwe eerste orde bomen op de Wiekslag

Gebiedsontsluiting

- KPI > aanpassing inrichting tbv 30 km gebied
- KPI > wegdelen GOW30 naar 6m00 verbreed
- KPI > aantal veilige oversteken Wiekslag over de hoofdwegenstructuur
- KPI > snelheidsremmende maatregelen Trekvogelweg en Zangvogelweg

Groene verbindingen

- KPI > (van 71 naar) 75 m2 groen per woning
- KPI > m3 waterberging
- KPI > waterbuffer binnen 24 uur leeg
- KPI > GHG niet boven de 70 cm onder maaiveld
- KPI > vergroting/uitbreiding groeiplaats bestaande bomen

Biodiversiteit

- KPI > verbinden buurt en wijkgroen (uitbreiden groen areaal)
- KPI > fauna passages / verbeteren waterverbindingen (bruggen en kortere duikers) / ecologische oevers
- KPI > uitbreiden assortiment aan beplantingen (meer heterogeen met diverse bloeitijden)
- KPI > toevoegen tussen/struiklaag.

Verbeteren bomenbestand

- KPI > extra bomen / boomkroon (t=10jr?)

Buurtinrichting

- KPI > aantal woningen aan erfinrichting
- KPI > 3-30-300 1e kpi omgevingsprogramma groen-blauw (3 bomen zichtbaar vanuit elke woning - 30% kroonbedekking op wijkniveau - 300m afstand tot een koele verblijfsplek)

Voor de monitoring van het omgevingsprogramma sluiten we aan bij de Duurzaamheidsmonitor en de monitoring van de Omgevingsvisie. Daarnaast benutten we KPIs om over de tijd op verschillende niveaus (stadsniveau, wijkniveau of projectniveau) de positieve of negatieve bijdrage aan groene en blauwe waarden inzichtelijk te maken. Zo kan worden bijgestuurd/geprioriteerd bij volgende vernieuwingsprojecten in de wijk.

